

Pevné látky

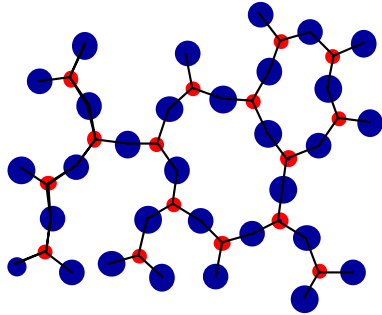
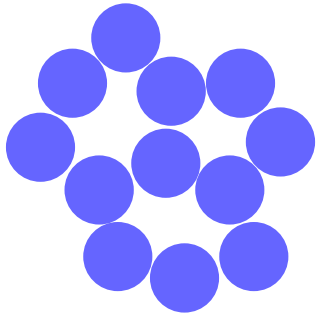
Amorfní

- nepravidelné vnitřní uspořádání
- *izotropie* fyzikálních vlastností
- termodynamicky nestabilní

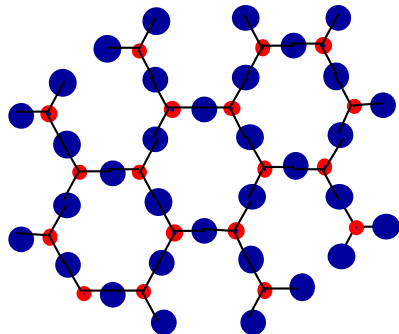
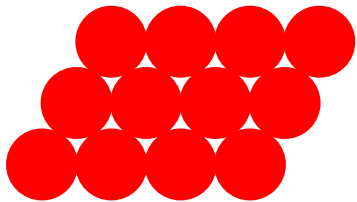
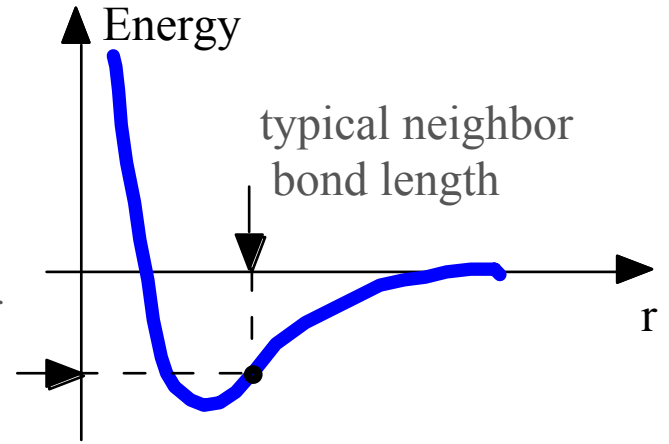
Krystalické

- pravidelné vnitřní uspořádání
- *anizotropie* fyzikálních vlastností
(pro symetrii nižší než kubickou)

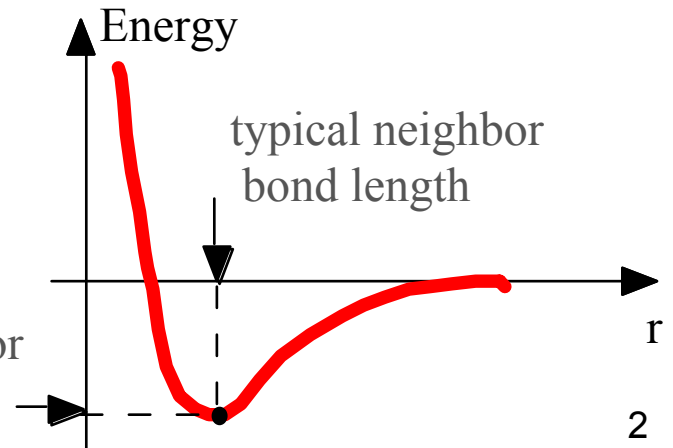
Pevné látky

typical neighbor
bond energy

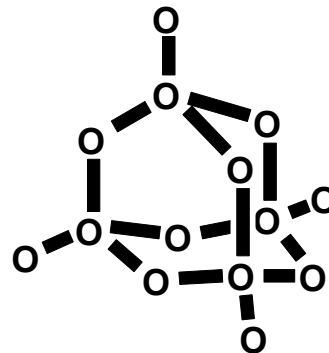
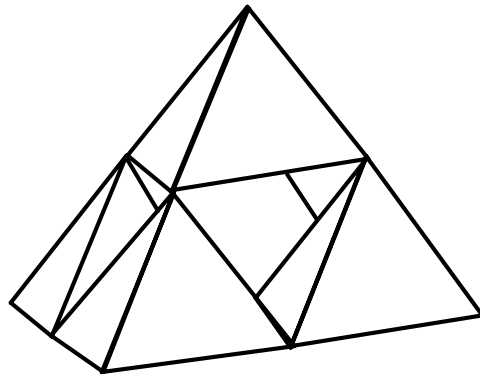
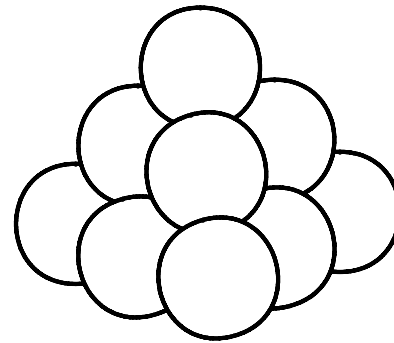
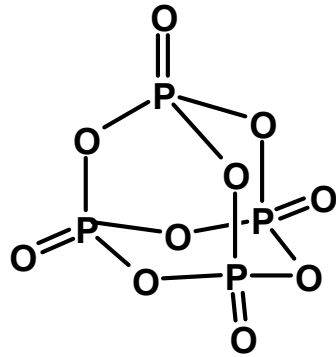
typical neighbor
bond energy

Krystalické látky

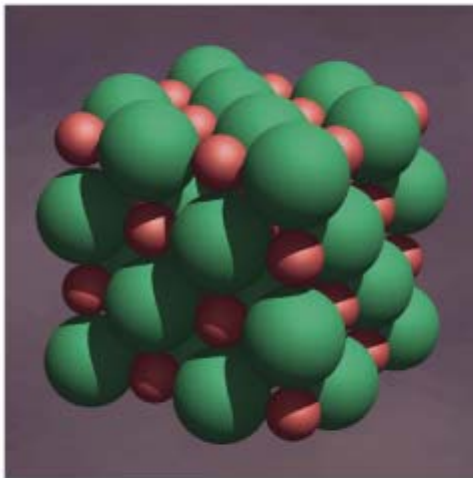
- kovové (Cu, Fe, Au, Ba, slitiny CuAu)
atomy kovu, kovová vazba
- iontové (NaCl, CsCl, CaF₂, ...)
kationty a anionty, elektrostatická interakce
- kovalentní (C-diamant, grafit, SiO₂, AlN,...)
atomy, kovalentní vazba
- molekulární (Ar, C₆₀, HF, H₂O, CO₂, organické sloučeniny, proteiny)
molekuly, van der Waalsovy a vodíkové interakce

Modely struktur

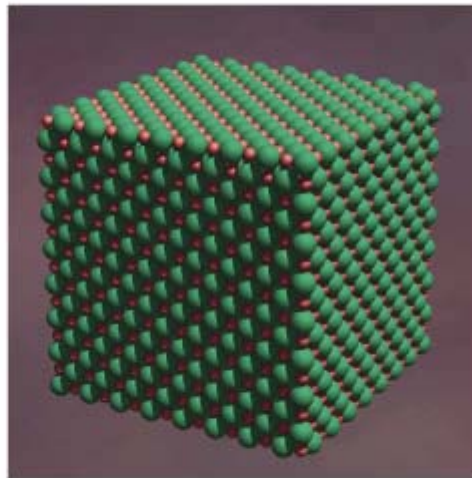

Krystalické látky

pravidelné vnitřní uspořádání

(a)

(b)

(c)

Příprava monokrystalů

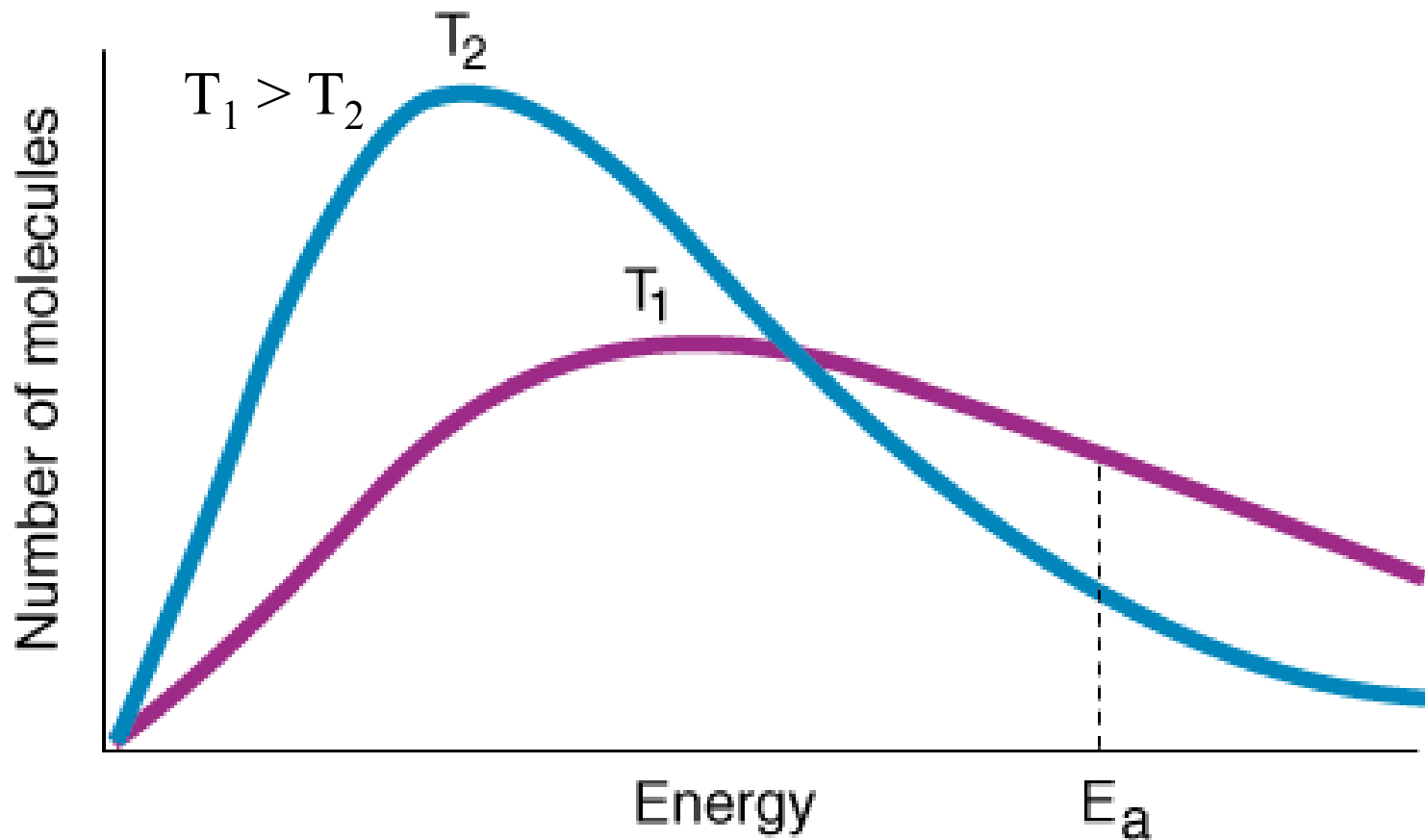
Vysokoteplotní metody
Czochralski

Střední teploty
Hydrotermální metoda
Sublimace

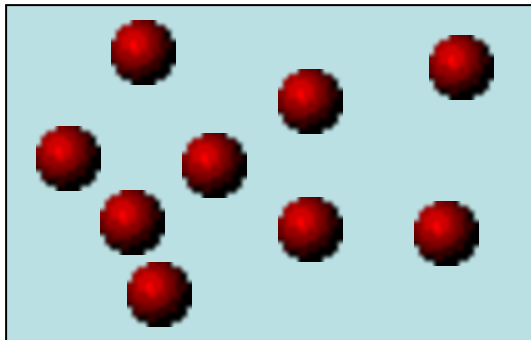
Nízkoteplotní metody
Krystalizace z roztoku

Přechod do pevného skupenství

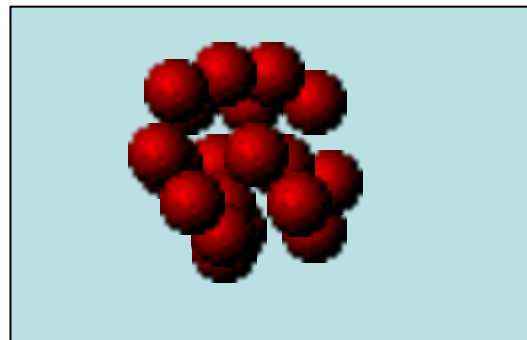
Boltzmanovo rozdělení – při ochlazování klesá kinetická energie

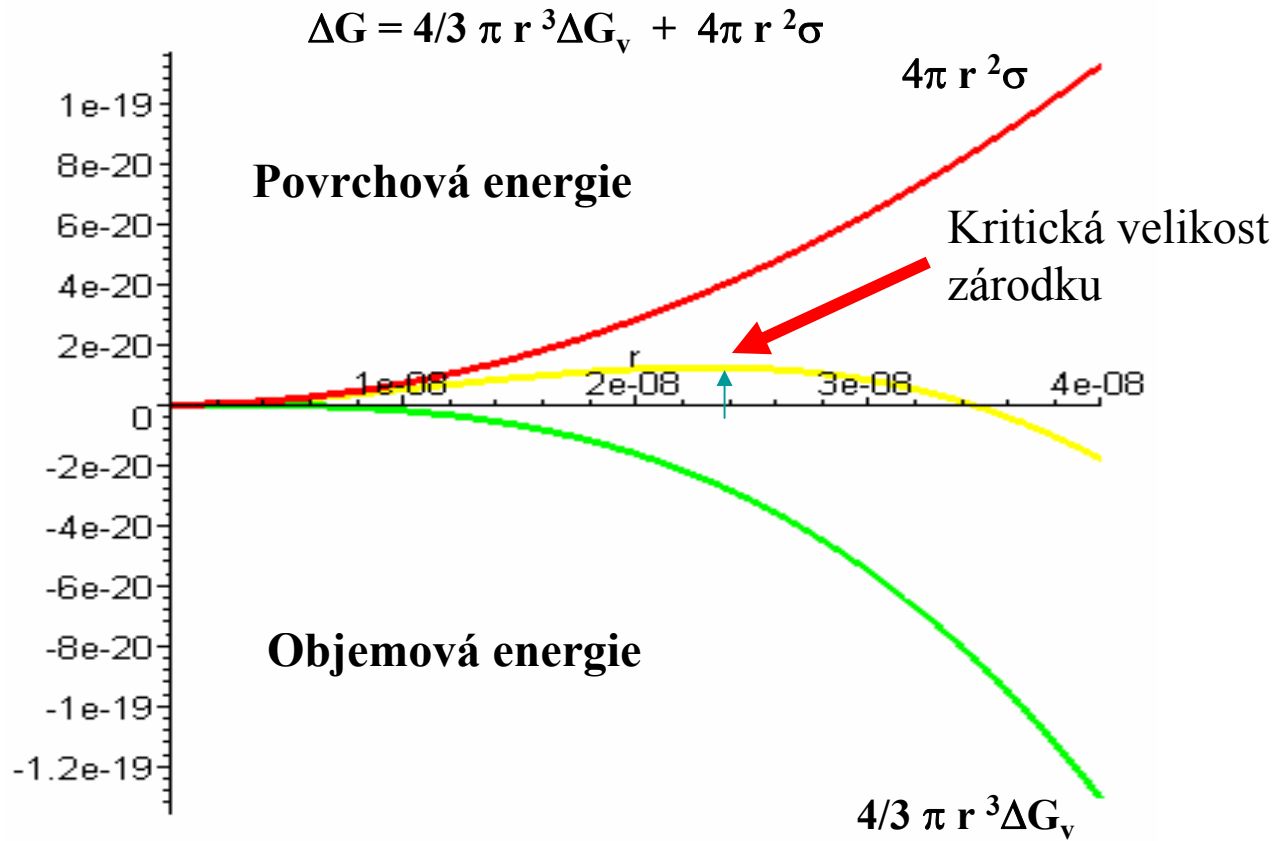
Vznik nukleačních center

Ochlazení

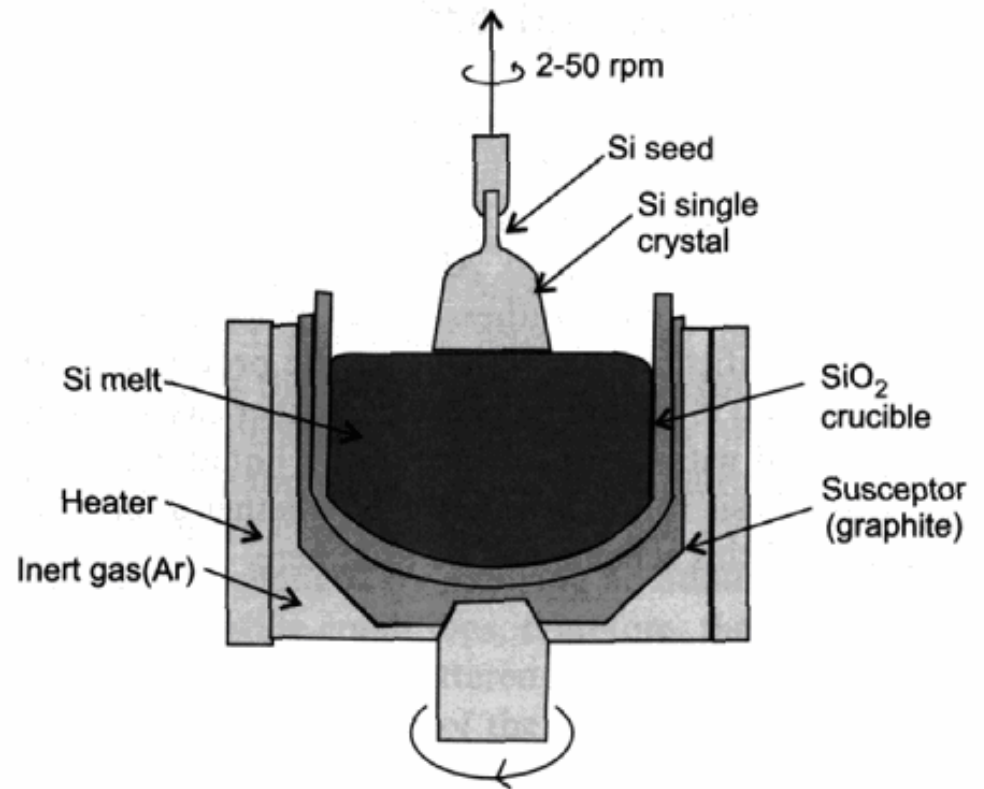
Nukleace

Příprava monokrystalů

Jan Czochralski
(1885–1953)

Příprava monokrystalů Si

$D = 300 \text{ mm}$

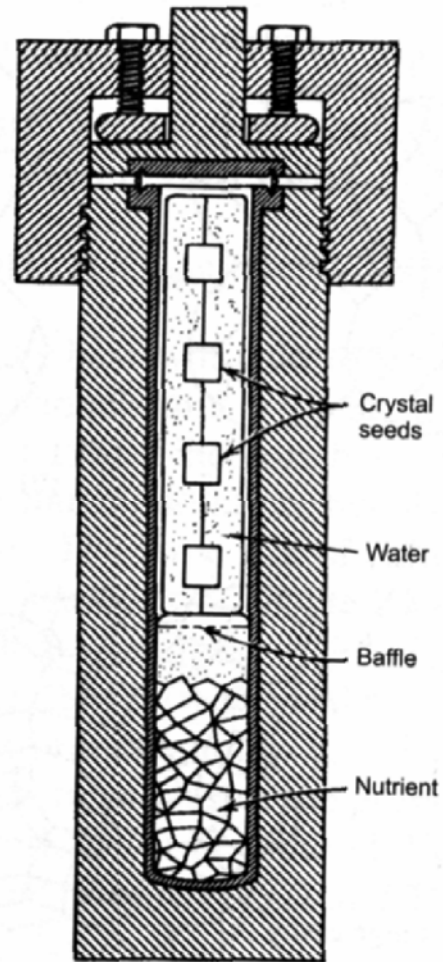
$l = 2 \text{ m}$

$m = 265 \text{ kg}$

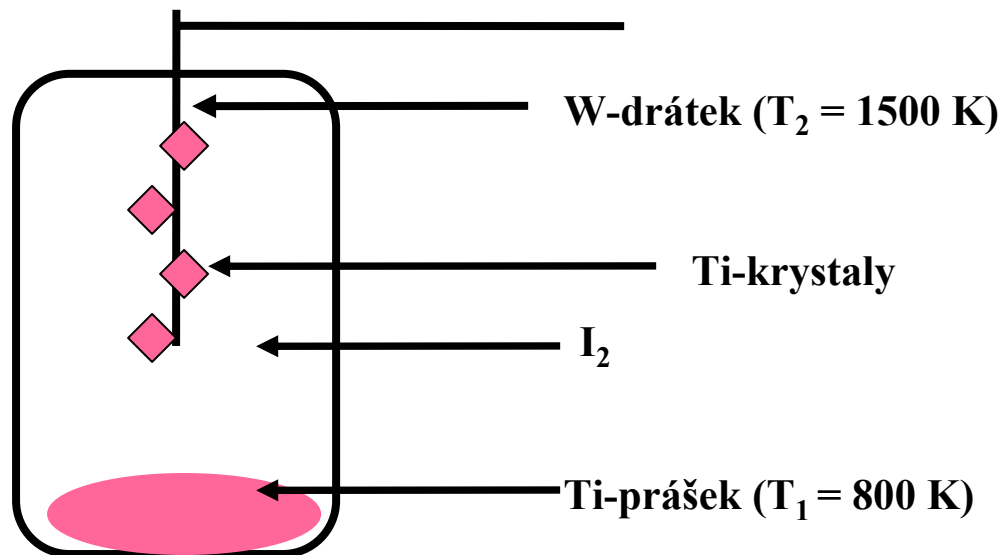

Hydrotermální metoda

Teplotní gradient

Van Arkelova metoda

exothermní: transport z chladnějšího na horký konec

Krystalizace z roztoku

KDP krystaly
(KH_2PO_4)

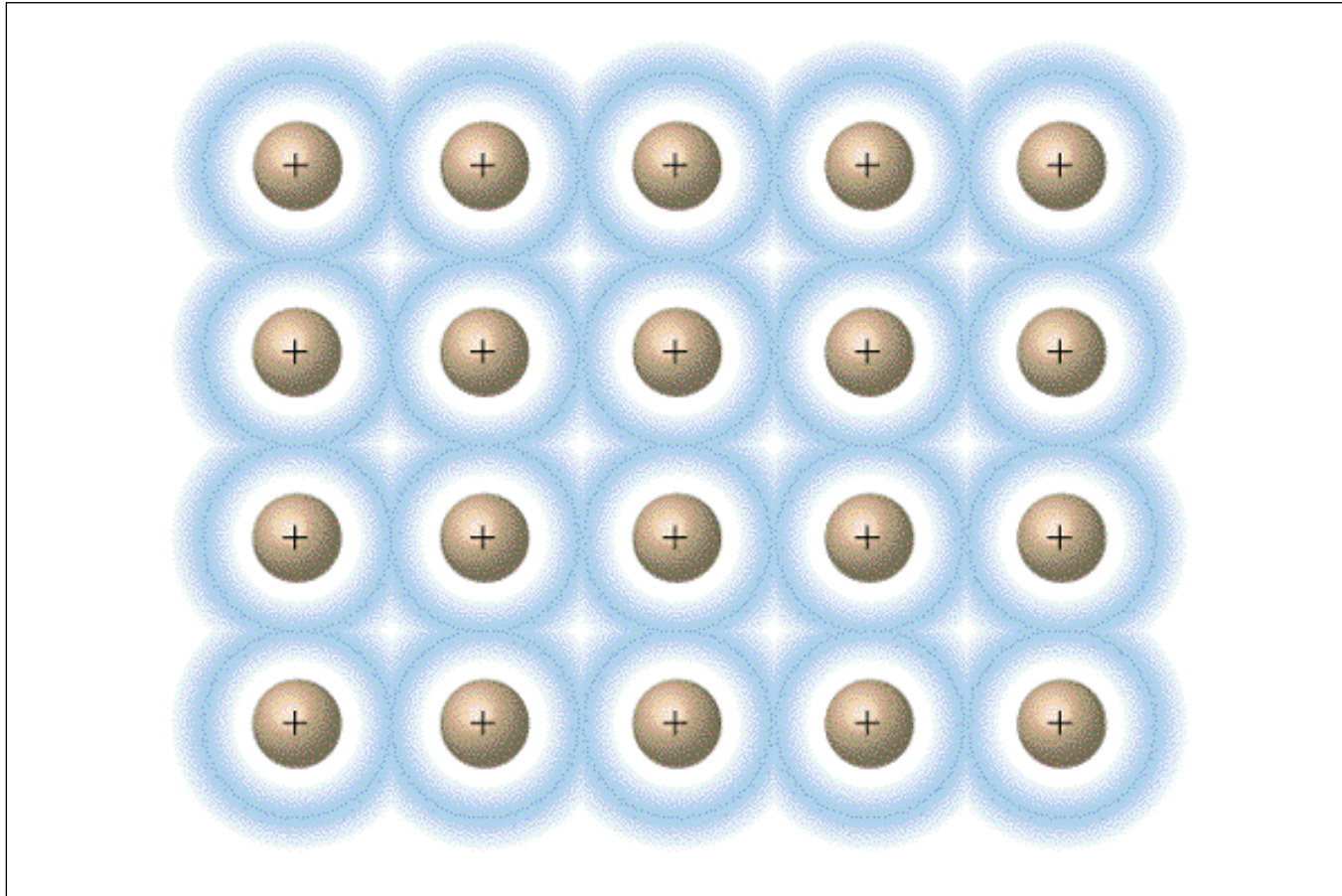
Přesycený roztok

Očkování

Pomalé chlazení

Kovová vazba

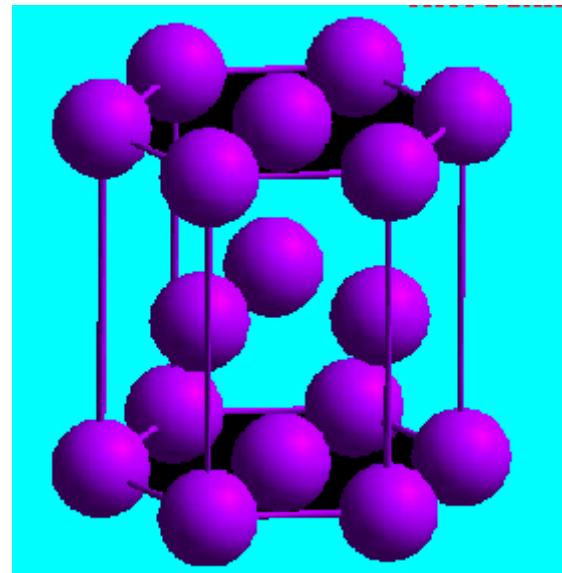
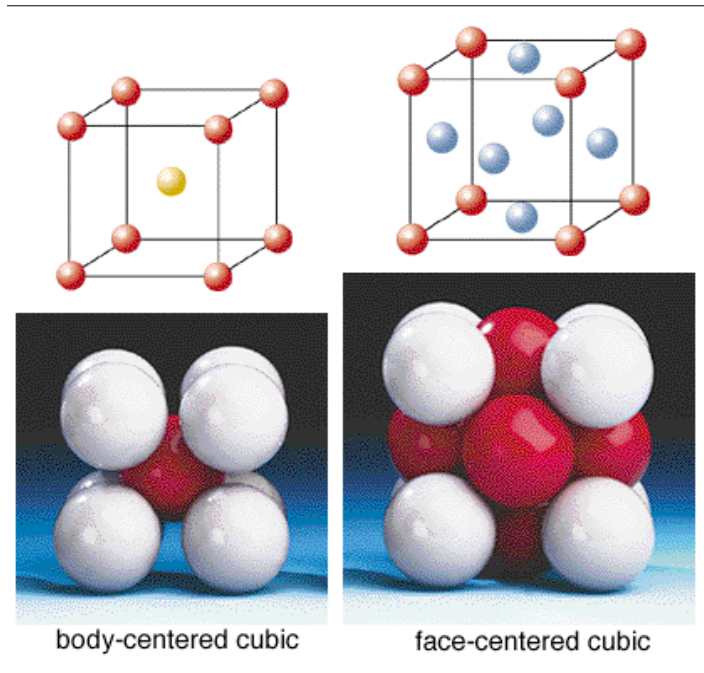

Struktura kovů

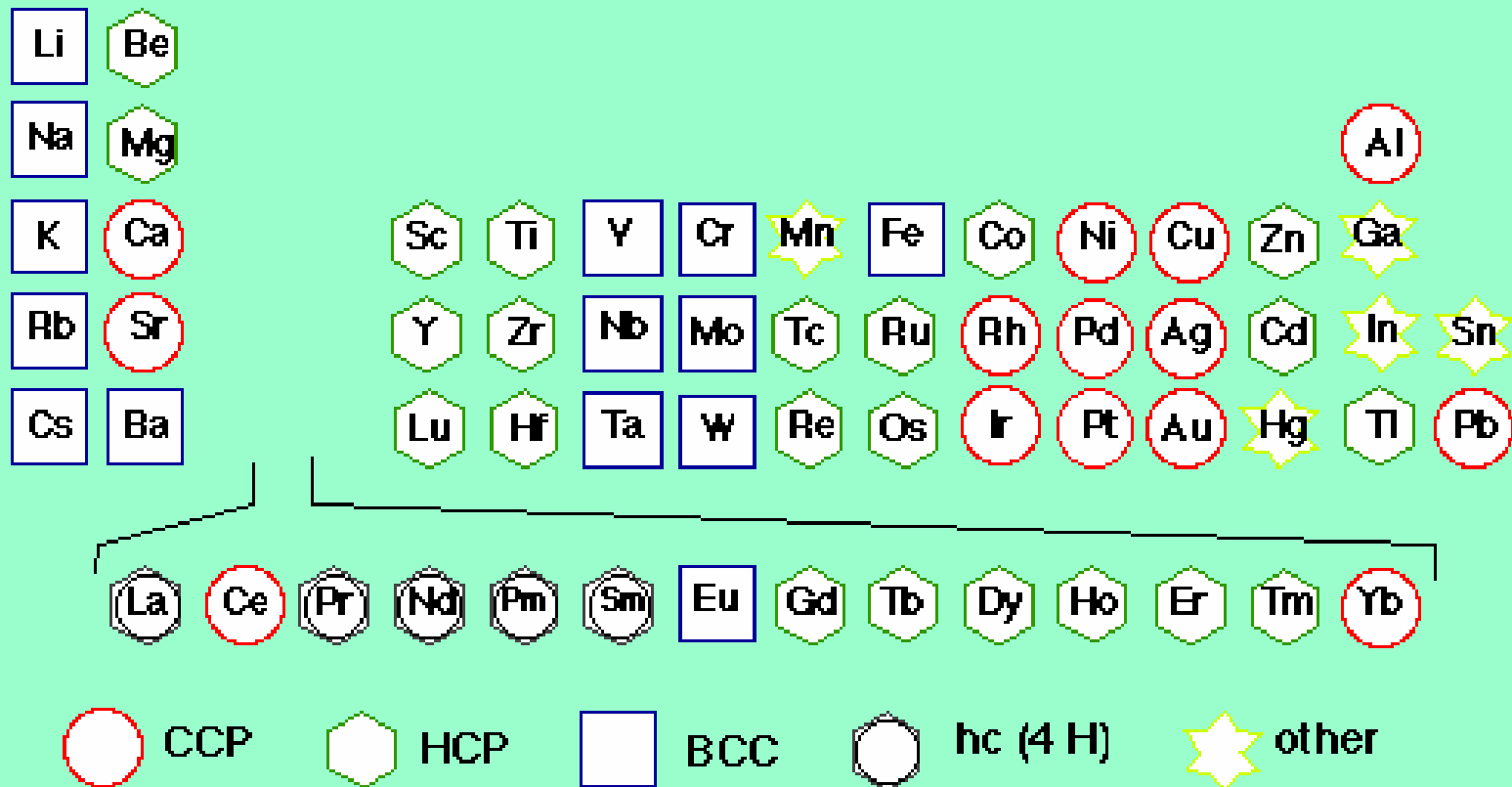
Nejtěsnější kubické uspořádání

Nejtěsnější hexagonální uspořádání

Tělesně centrovaná kubická mřížka

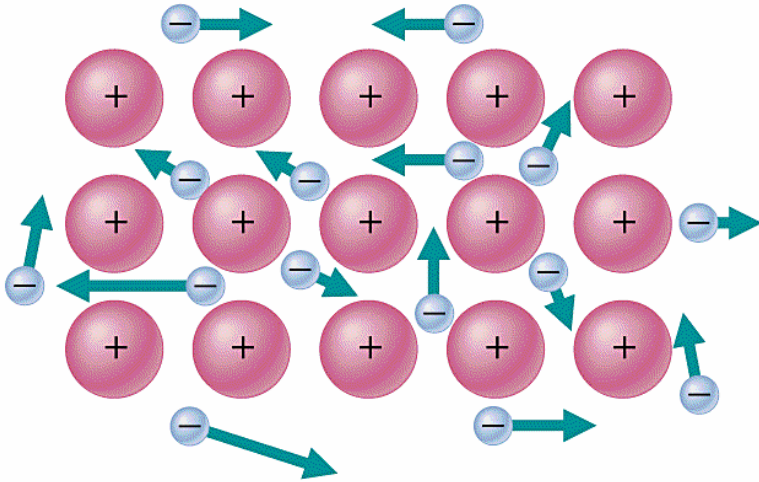

Periodic Table of Metal Structures

CCP Nejtěsnější kubické uspořádání
 HCP Nejtěsnější hexagonální uspořádání
 BCC Tělesně centrovaná kubická mřížka

Elektronový plyn

Tepelná vodivost:

Přenos energie elektrony

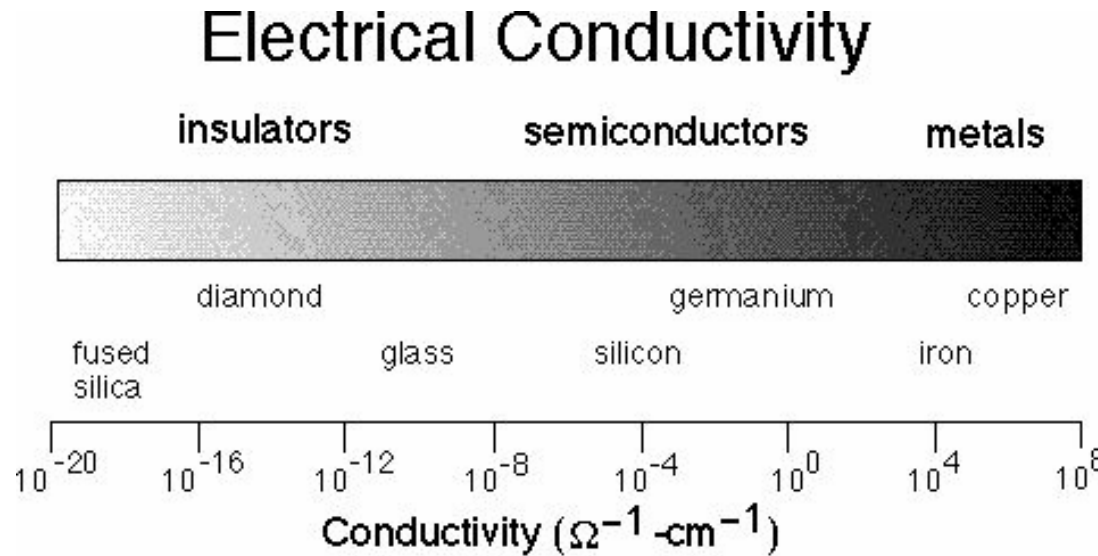
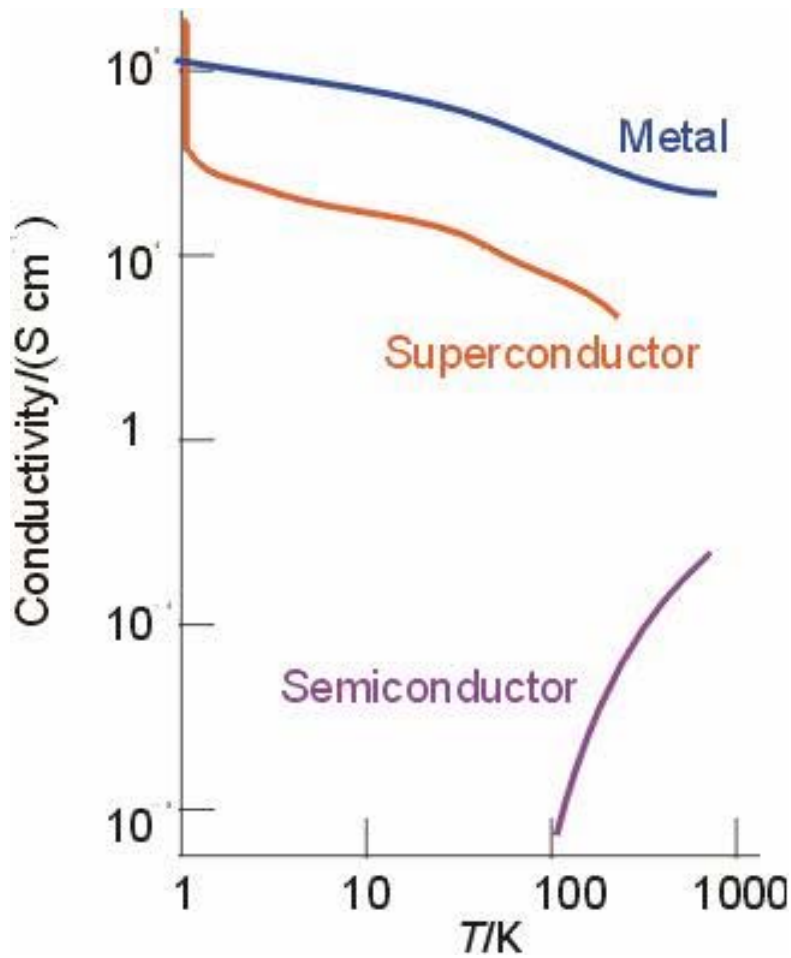
Elektrická vodivost:

Elektrony se pohybují volně v poli kladných nábojů jader

Elektrický odpor kovu roste s teplotou – větší kmity atomů

Elektrický odpor kovu roste s koncentrací nečistot – překážky pohybu elektronů

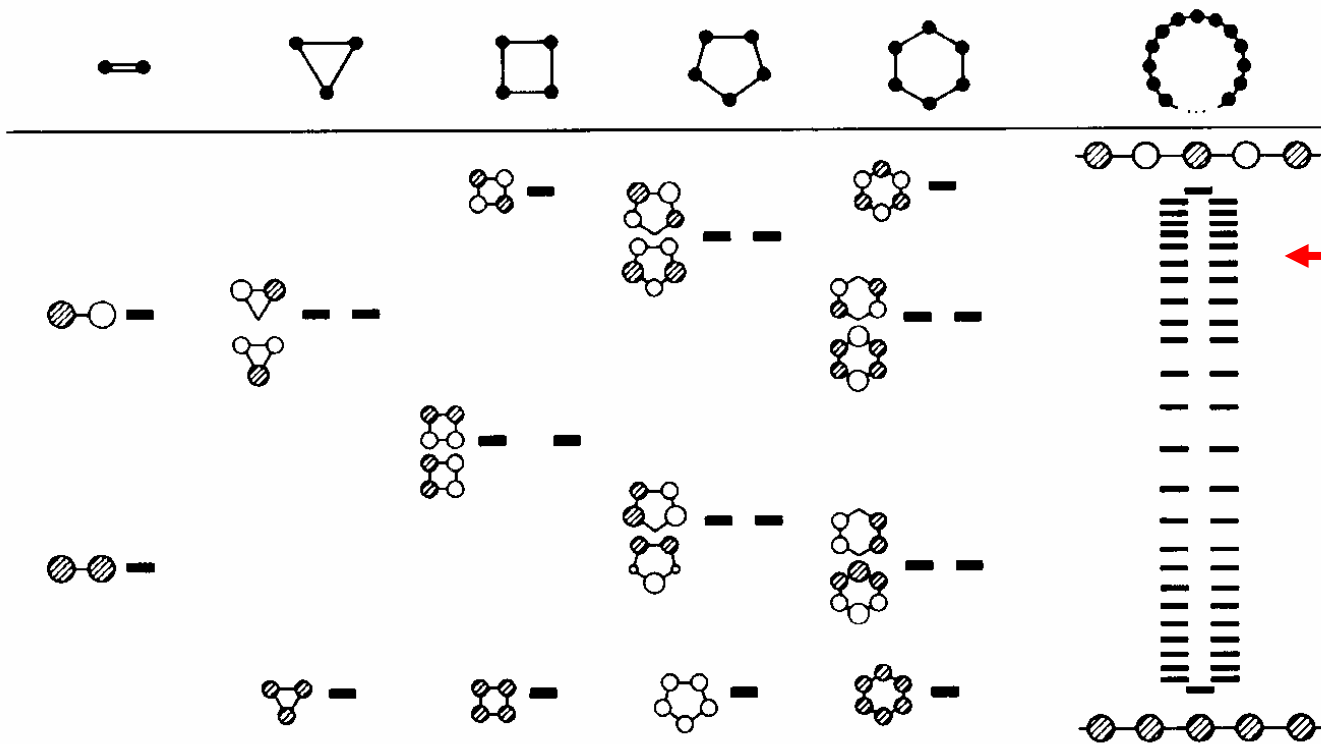
Elektrická vodivost

Pásová teorie

MO pro 2, 3, 4, ..., N_A atomů

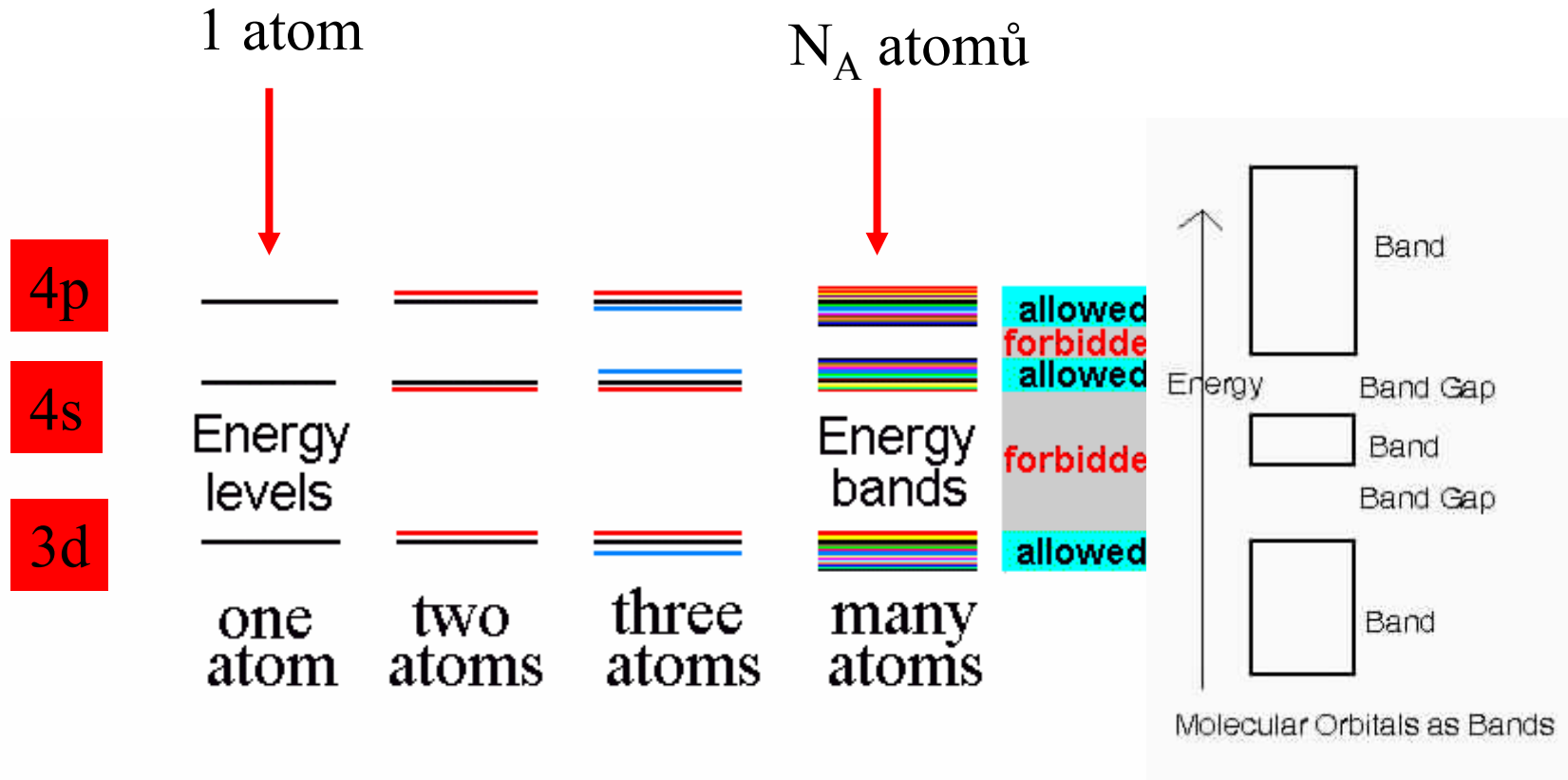
Protivazebné orbitály = vodivostní pás

Mnoho hladin
s velmi
blízkou energií
splyne a
vytvoří pás

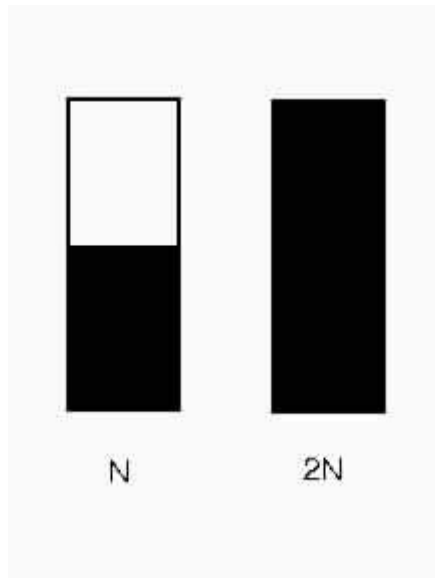
Vazebné orbitály = valenční pás

Pásová teorie

Energie elektronů je kvantována = mohou mít jen určité hodnoty energie, obsazovat jen povolené hladiny, nesmí se vyskytovat v zakázaných pásech.

Zaplňování pásů elektrony

N atomů, každý s 1 elektronem

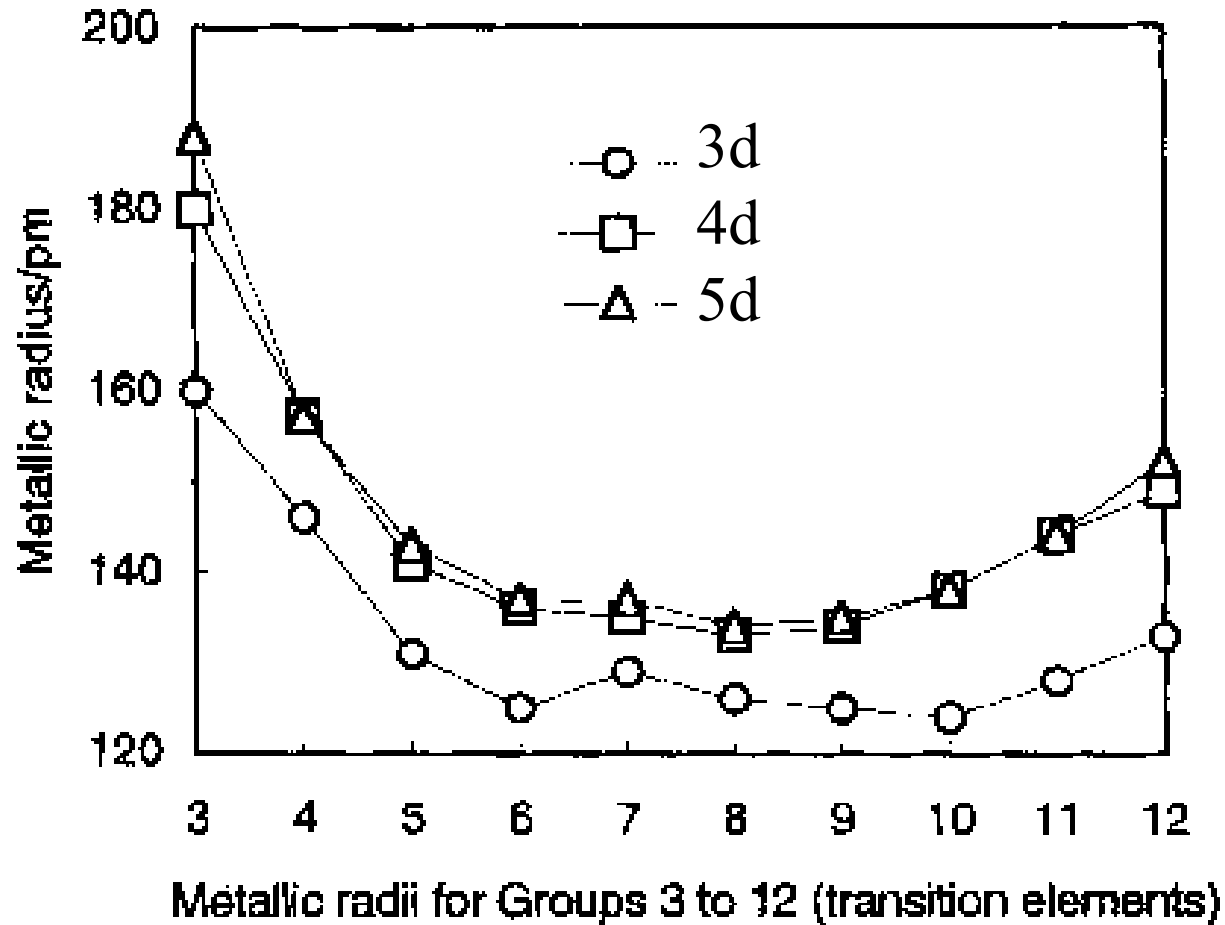
N hladin v pásu

obsazují se dvojicemi elektronů

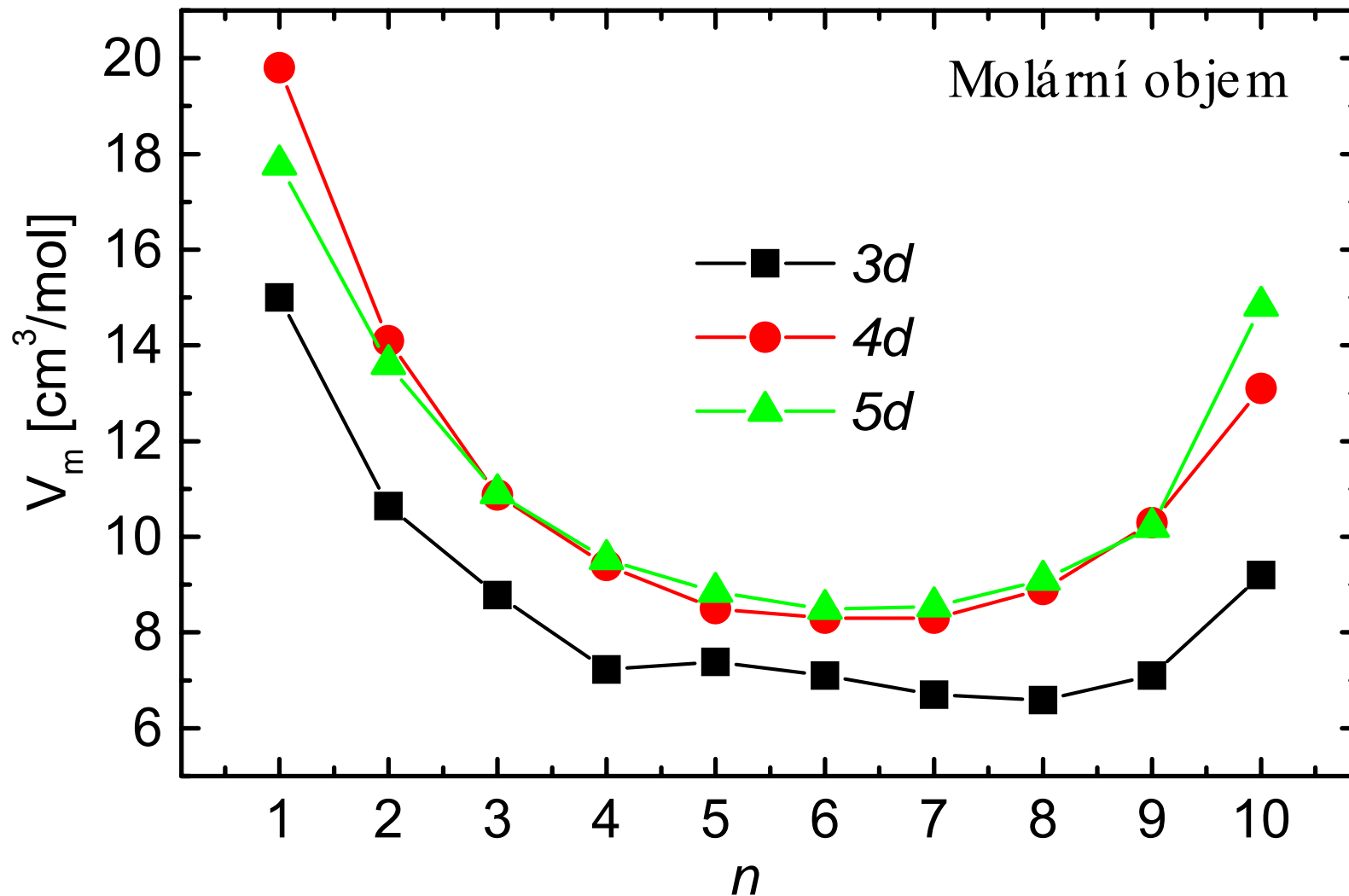
$N/2$ hladin zaplněno

$N/2$ hladin neobsazeno

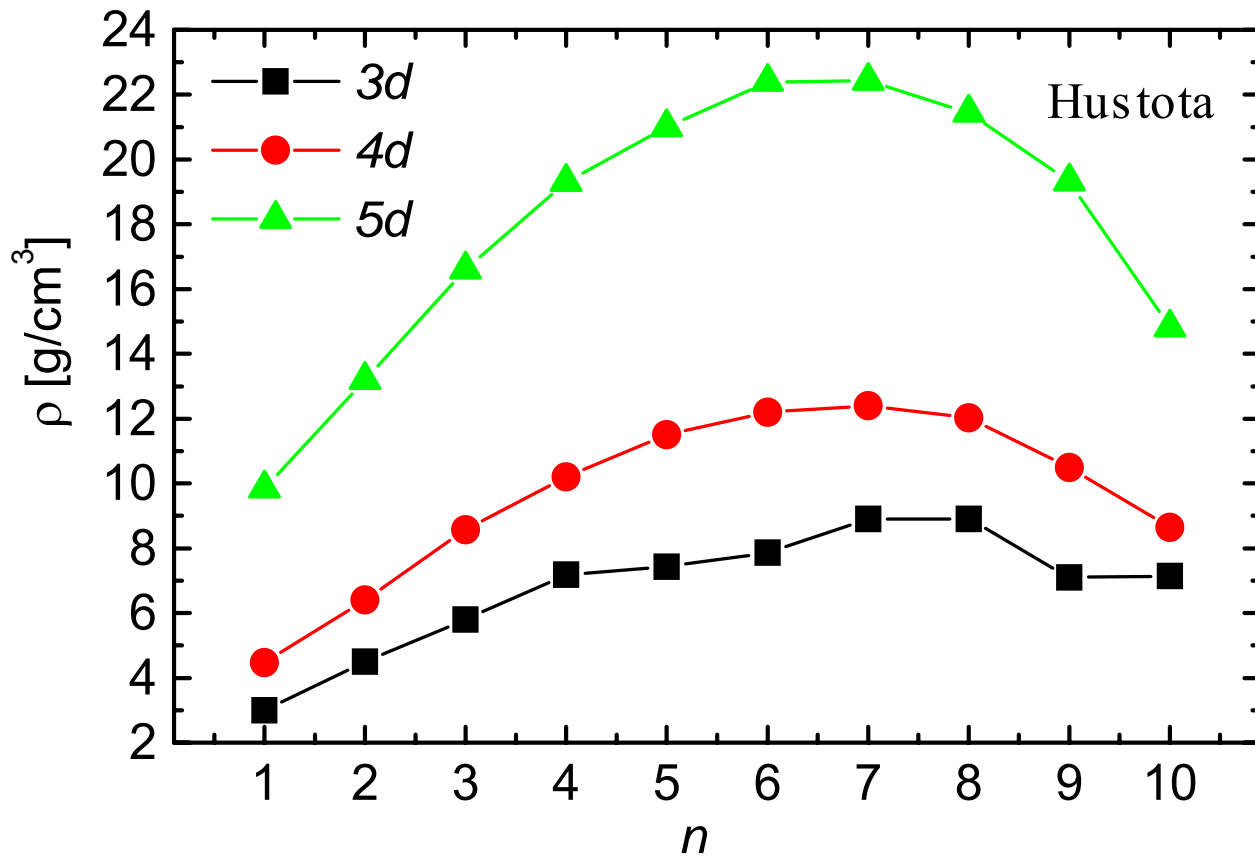
Atomové poloměry přechodných kovů, pm

Molární objem přechodných kovů

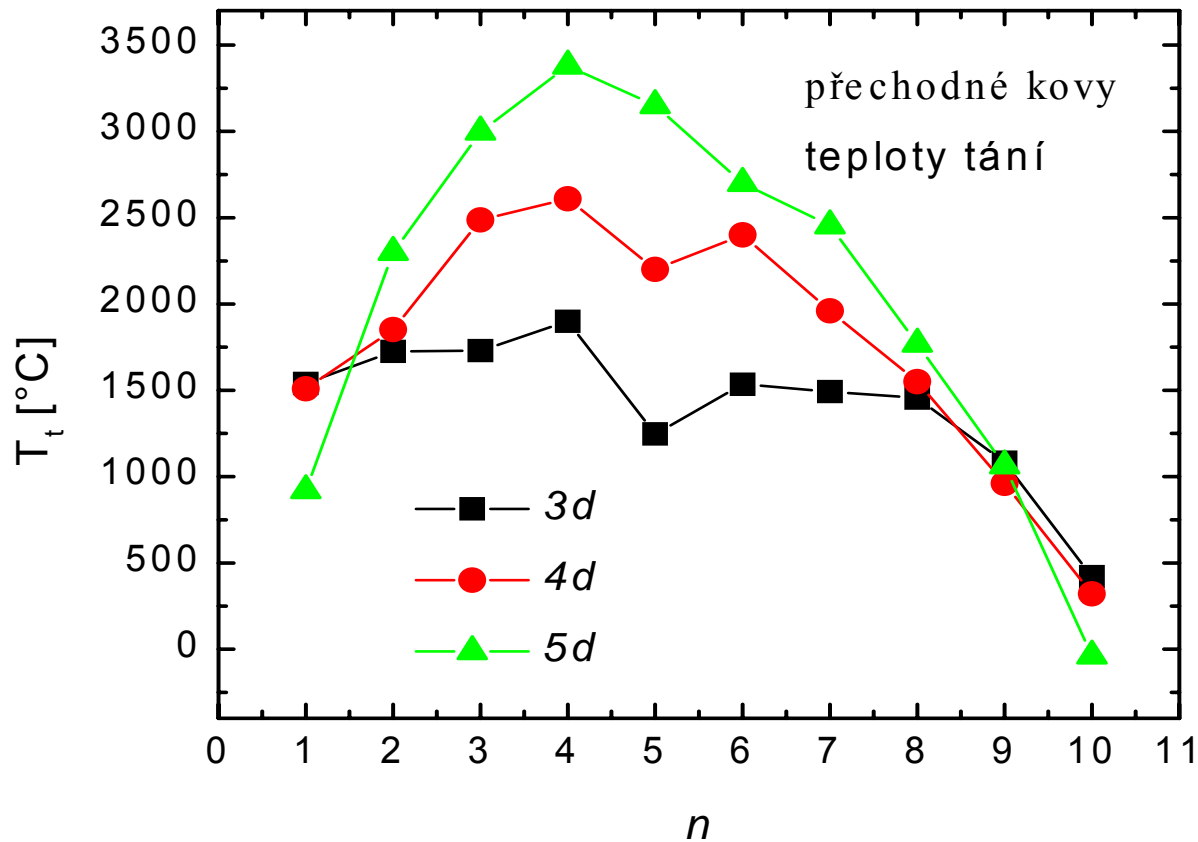

Hustota přechodných kovů

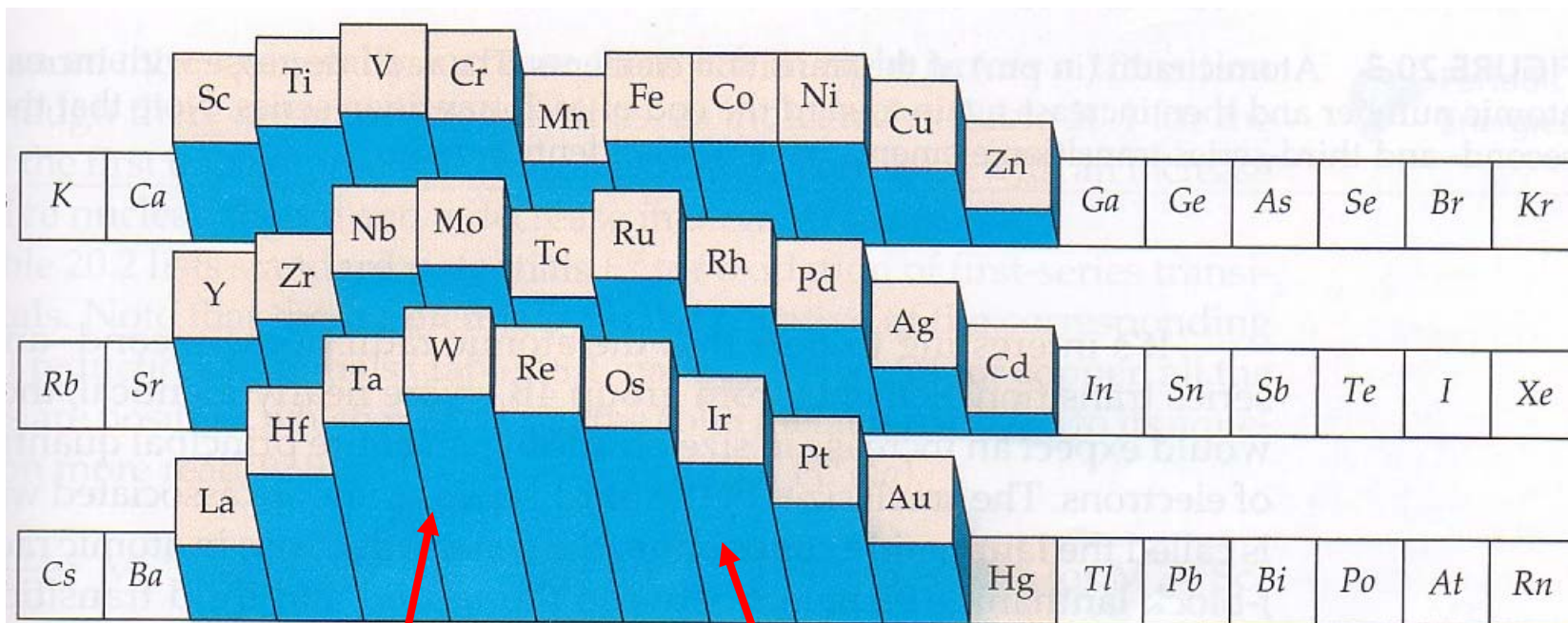
Os 22.5 g cm⁻³
Ir 22.4 g cm⁻³

Teploty tání přechodných kovů

Teplota tání = Síla kovové vazby

Teploty tání přechodných kovů

Zaplňování vazebných orbitalů t_{2g} (pásů)

Zaplňování protivazebných orbitalů e_g (pásů)

Kapalná rtuť

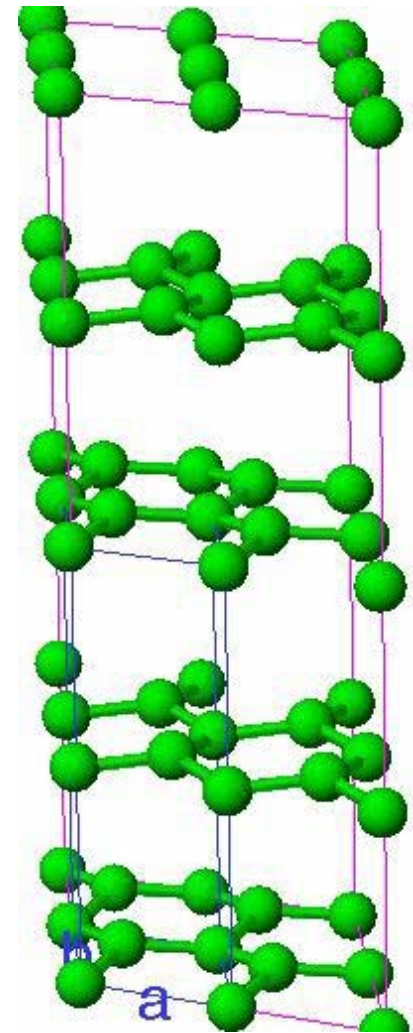
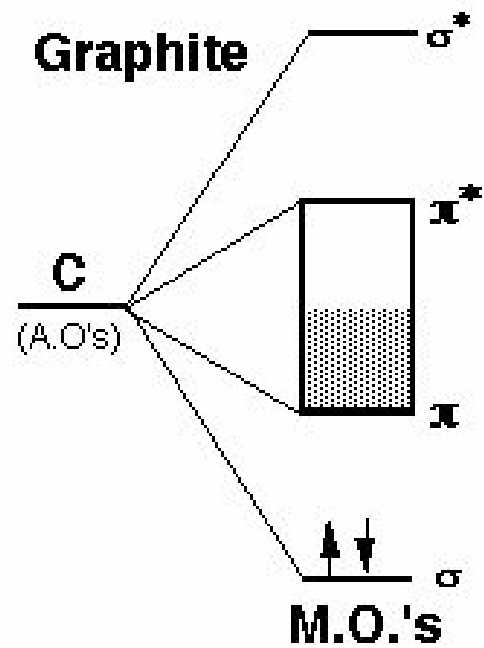
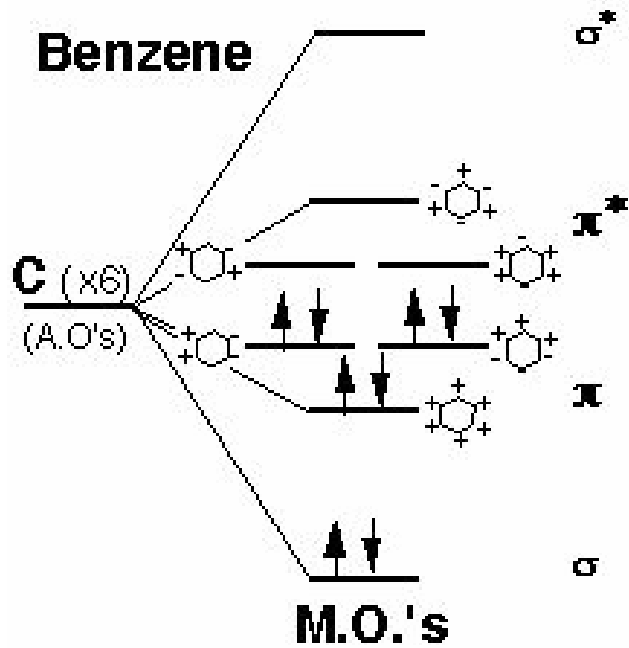
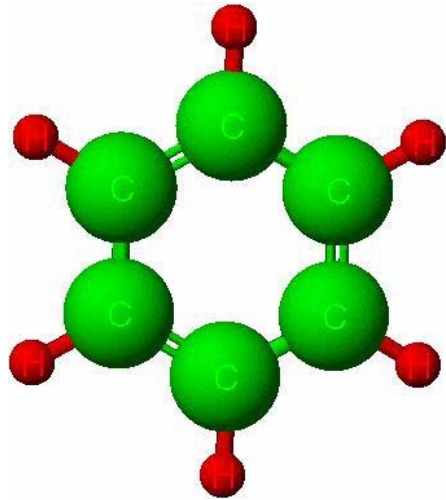
Kov	El. konf.	T. tání, °C	$\Delta H_{\text{tání}}$, kJ mol ⁻¹
Au	5d ¹⁰ 6s ¹	1064	12.8
Hg	5d ¹⁰ 6s ²	-39	2.3

Lanthanidová kontrakce, sníží se energie pásu 6s, vzdálí se od 6p pásu.

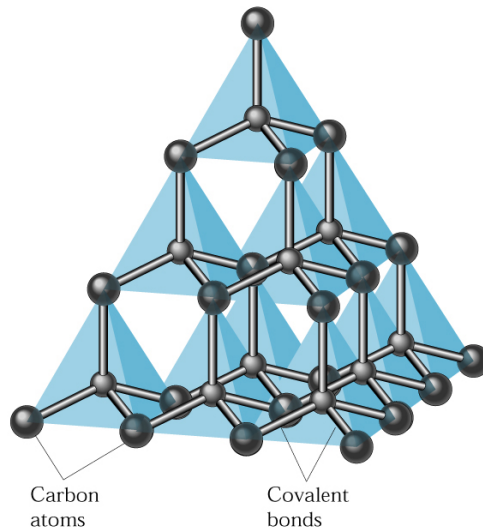
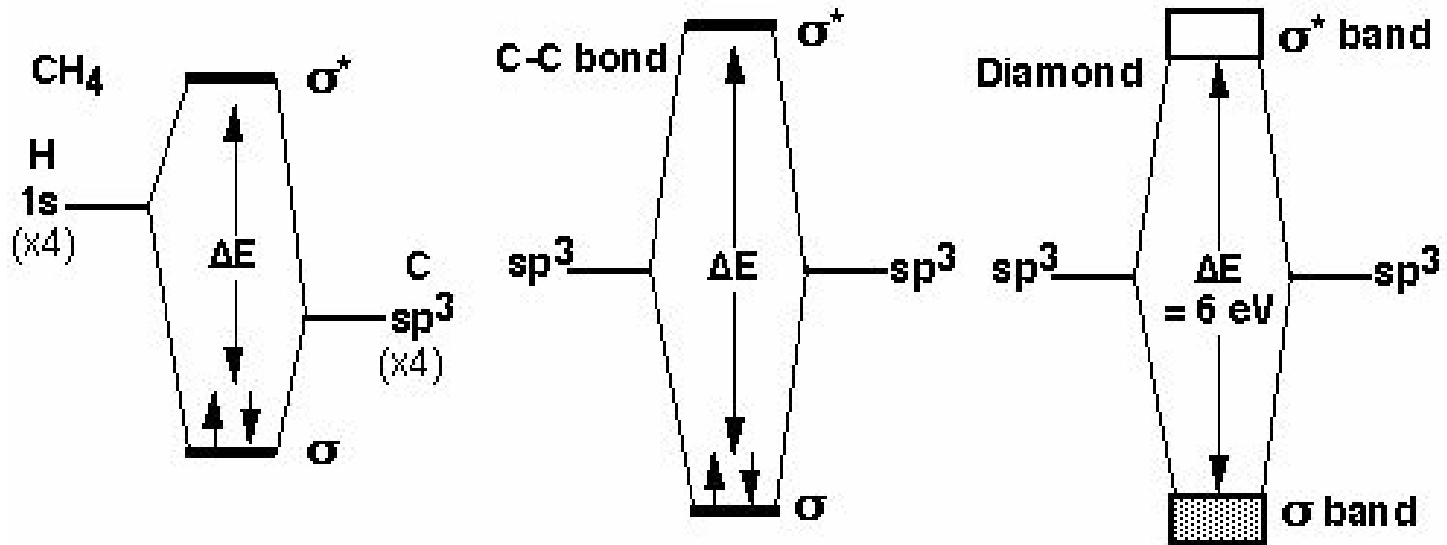
6s² inertní pár

Pásy v grafitu

Grafit je vodič

Pásy v diamantu

Fermiho hladina

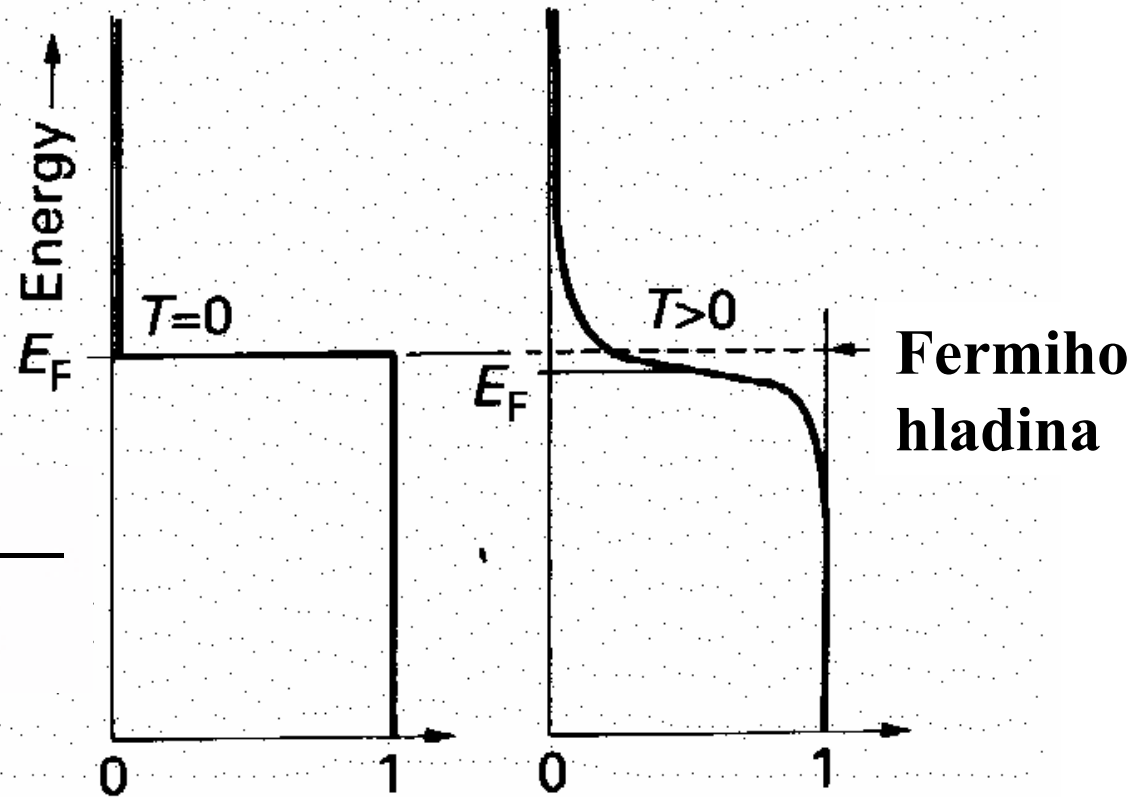
E_f hladina má pravděpodobnost obsazení $\frac{1}{2}$

hladiny

$E < E_f$ obsazené

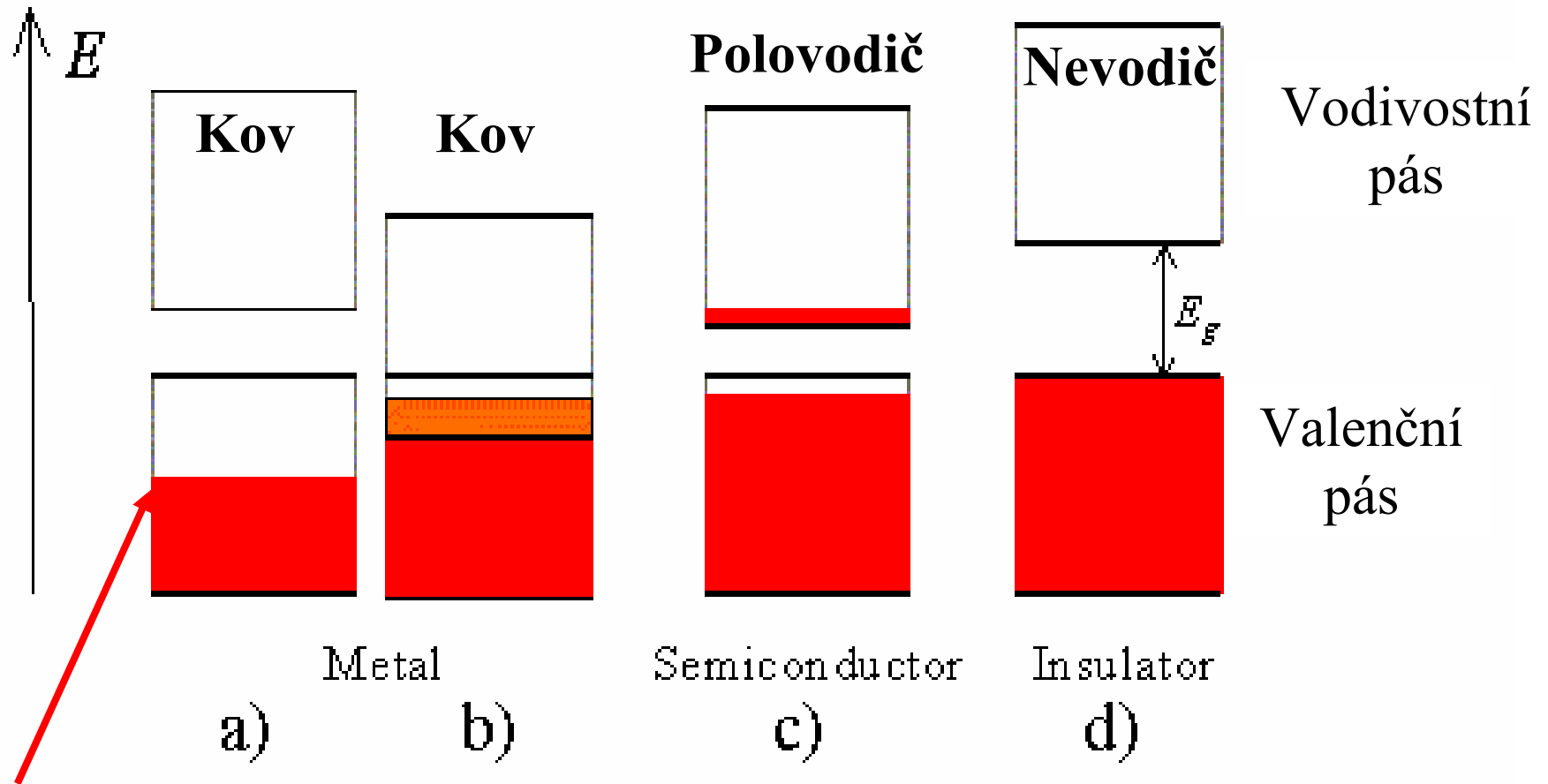
$E > E_f$ prázdné

$$P = \frac{1}{e^{(E-E_f)/kT} + 1}$$

Obsazení hladin

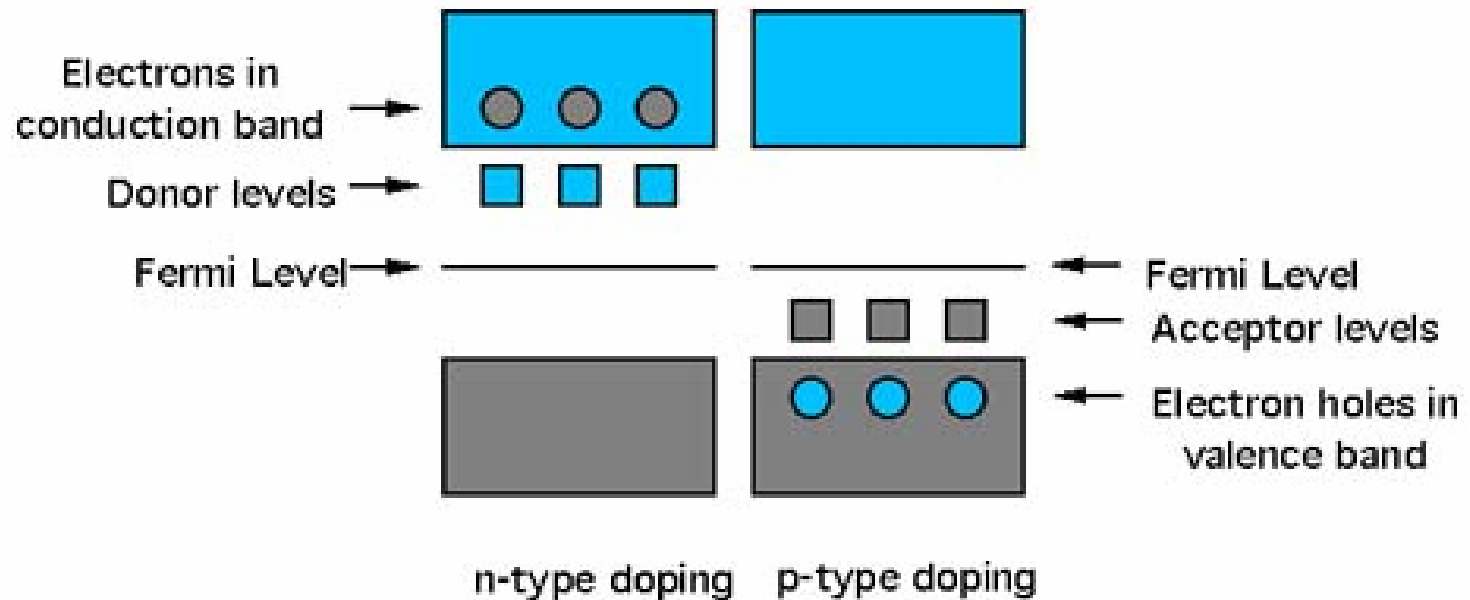
Kovy, vlastní polovodiče, nevodiče

Fermiho hladina

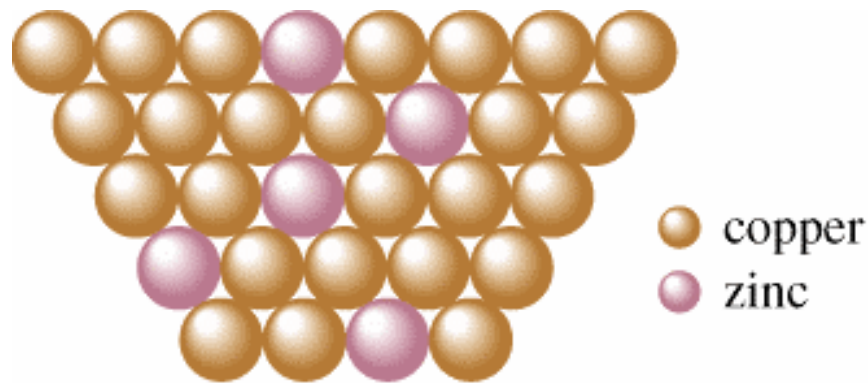
Dopované polovodiče

Semiconductors: n- and p-Type

Slitiny

Substituční

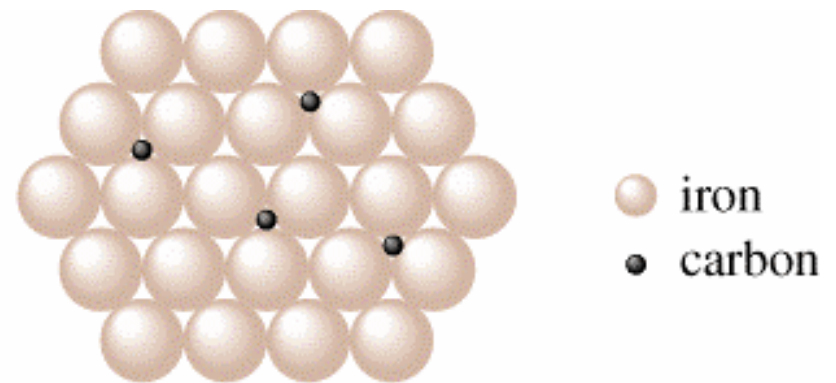

Brass

(a)

Tuhý roztok
Podobná velikost atomů

Intersticiární

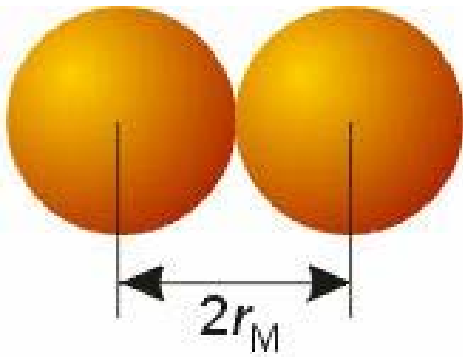
Steel

(b)

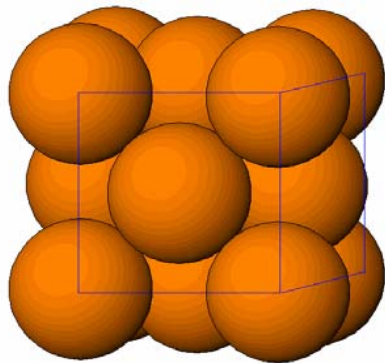
Zaplnění mezer malými atomy
(C, N, H)
Pokud stálý poměr kov/nekov
Intersticiární sloučenina (Fe_3C)

Velikost atomů a iontů

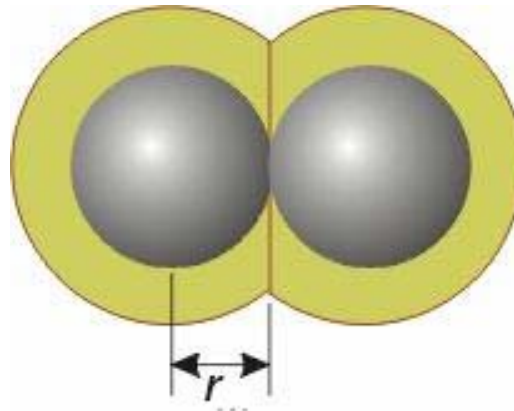
Kovová

1 Metallic radius

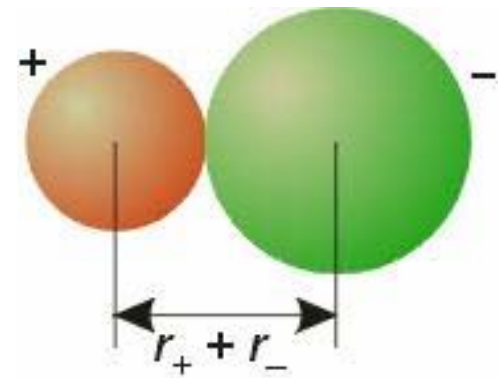

Kovalentní

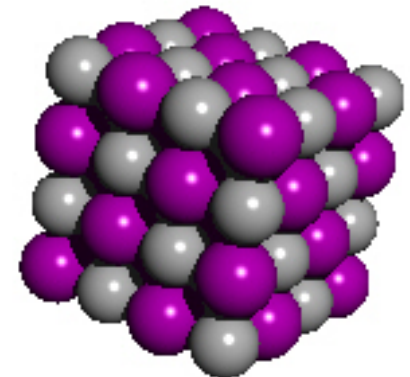
2 Covalent radius

Iontová

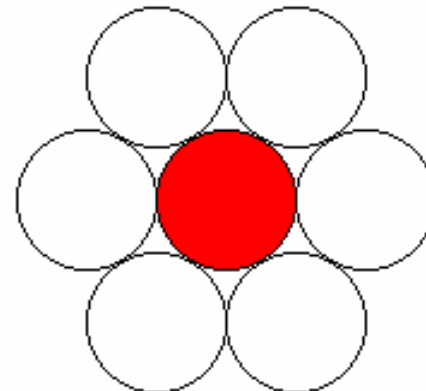
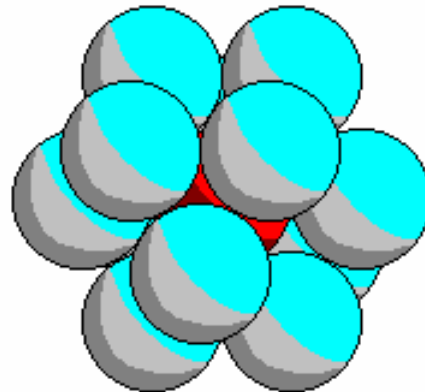
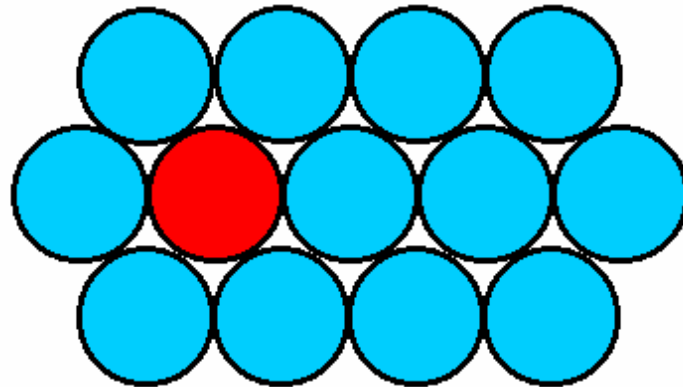
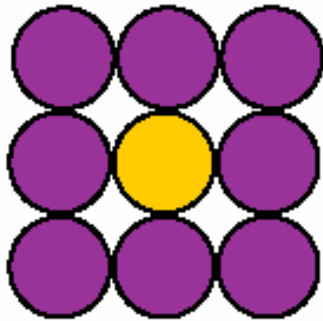
3 Ionic radius

$$r(\text{O}) = 140 \text{ pm}$$

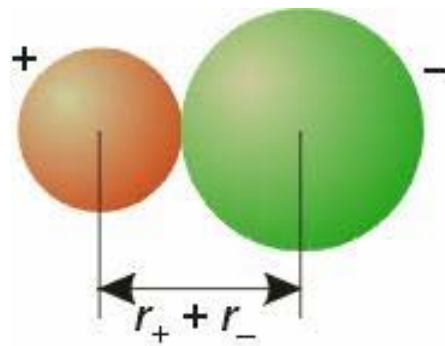
Koordinační číslo

Koordinační číslo = počet nejbližších susedů

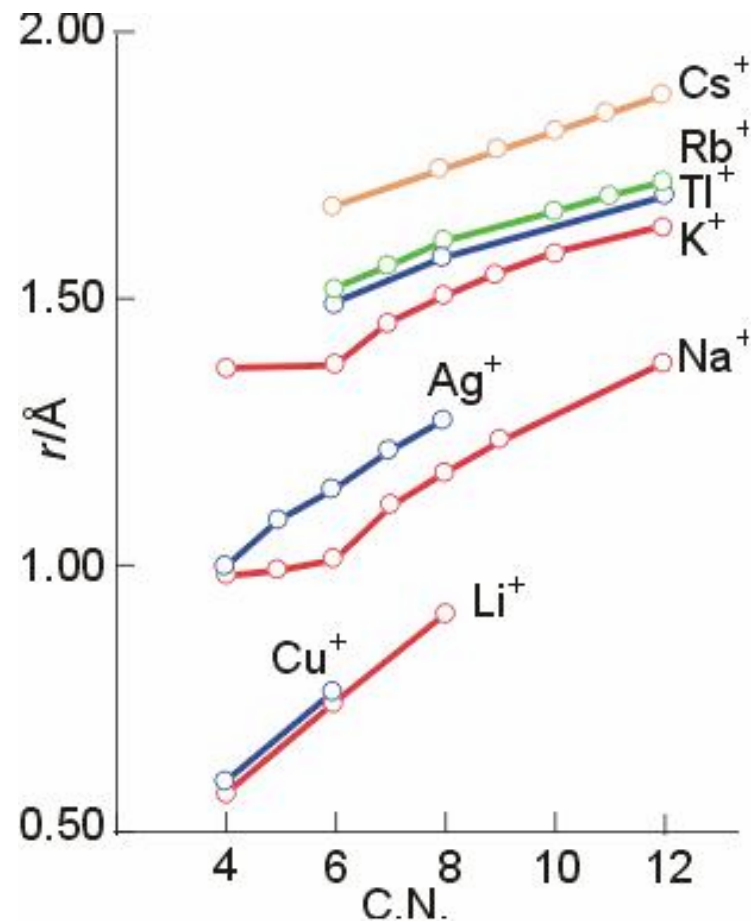

Iontový poloměr

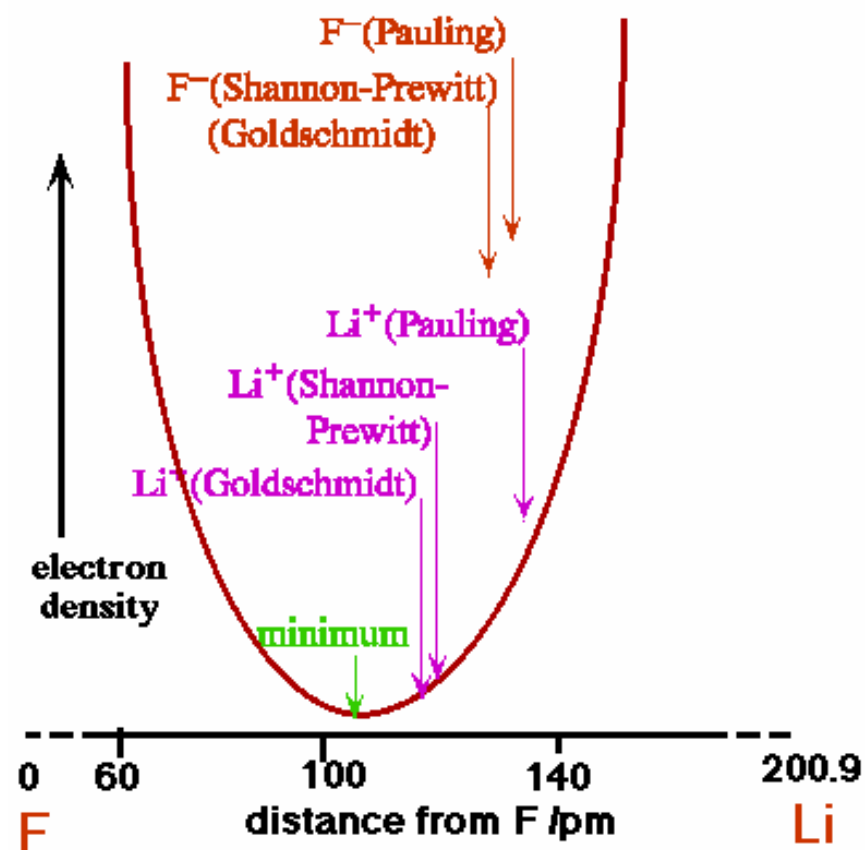
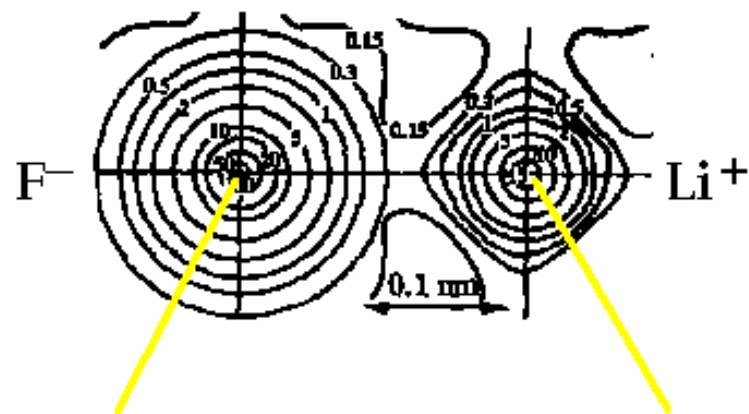
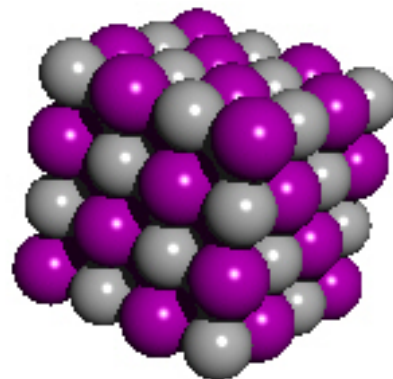
Iontový poloměr roste s rostoucím koordinačním číslem

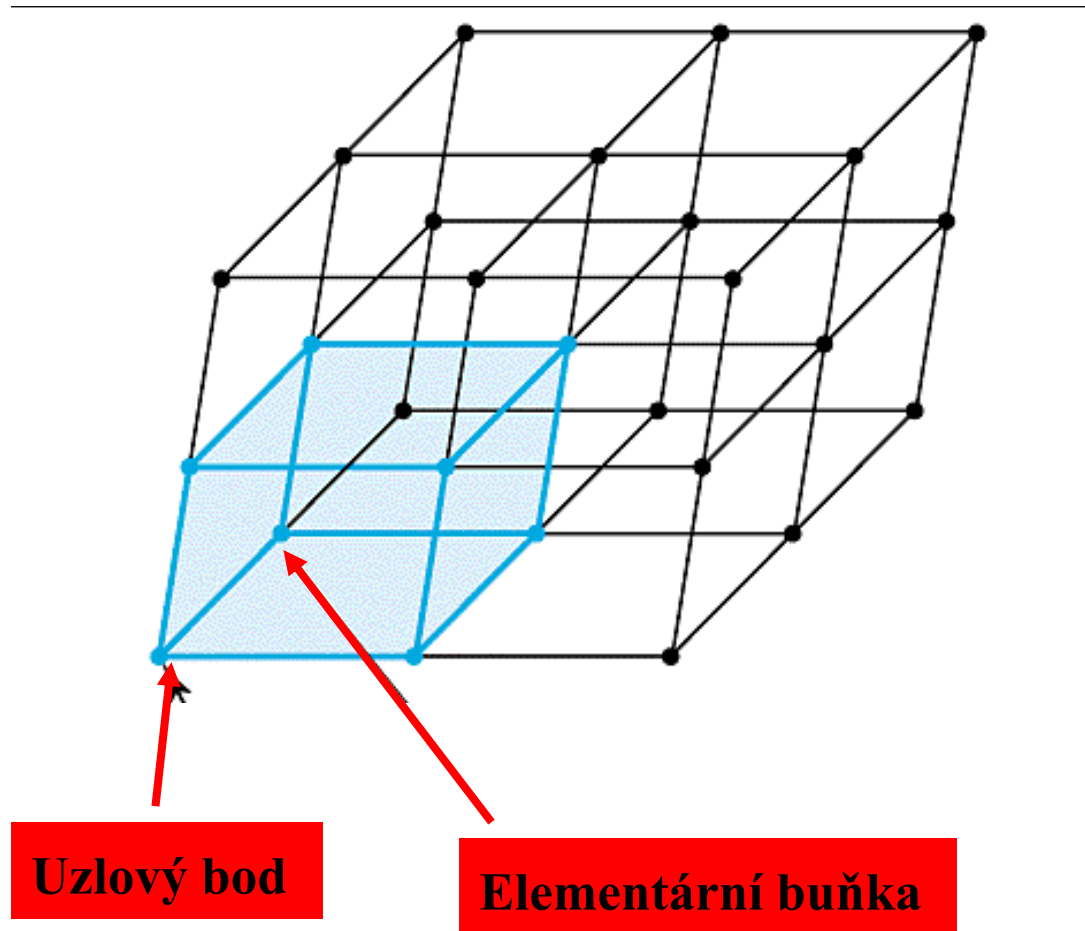
3 Ionic radius

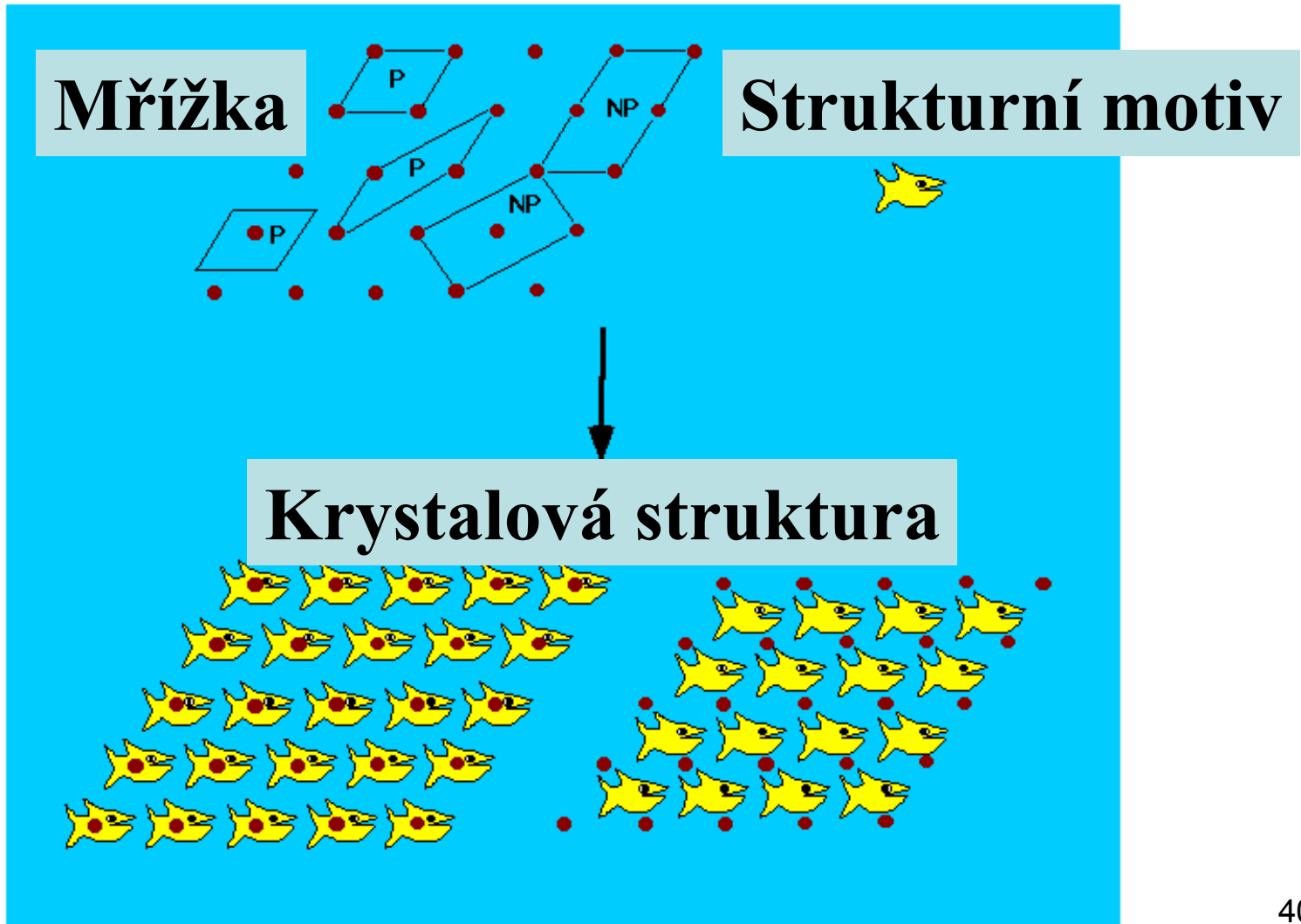
Koordinační číslo

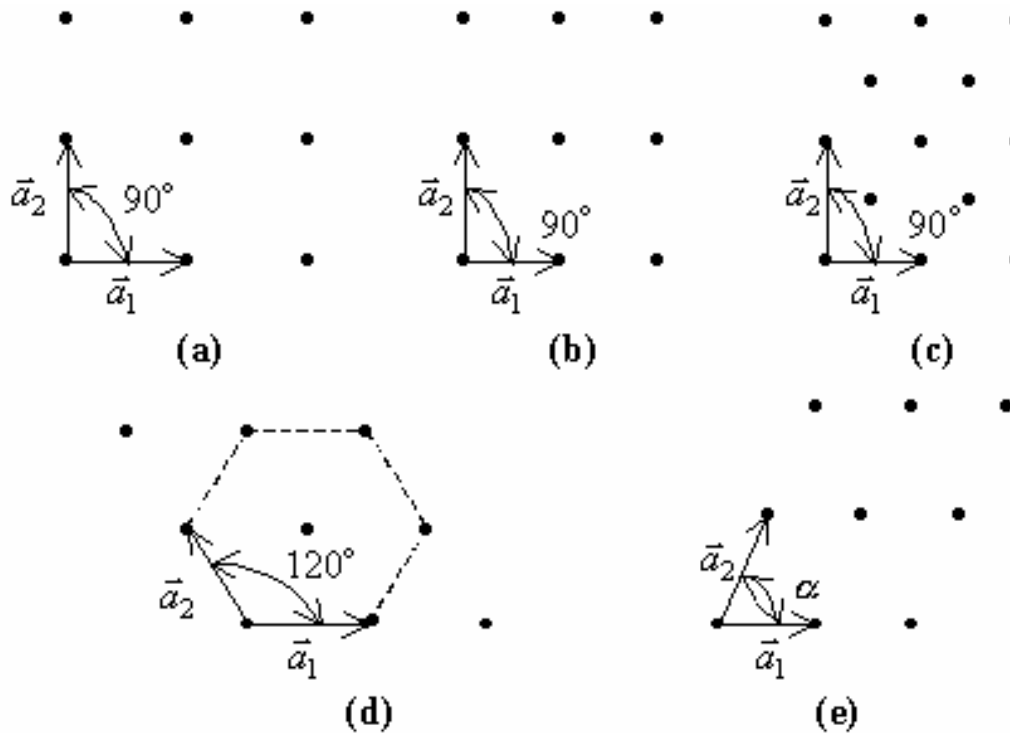
Mřížka a elementární buňka

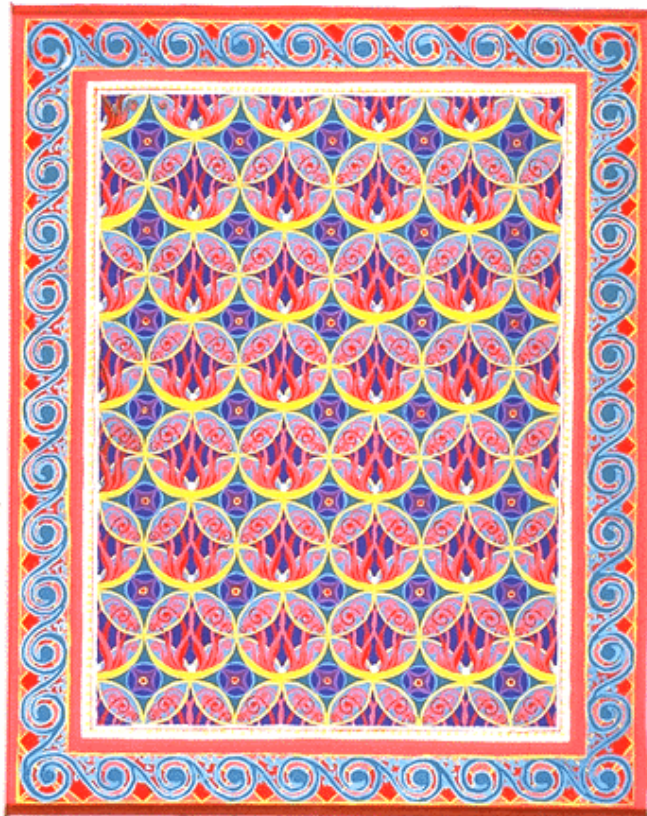
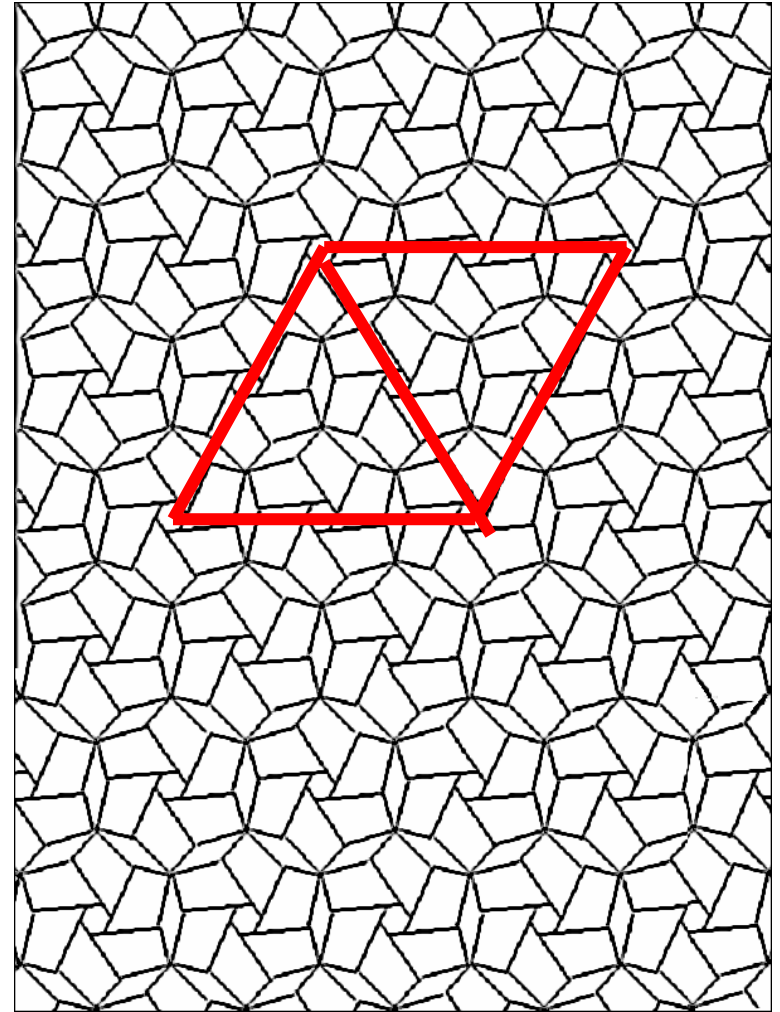
Mřížka a struktura

5 plošných mřížek

Name	Number of Bravais lattices	Conditions
Square	1	$a_1 = a_2, \alpha = 90^\circ$
Rectangular	2	$a_1 \neq a_2, \alpha = 90^\circ$
Hexagonal	1	$a_1 = a_2, \alpha = 120^\circ$
Oblique	1	$a_1 \neq a_2, \alpha \neq 120^\circ, \alpha \neq 90^\circ$

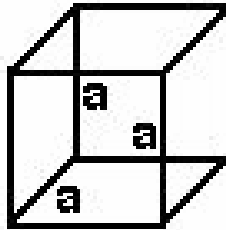

Sedm krystalových systémů

Cubic

$$a = b = c$$

$$\alpha = \beta = \gamma = 90^\circ$$

Rhombohedral

$$a = b = c$$

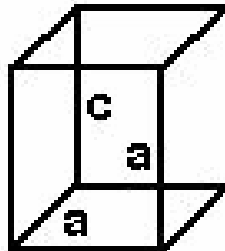
$$\alpha = \beta = \gamma \neq 90^\circ$$

Tetragonal

$$a = b \neq c$$

$$\alpha = \beta = \gamma = 90^\circ$$

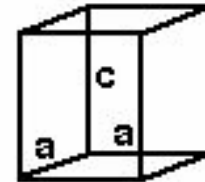

Hexagonal

$$a = b \neq c$$

$$\alpha = \beta = 90^\circ$$

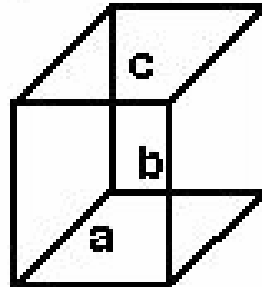
$$\gamma = 120^\circ$$

Orthorhombic

$$a \neq b \neq c$$

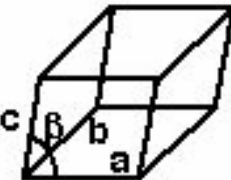
$$\alpha = \beta = \gamma = 90^\circ$$

Monoclinic

$$a \neq b \neq c$$

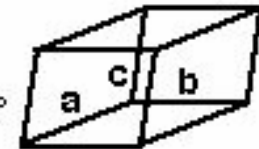
$$\alpha = \gamma = 90^\circ \neq \beta$$

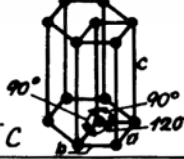

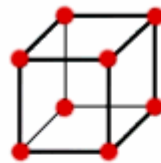
Triclinic

$$a \neq b \neq c$$

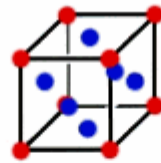
$$\alpha \neq \beta \neq \gamma \neq 90^\circ$$

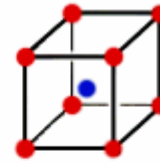
Krystalová soustava	Čtrnáct Bravaisových mříží s osami a úhly jednotkových buněk
trojklonná (triklinická)	$a \neq b \neq c$ $\alpha \neq \beta \neq \gamma \neq 90^\circ$ P (jednoduchá)
jednoklonná (monoklinická)	$a \neq b \neq c$ $\alpha = \gamma = 90^\circ \neq \beta$ P (jednoduchá) C (basálně centrovaná)
kosočtverečná (ortorombická)	$a \neq b \neq c$ $\alpha = \beta = \gamma = 90^\circ$ I (prostorově) F (plošně) P (jednoduchá) C (basálně cent.) centrovaná)
trigonální (romboedrická)	$a = b = c$ $\alpha = \beta = \gamma < 120^\circ, 90^\circ$ trigonální R
čtverečná (tetragonální)	$a = b \neq c$ $\alpha = \beta = \gamma = 90^\circ$ P (jednoduchá) I (prostorově centrovaná)
šesterečná (hexagonální)	$a = b \neq c$ $\alpha = \beta = 90^\circ$ $\gamma = 120^\circ$ šesterečná C a trigonální C
krychlová (kubická)	$a = b = c$ $\alpha = \beta = \gamma = 90^\circ$ I (prostorově) F (plošně) P (jednoduchá) centrovaná)

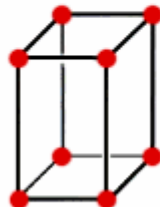
Simple cubic

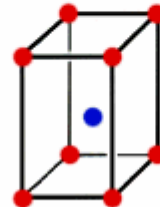
Face-centered cubic

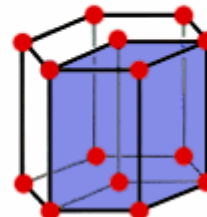
Body-centered cubic

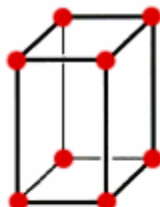
Simple tetragonal

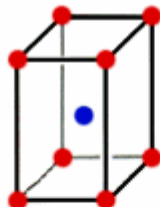
Body-centered tetragonal

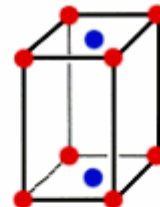
Hexagonal

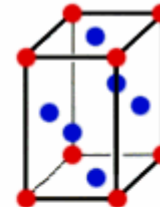
Simple orthorhombic

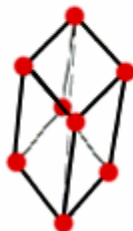
Body-centered orthorhombic

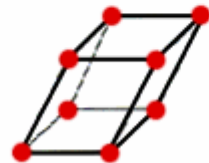
Base-centered orthorhombic

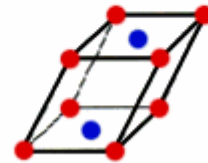
Face-centered orthorhombic

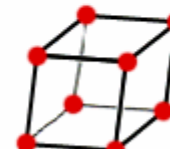
Rhombohedral

Simple Monoclinic

Base-centered monoclinic

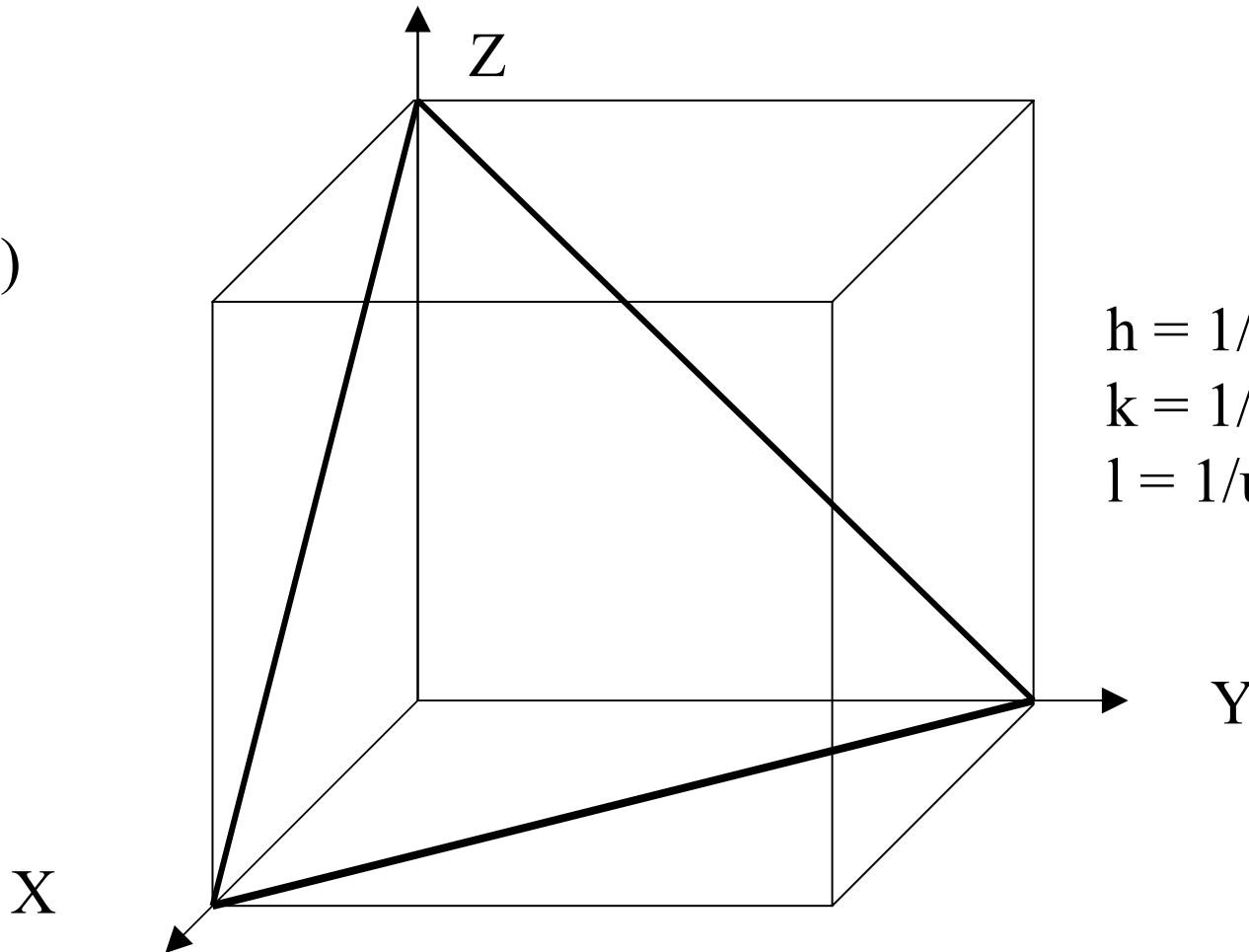

Triclinic

Millerovy indexy

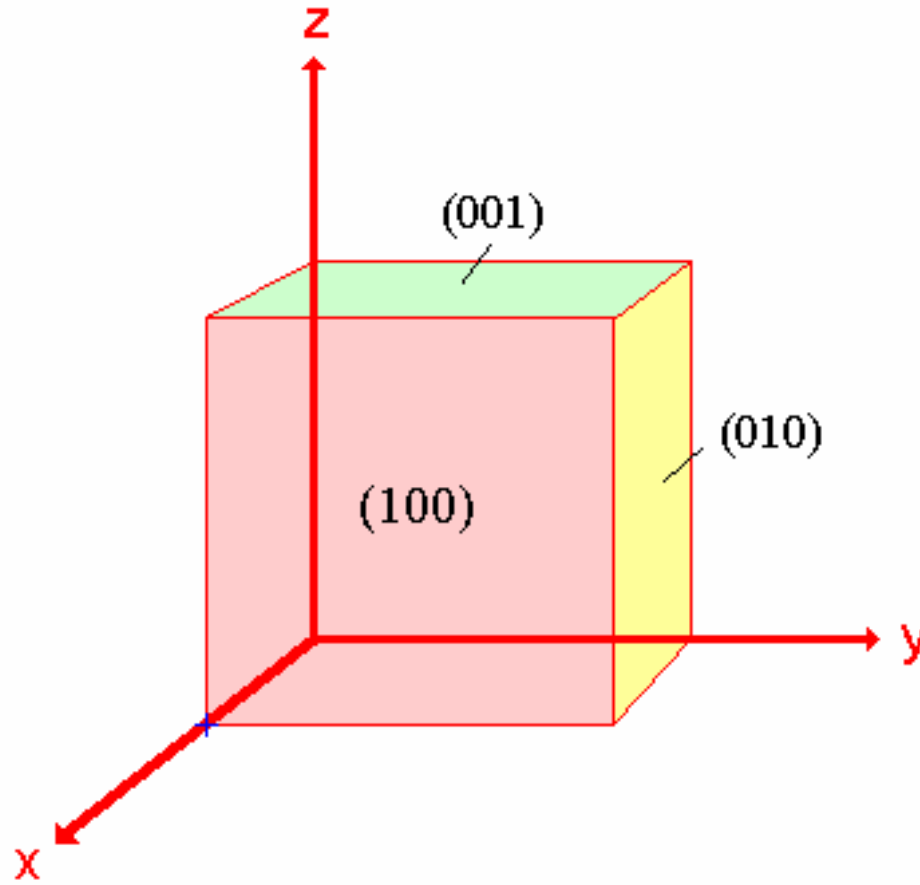
(h k l)

(1 1 1)

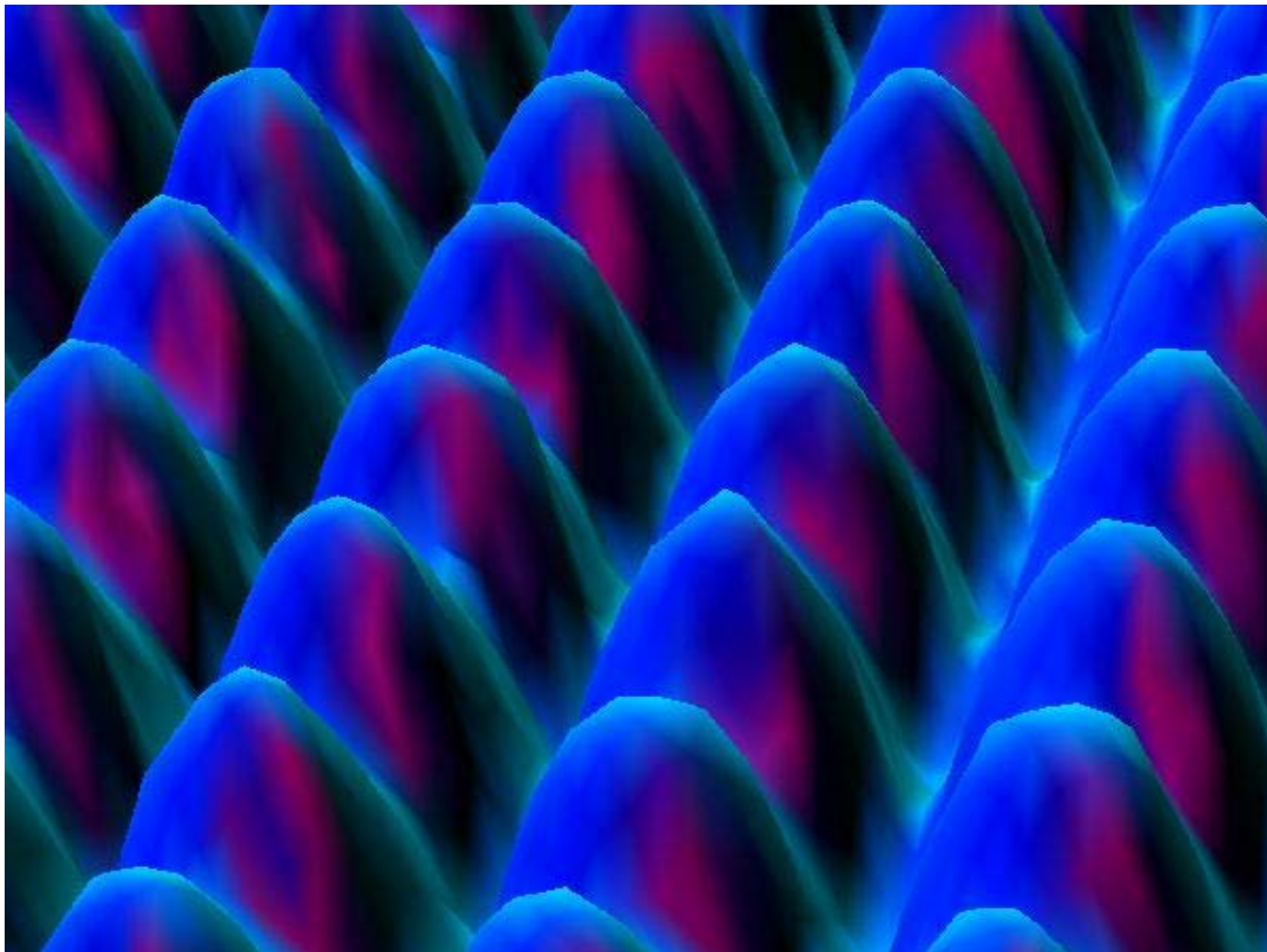

$h = 1/\text{úsek na } x$
 $k = 1/\text{úsek na } y$
 $l = 1/\text{úsek na } z$

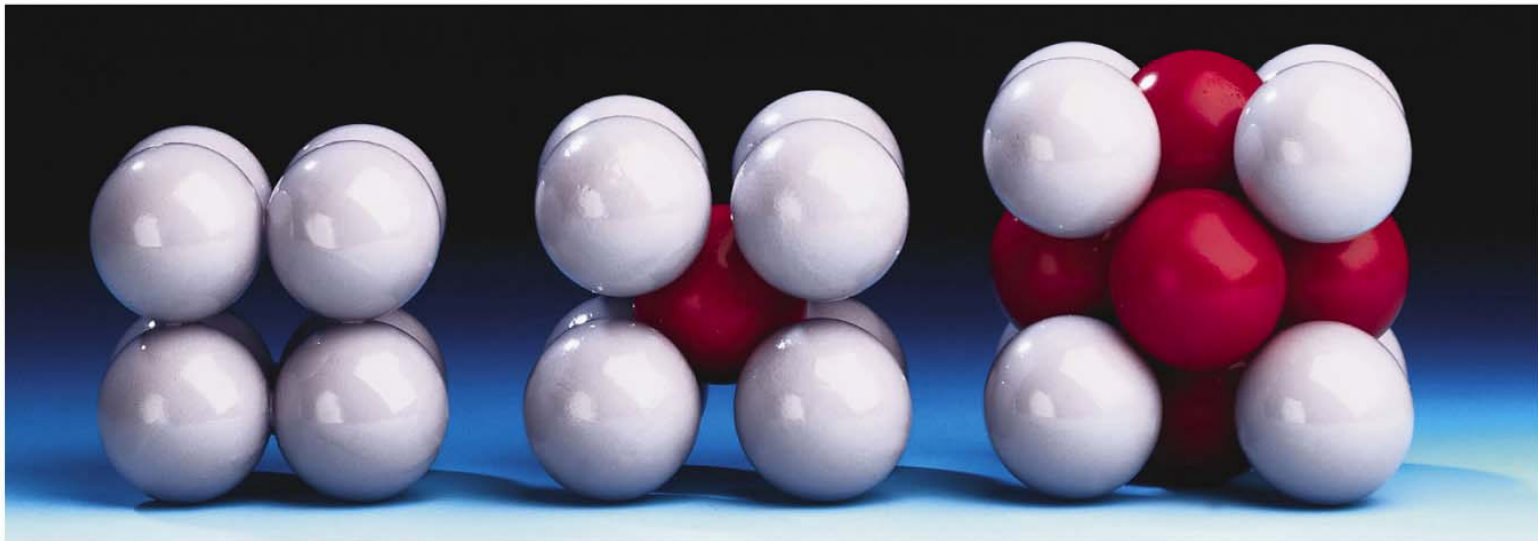
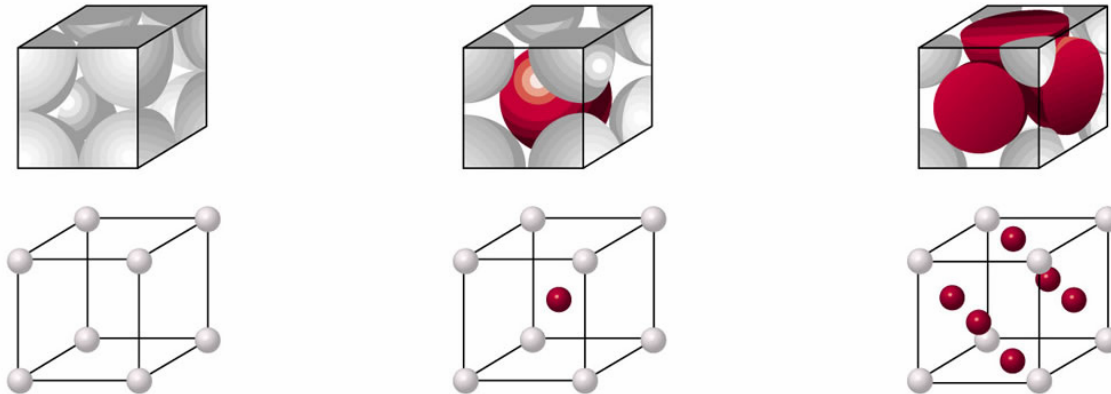
Millerovy indexy

STM obraz Fe v (110) rovině

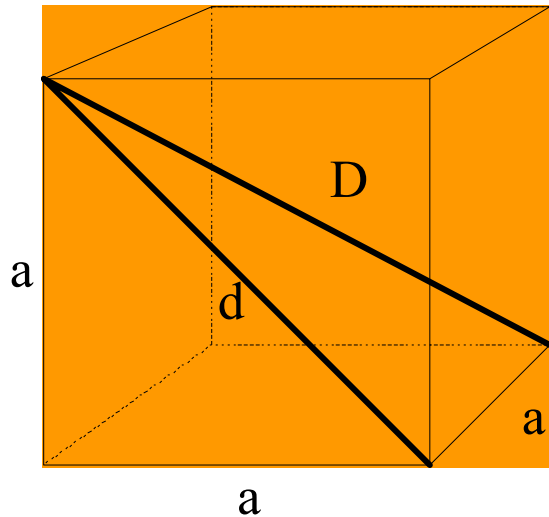
3 kubické buňky

Primitivní (P) Prostorově centrovaná (I) Plošně centrovaná (F)

Krychle

a = hrana

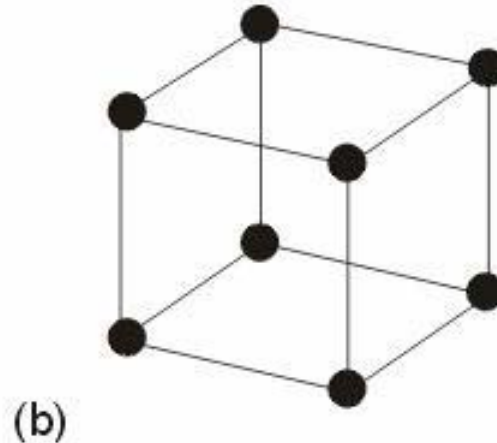
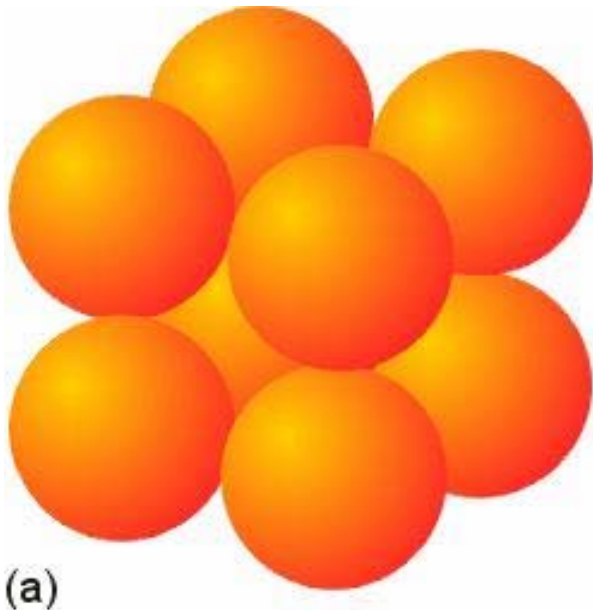
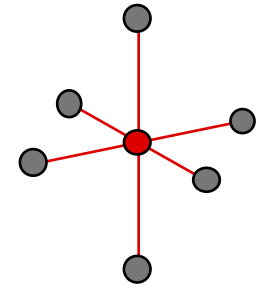
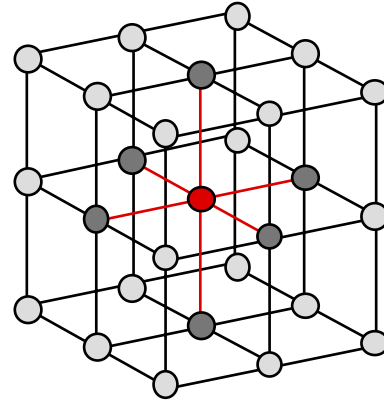
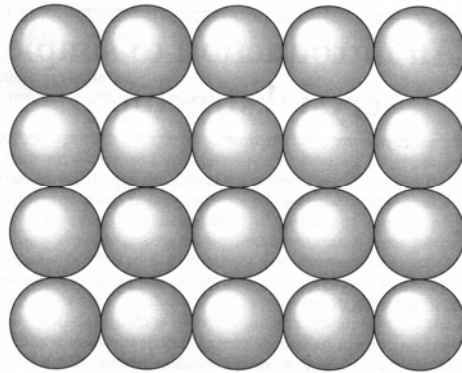
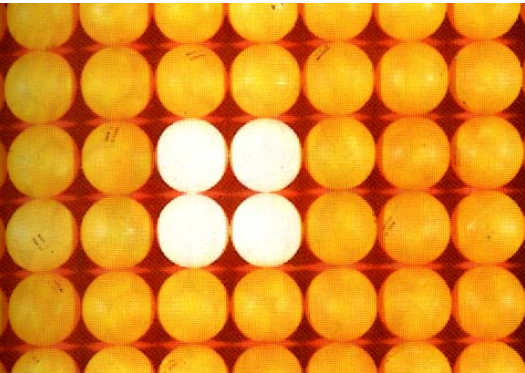
d = stěnová diagonála
($d^2 = a^2 + a^2 = 2a^2$)

D = tělesová diagonála
($D^2 = d^2 + a^2 = 2a^2 + a^2 = 3a^2$)

$$d = \sqrt{2} \cdot a$$

$$D = \sqrt{3} \cdot a$$

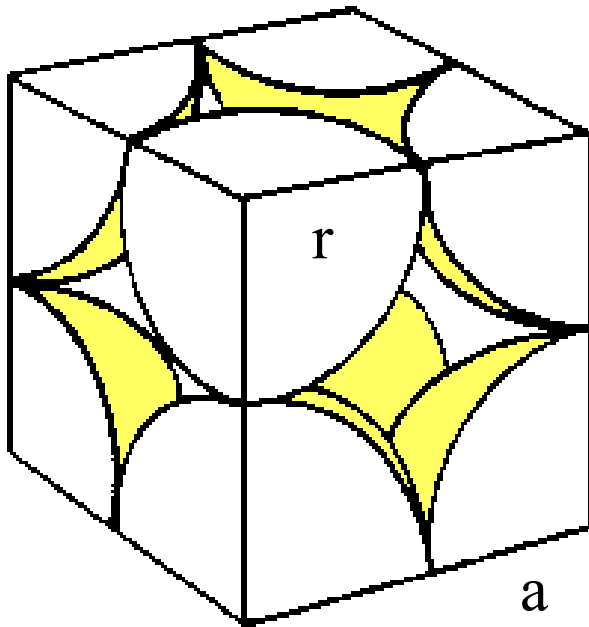
Primitivní kubická buňka, Po - Litviněnko

Zaplnění prostoru
52%

Koord. číslo 6

Primitivní kubická buňka

$$\frac{1/8 \text{ atomu}}{\text{vrchol}} \times 8 \text{ vrcholů} = \frac{1 \text{ atom}}{\text{buňku}}$$

atomy se dotýkají podél hrany (a)

$$a = 2r \quad \text{potom} \quad r = \frac{a}{2}$$

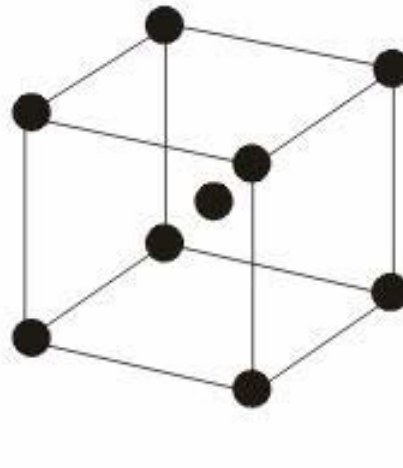
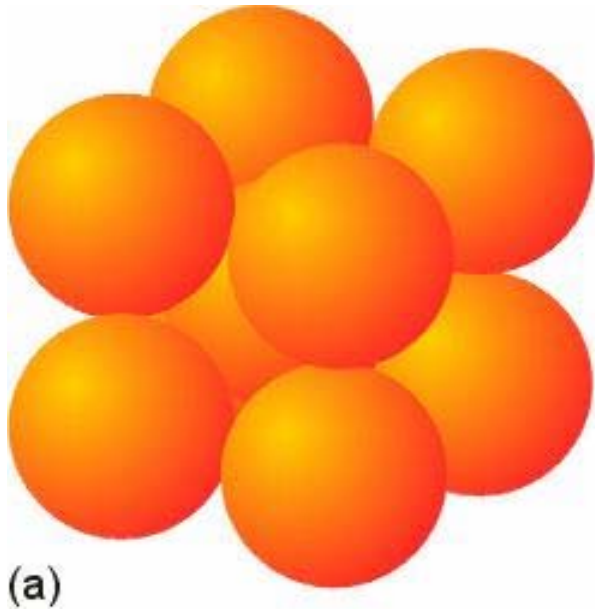
$$\text{Objem buňky } V = a^3 = 8r^3$$

Objem atomu uvnitř buňky

$$V_A = \frac{4}{3} \pi r^3$$

$$\text{Procento zaplnění} = \frac{V_A}{V} 100 = 52\%$$

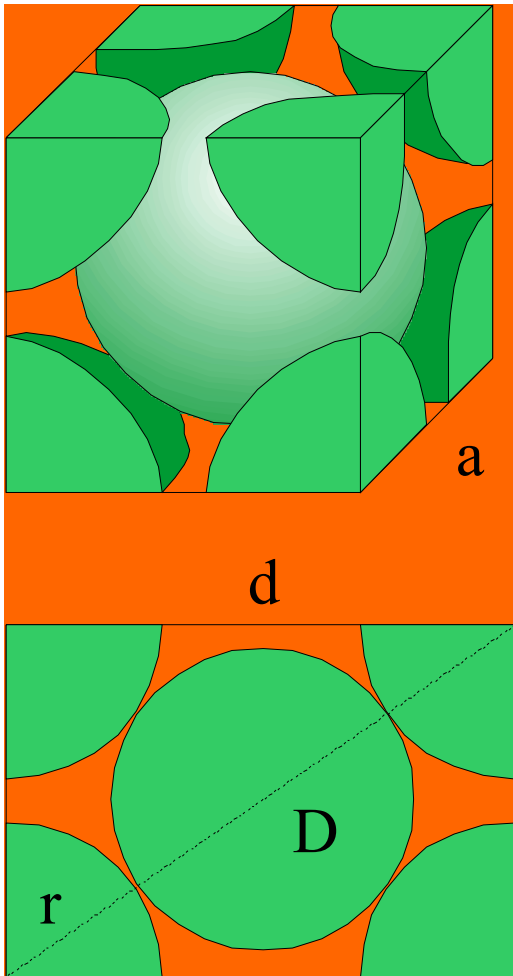
Tělesně centrovaná buňka, W

Zaplnění prostoru 68%

Koord. číslo 8

Tělesně centrovaná buňka, W

$$\frac{1/8 \text{ atomu}}{\text{vrchol}} \times 8 \text{ vrcholů} = 1 \text{ atom}$$

$$+ \text{střed} = 1 \text{ atom}$$

$$\mathbf{2 \text{ atomy/buňku}}$$

atomy se dotýkají podél tělesové diagonály (D)

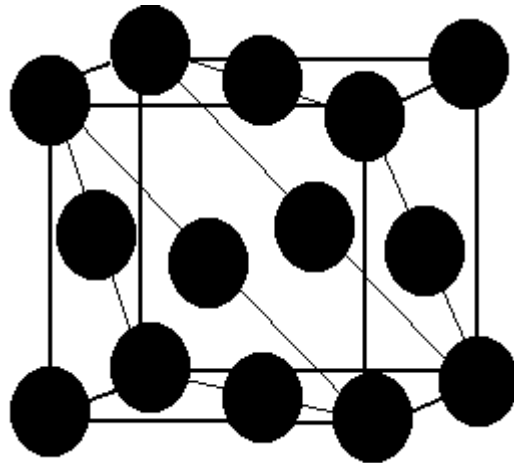
$$\mathbf{D = 4r = \sqrt{3} \cdot a}$$

$$a = \frac{4r}{\sqrt{3}} \quad \text{potom} \quad r = \frac{\sqrt{3} \cdot a}{4}$$

$$V = a^3 = \left(\frac{4r}{\sqrt{3}} \right)^3$$

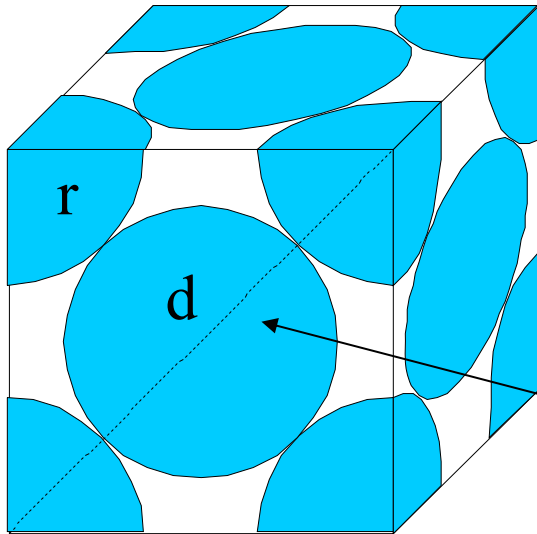
Plošně centrovaná buňka, Cu (= nejtěsnější kubické uspořádání)

Zaplnění prostoru 74%

Koord. číslo 12

Plošně centrovaná buňka

$$\frac{1/8 \text{ atomu}}{\text{vrchol}} \times 8 \text{ vrcholů} = 1 \text{ atom}$$

$$\frac{1/2 \text{ atomu}}{\text{stěnu}} \times 6 \text{ stěn} = 3 \text{ atomy}$$

4 atomy/buňku

atomy se dotýkají podél stěnové diagonály(d)

$$d = 4r = \sqrt{2} \cdot a$$

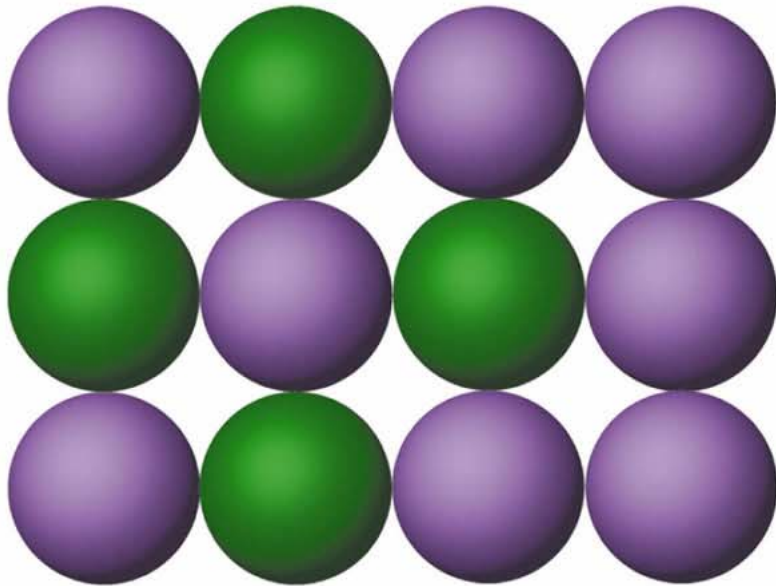
$$a = \frac{4r}{\sqrt{2}} \quad \text{or} \quad r = \frac{\sqrt{2} \cdot a}{4}$$

$$V = a^3 = \left(\frac{4r}{\sqrt{2}} \right)^3$$

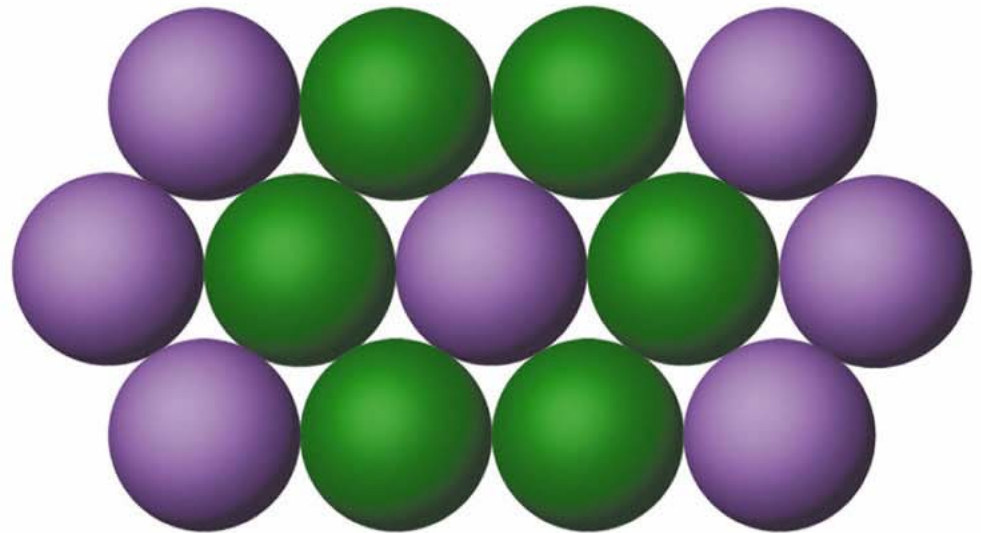
Zaplnění prostoru

	Poloměr	Počet atomů	Zaplnění
Primitivní kubická	$a/2$	1	52%
Tělesně centrovaná	$\sqrt{3}a/4$	2	68%
Plošně centrovaná	$\sqrt{2}a/4$	4	74%
Diamant	$\sqrt{3}a/8$	8	34%

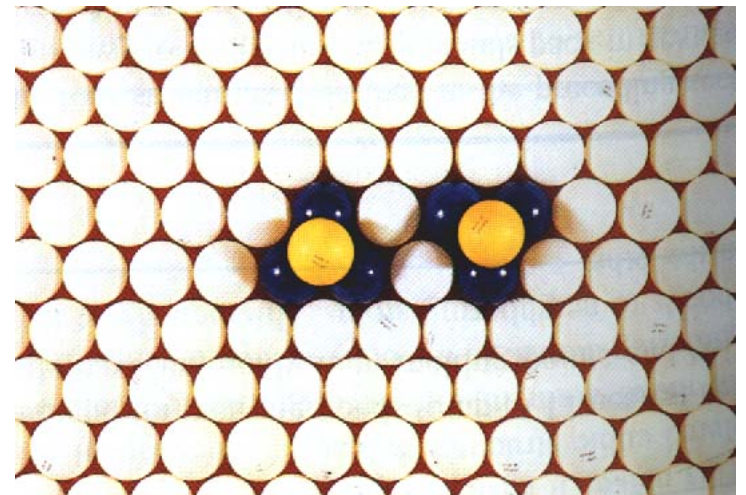
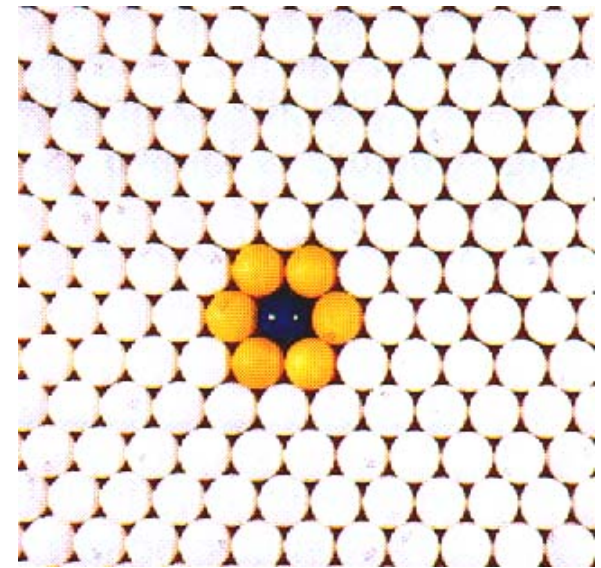
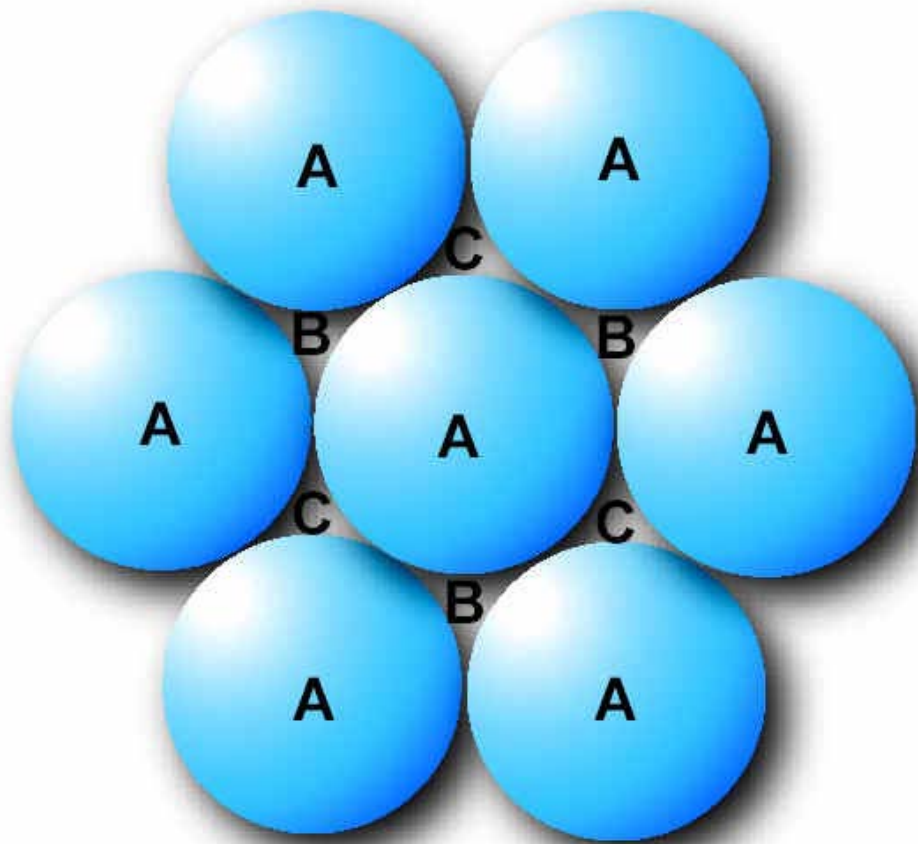
Nejtěsnější uspořádání na ploše

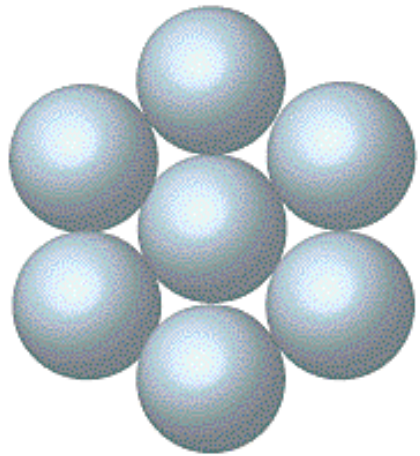
(a) An "open" packing

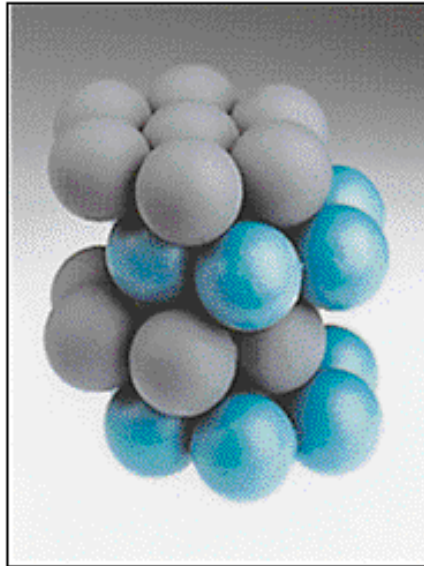
(b) Close packing

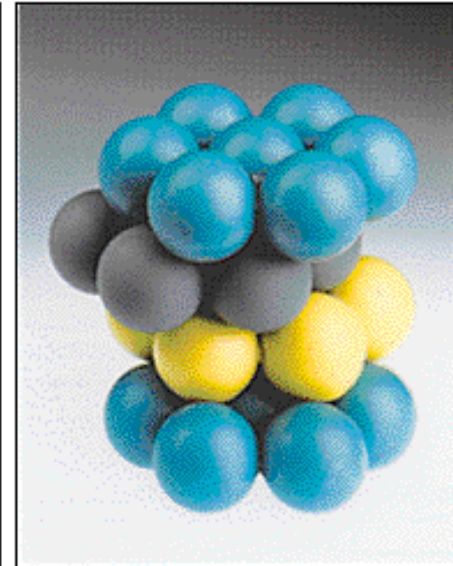
Nejtěsnější uspořádání v prostoru

Close-packed layer of spheres

(b)

(c)

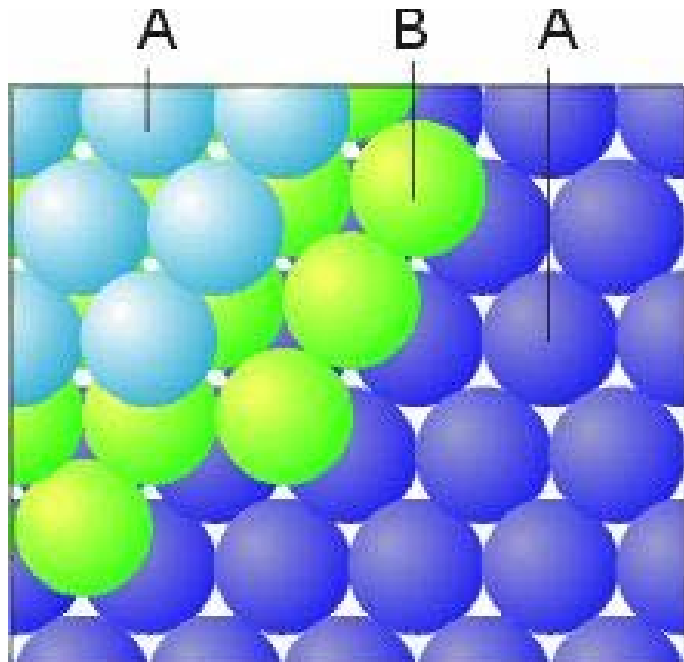

(a)

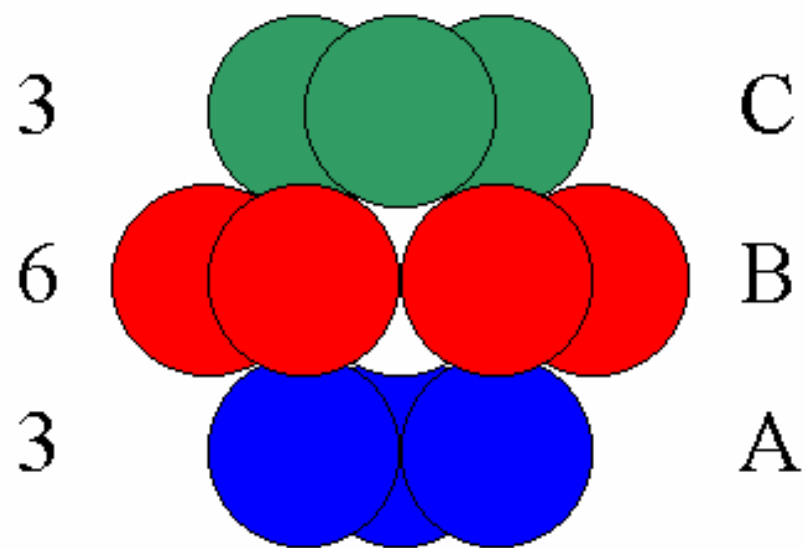
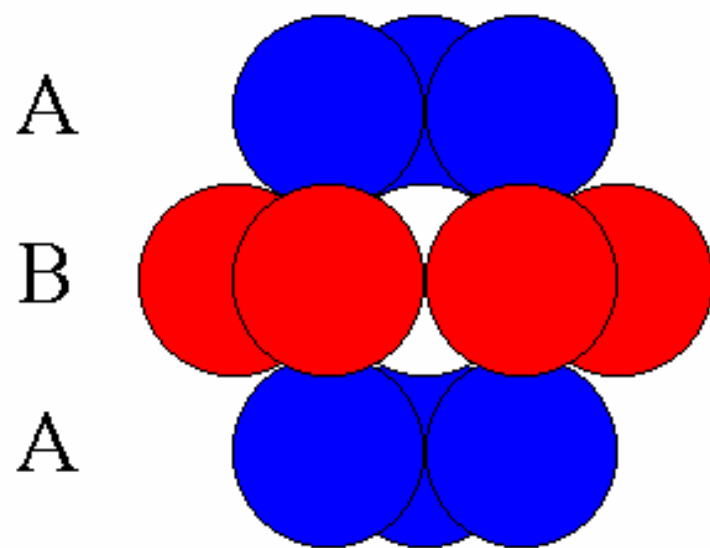
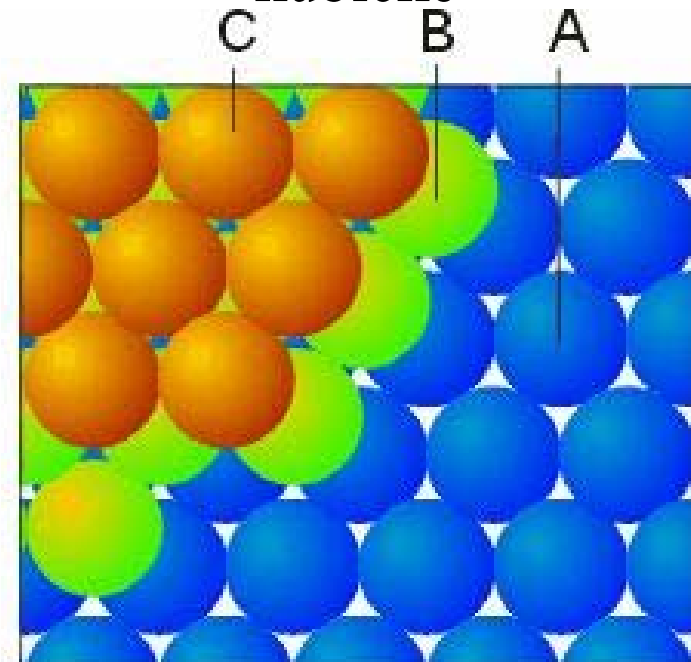
hexagonální

kubické

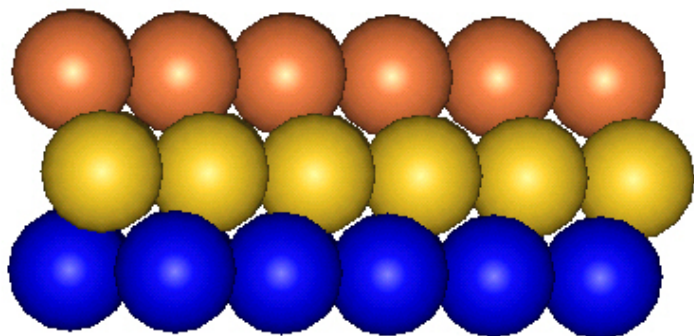
hexagonální

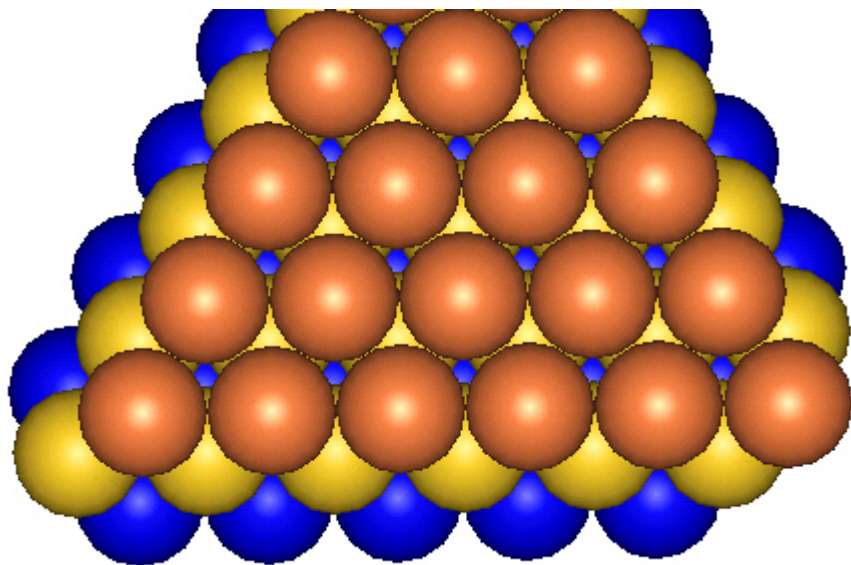
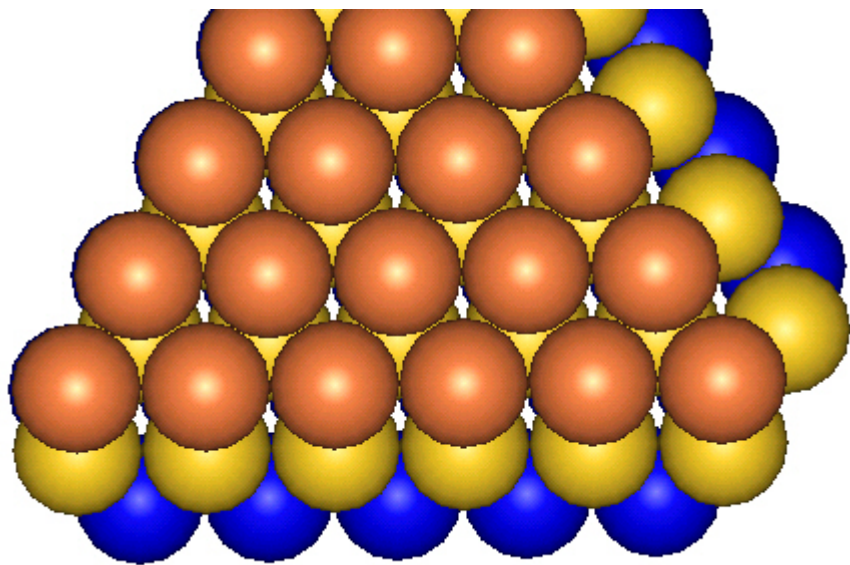
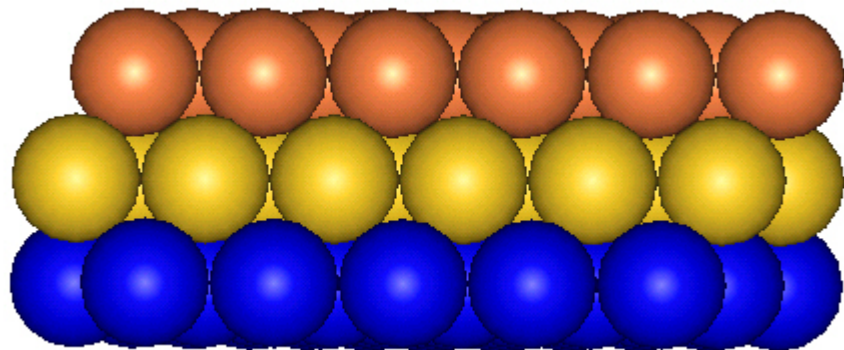
kubické

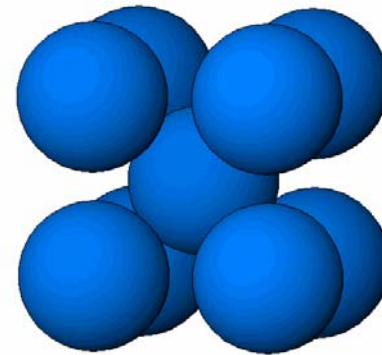
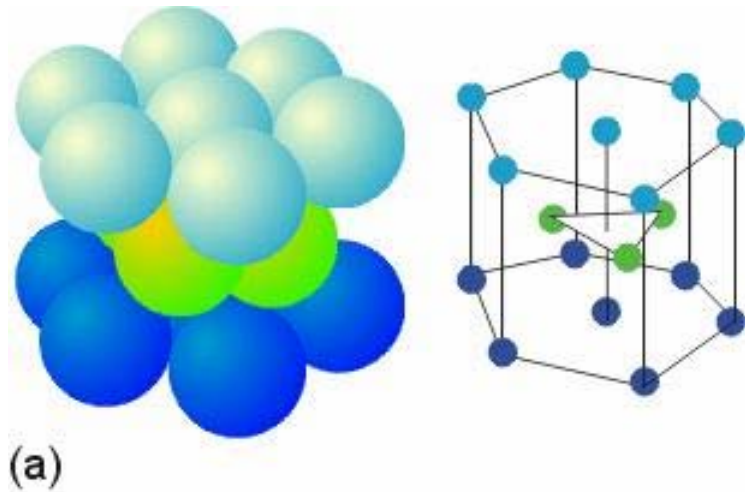
hexagonální

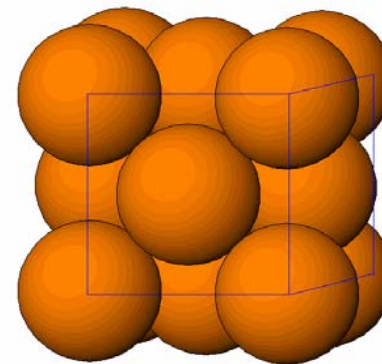
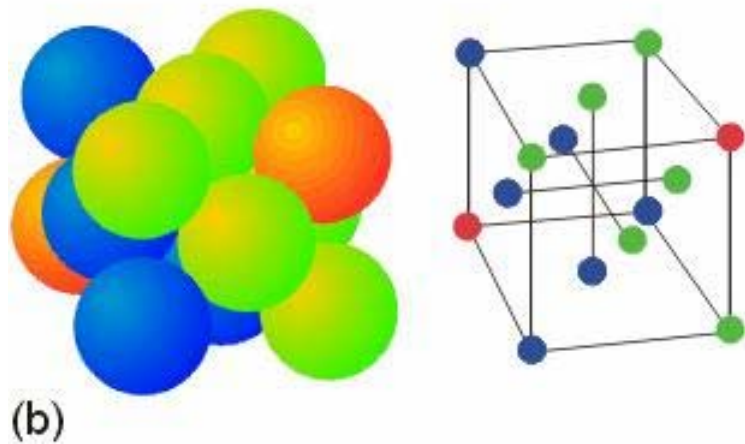
kubické

Mg, Be, Zn, Ni, Li, Be, Os, He

hexagonální

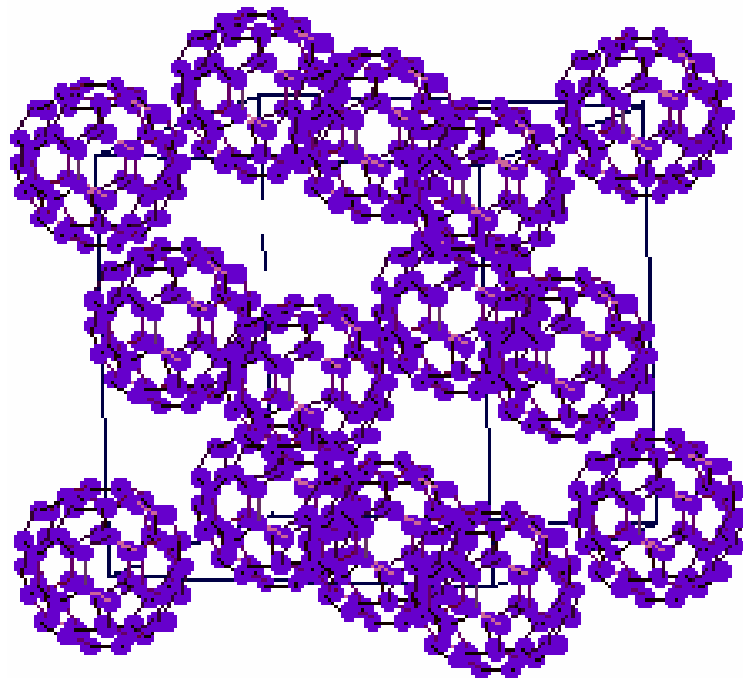

kubické

**Cu, Ca, Sr, Ag, Au, Ar, F₂, C₆₀,
opal (300 nm)**

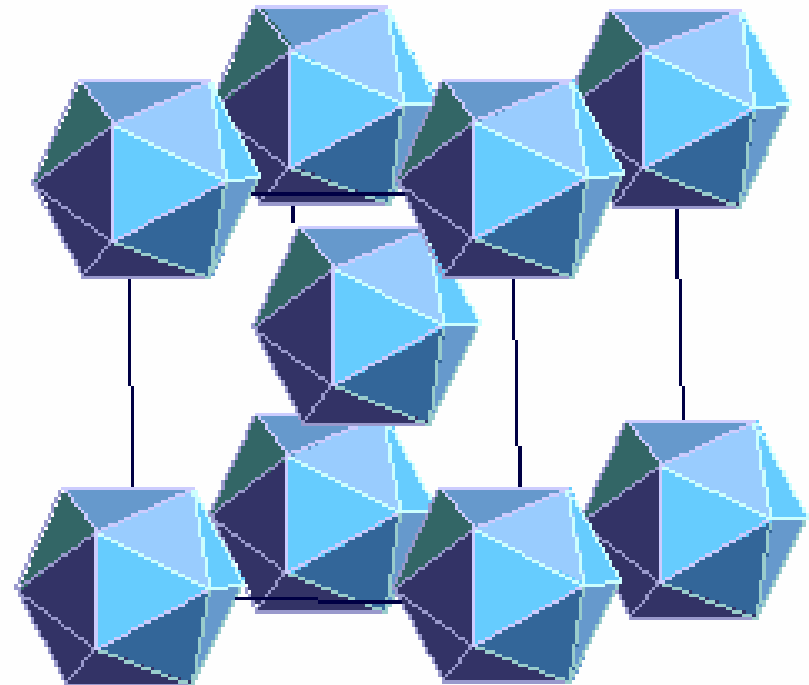
Struktury z velkých částic

BUCKMINSTERFULLERENE

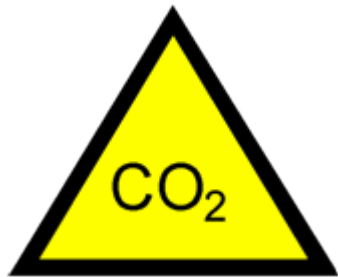

FCC

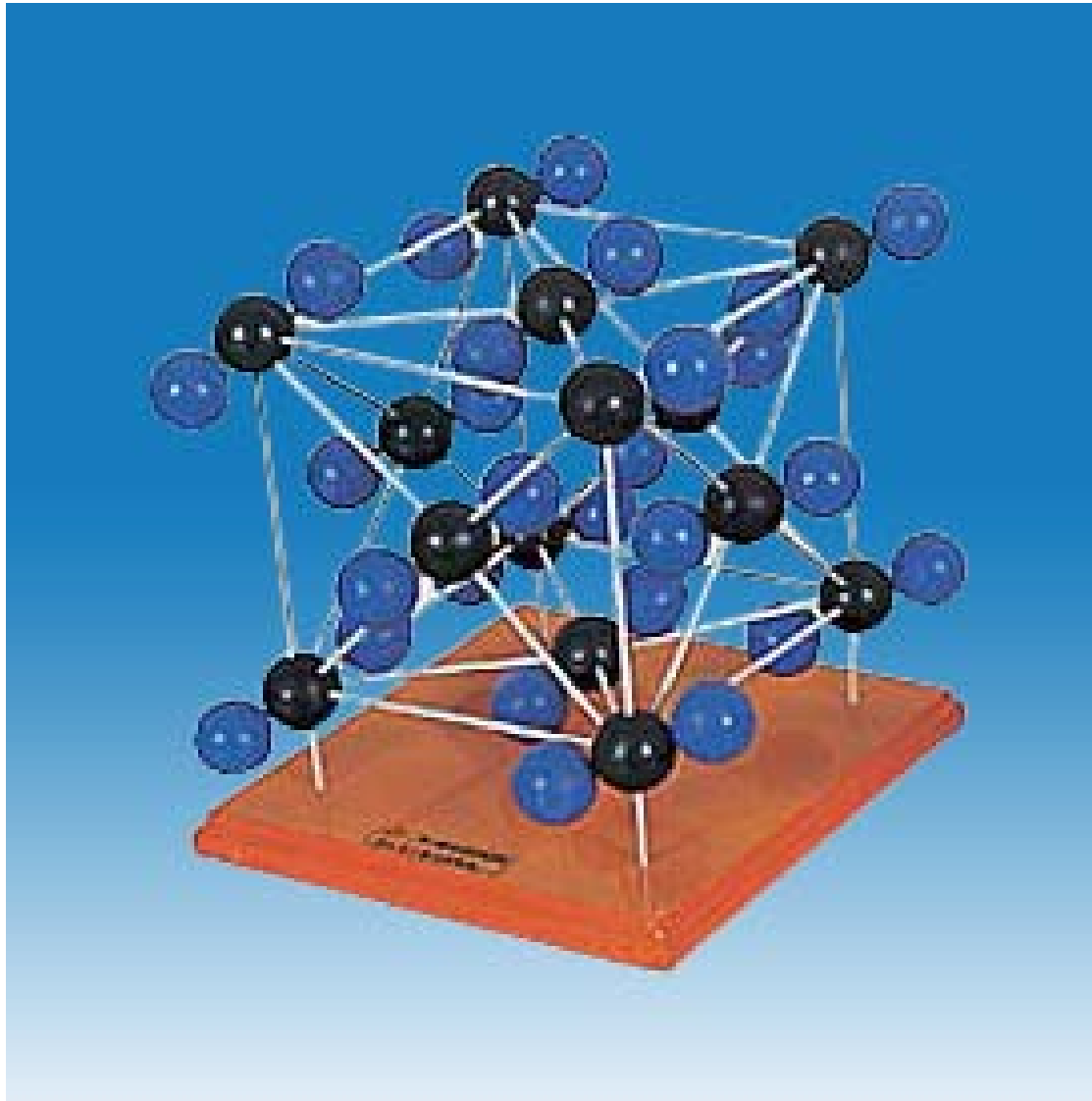
FOOT & MOUTH VIRUS

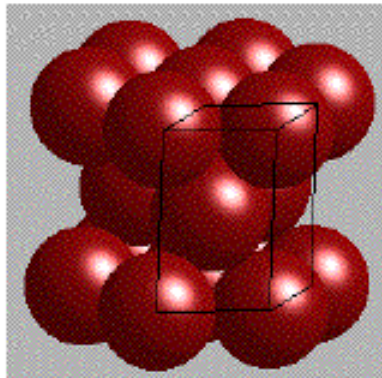
BCC

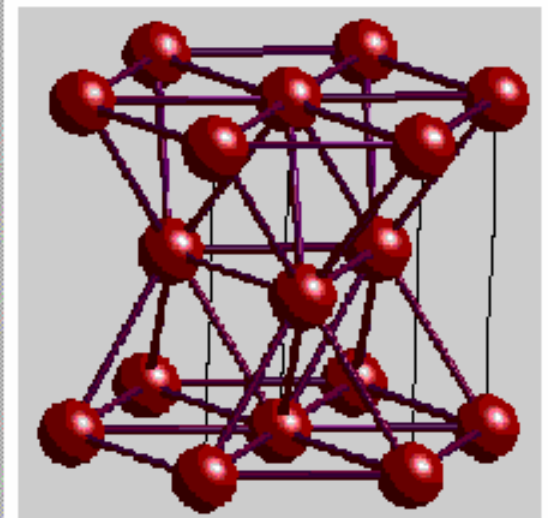
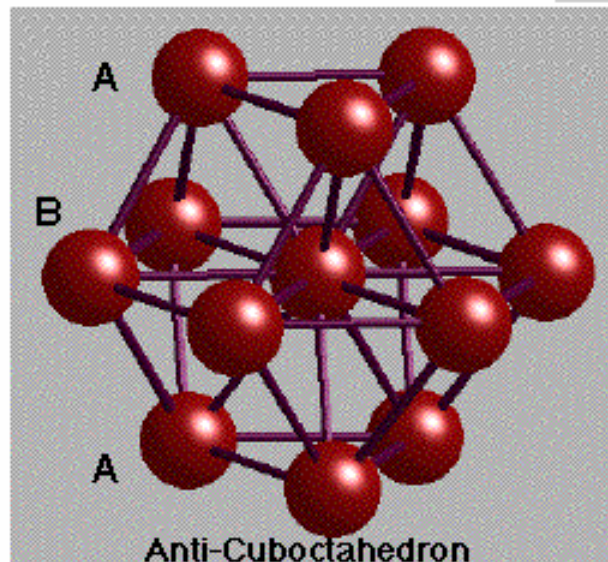
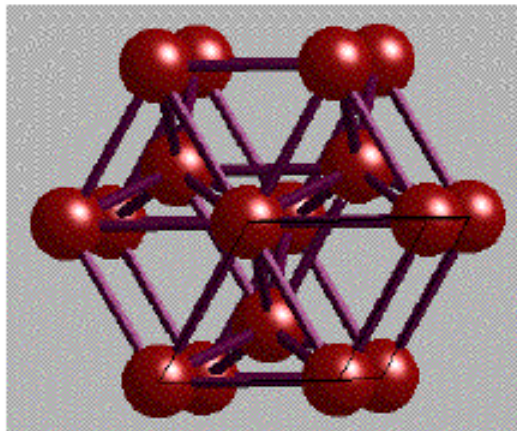
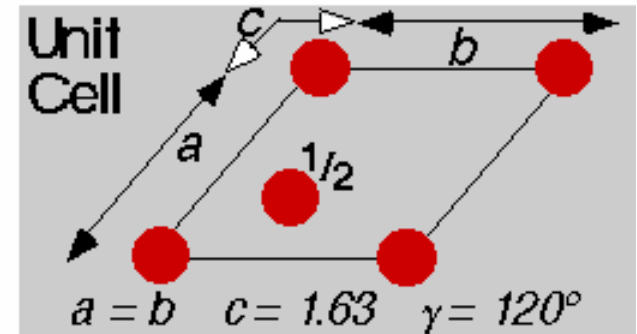
Struktura suchého ledu

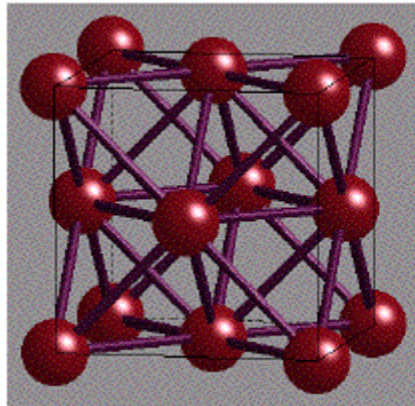
Nejtěsnější hexagonální uspořádání

HEXAGONAL CLOSE-PACKING

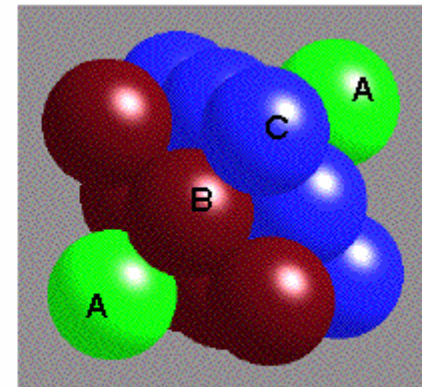
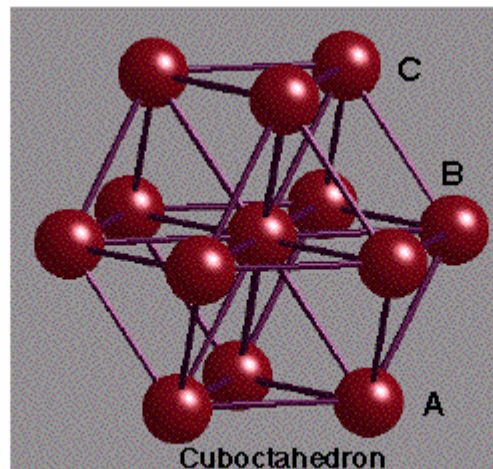
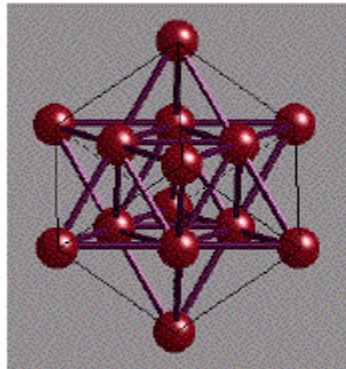
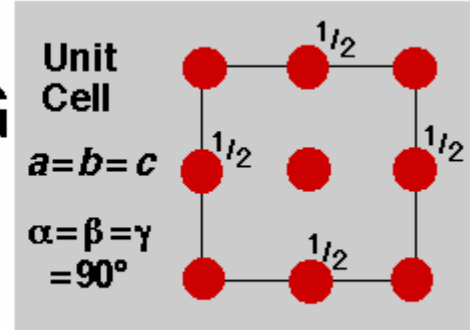

Nejtěsnější kubické uspořádání

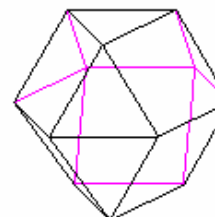
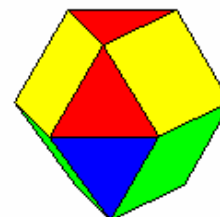
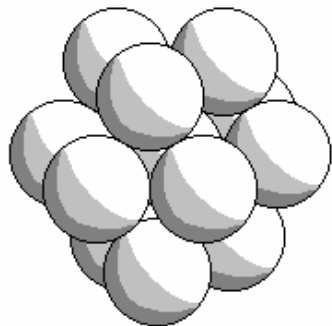
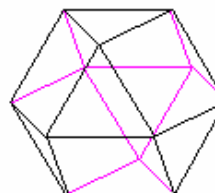
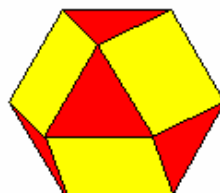
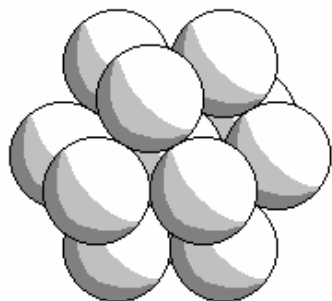
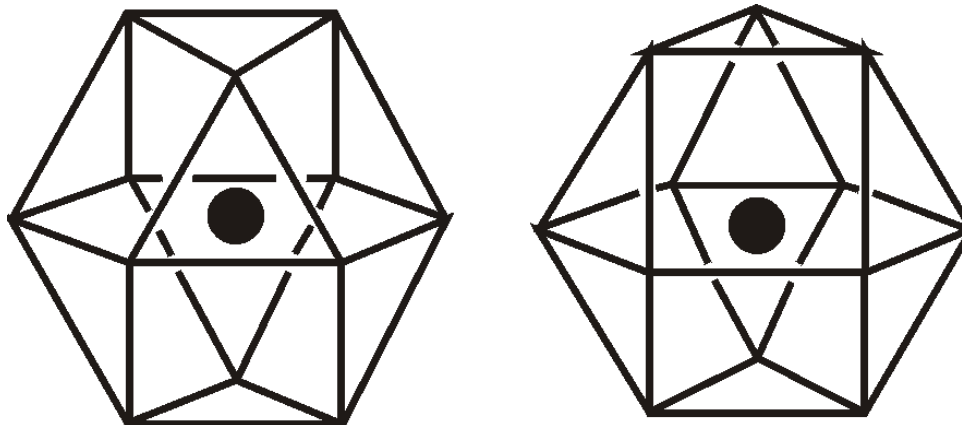

CUBIC CLOSE-PACKING

Face-Centred Cubic
(FCC) Unit Cell

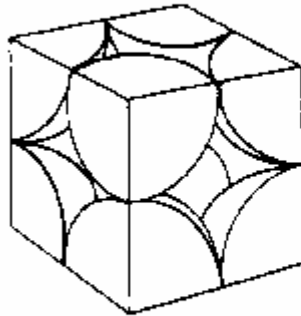

Koordinální polyedry

Type of Packing	Packing Efficiency	Coordination Number
-----------------	--------------------	---------------------

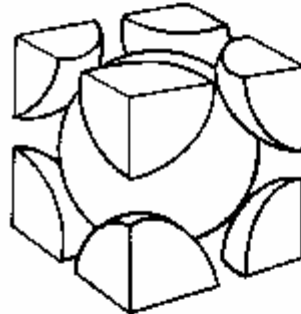
Simple cubic (sc)

52%

6

Body-centered cubic (bcc)

68%

8

Hexagonal close-packed (hcp)

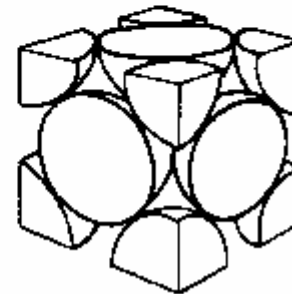
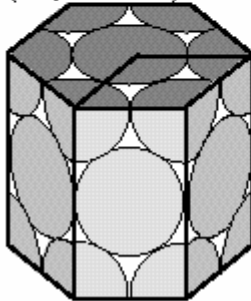
74%

12

Cubic close-packed (ccp or fcc)

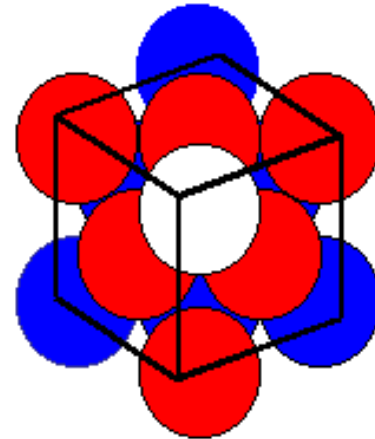
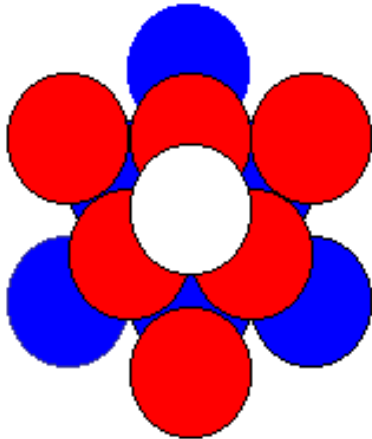
74%

12

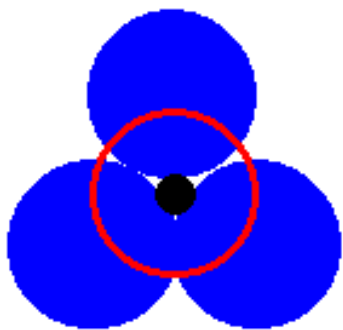

Nejtěsnější kubické uspořádání = plošně centrovaná buňka

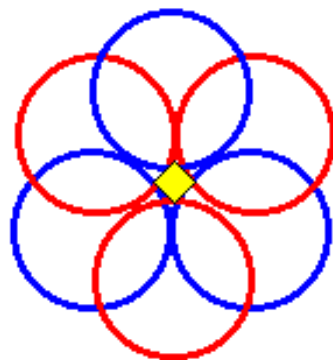
Skládání vrstev (ABC)

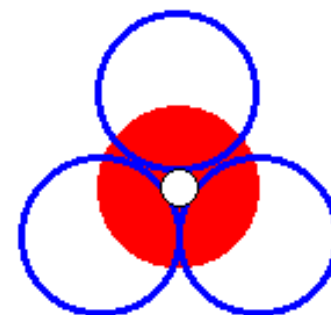
Nejtěsněji uspořádané vrstvy jsou orientovány kolmo k tělesové diagonále kubické buňky

Tetraedrické T_+

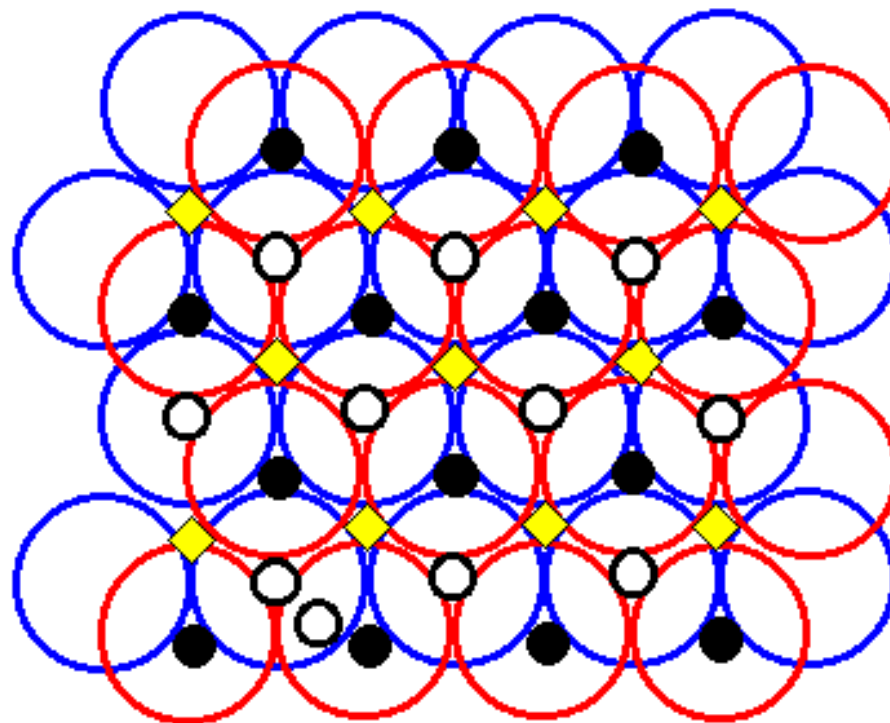

Oktaedrické O

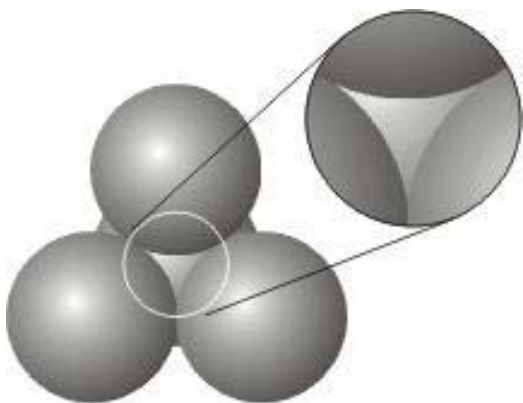
Tetraedrické T_-

Na N nejtěsněji
 uspořádaných atomů v
 buňce připadá N
 oktaedrických a $2N$
 tetraedrických mezer

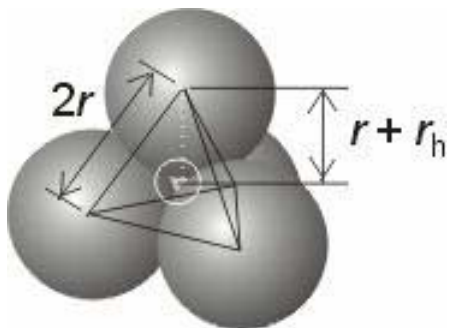

Dva typy mezer

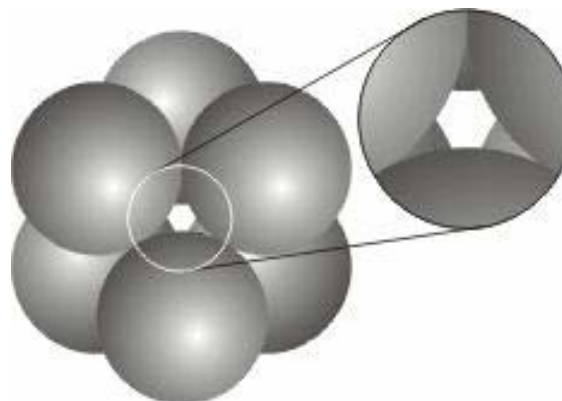
Tetraedrické mezery ($2N$)

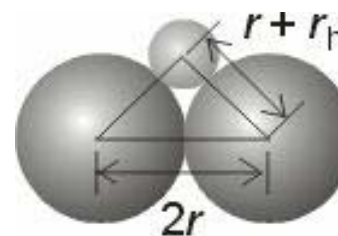
5 Tetrahedral hole

Oktaedrické mezery (N)

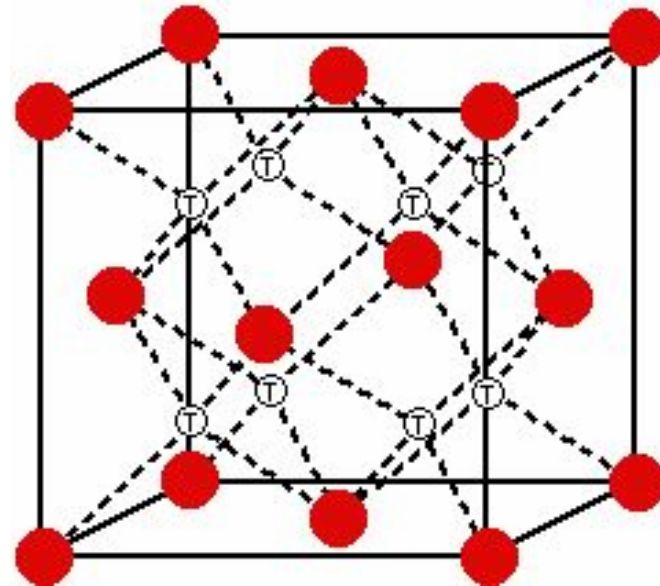
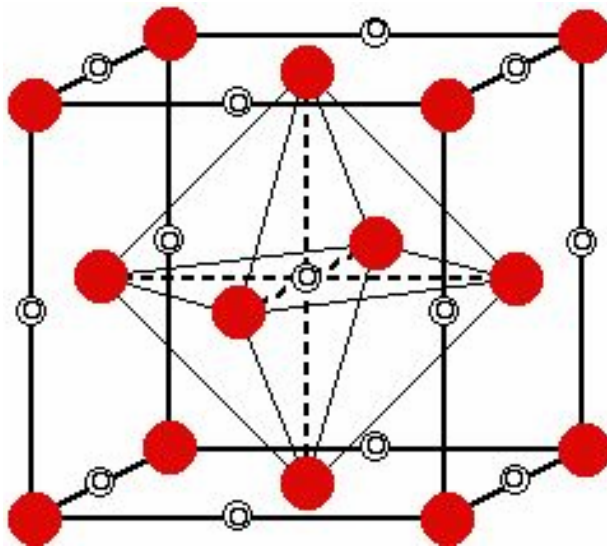

2 Octahedral hole

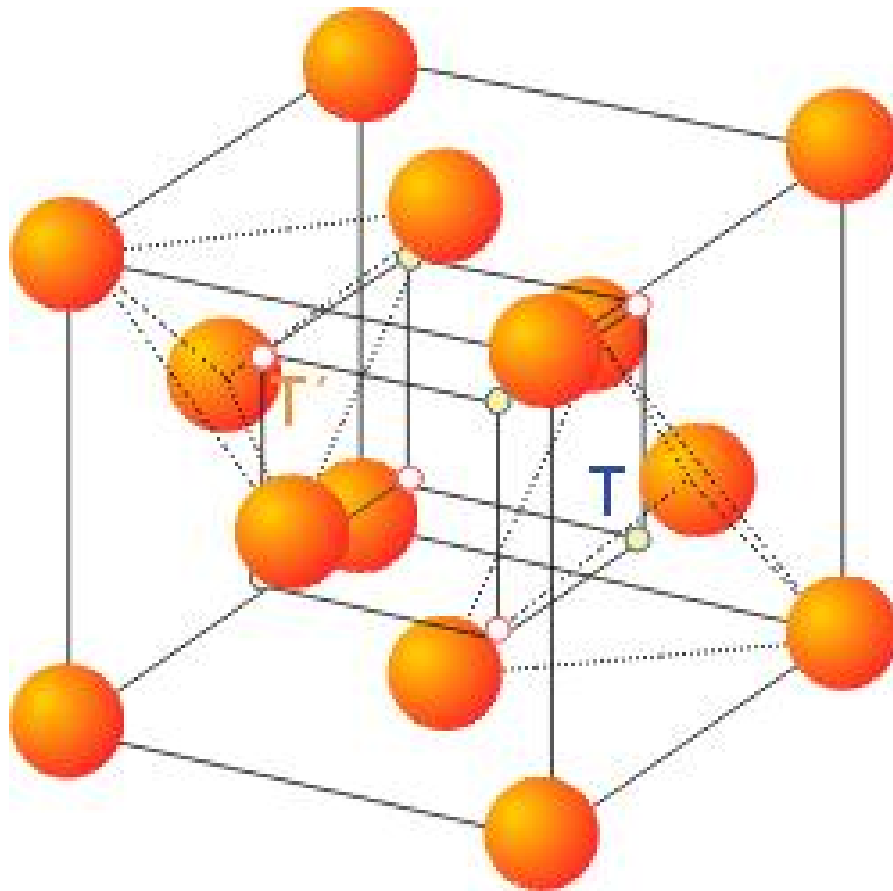

3

Dva typy mezer

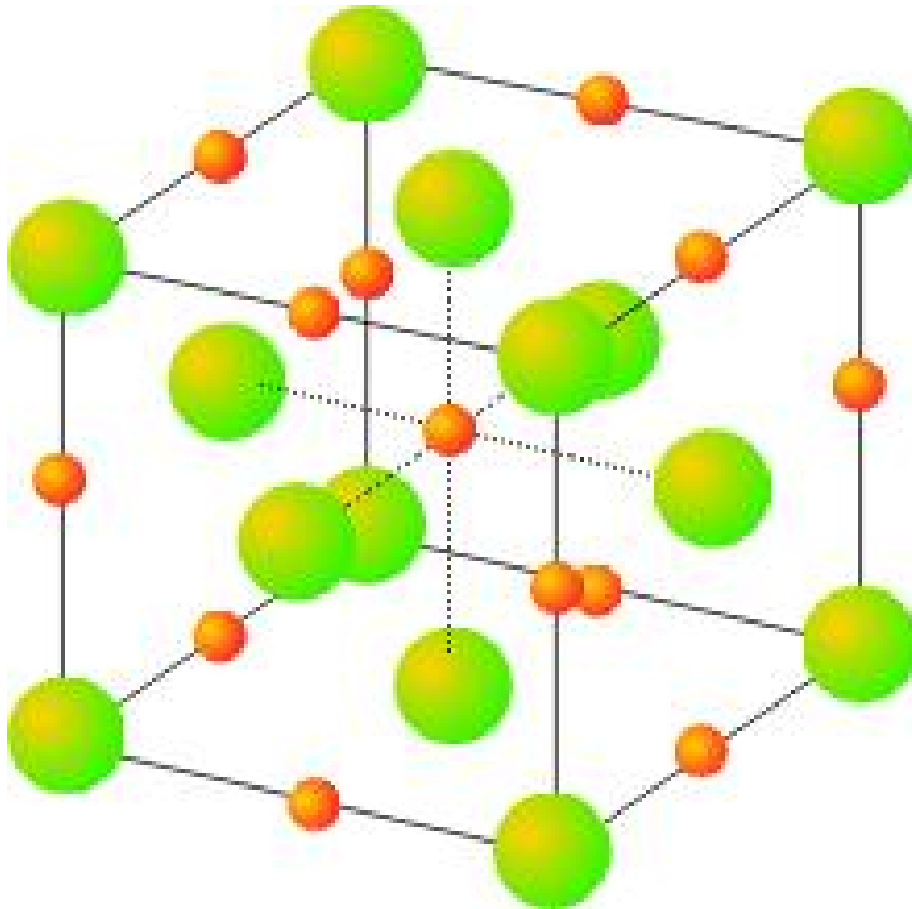
Tetraedrické mezery (2N)

$Z = \underline{4}$
počet atomů v buňce

$N = \underline{8}$
počet tetraedrických
mezer

Oktaedrické mezery (N)

$$Z = \underline{4}$$

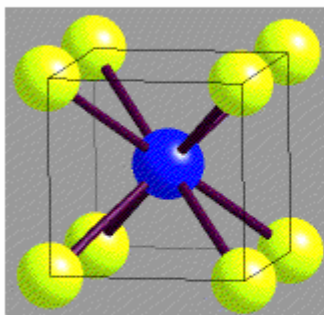
počet atomů v buňce

$$N = \underline{4}$$

počet oktaedrických
mezer

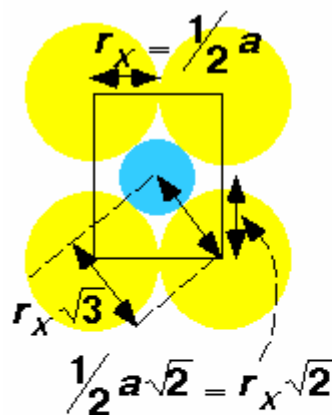
Limiting Radius Ratios

CsCl 8:8

unit cell

cell side a

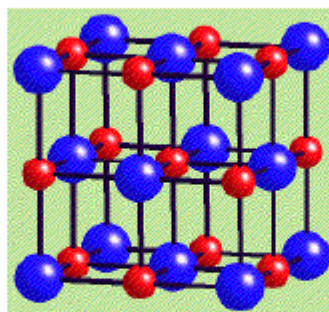

$$r_M + r_X = r_X \sqrt{3}$$

$$r_M / r_X = \sqrt{3} - 1$$

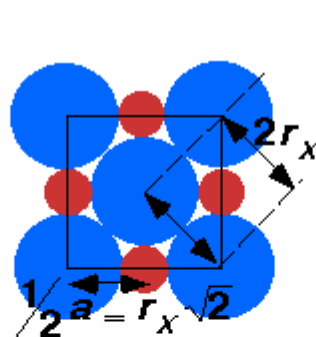
$$= 0.732$$

NaCl 6:6

unit cell

face diagonal $a\sqrt{2}$

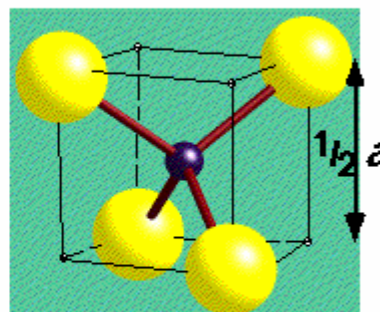

$$r_M + r_X = r_X \sqrt{2}$$

$$r_M / r_X = \sqrt{2} - 1$$

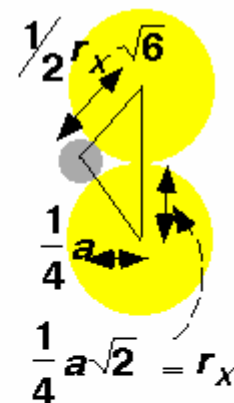
$$= 0.414$$

ZnS 4:4

1/8th unit cell

body diagonal $a\sqrt{3}$

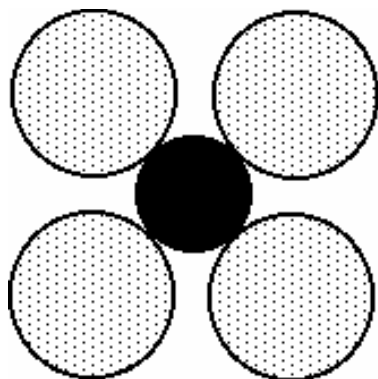

$$r_M + r_X = \frac{1}{2} r_X \sqrt{6}$$

$$r_M / r_X = \frac{1}{2} \sqrt{6} - 1$$

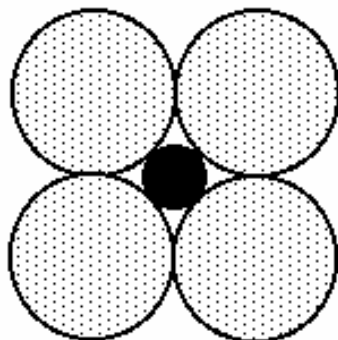
$$= 0.225$$

Poměr velikostí kationtu/aniontu

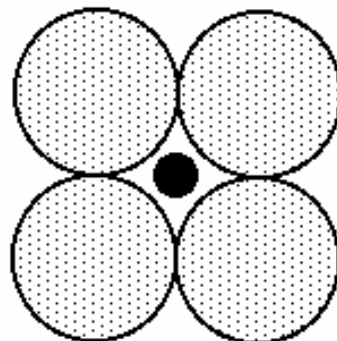
$$r_{\text{cation}}/r_{\text{anion}} > \text{ideal}$$

Stable

$$r_{\text{cation}}/r_{\text{anion}} = \text{ideal}$$

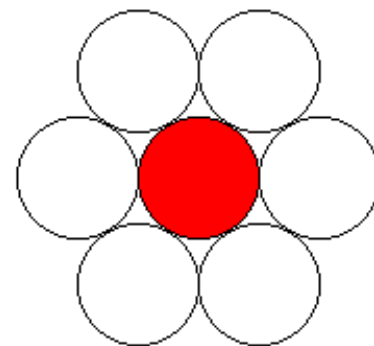
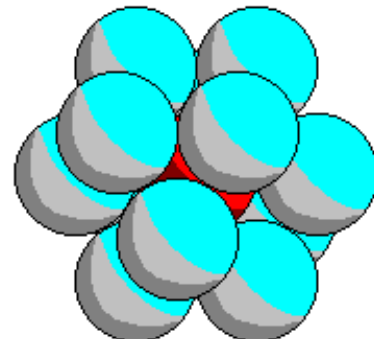
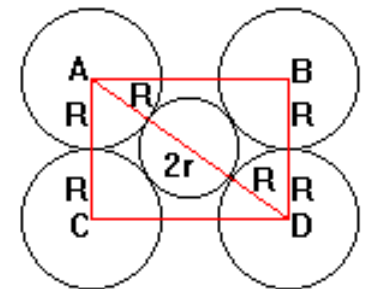
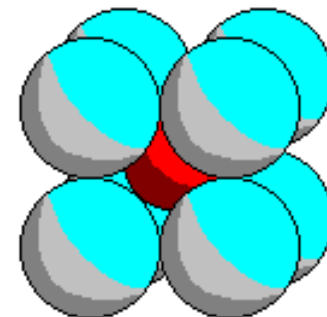
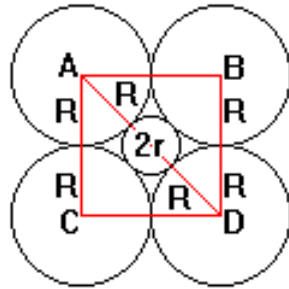
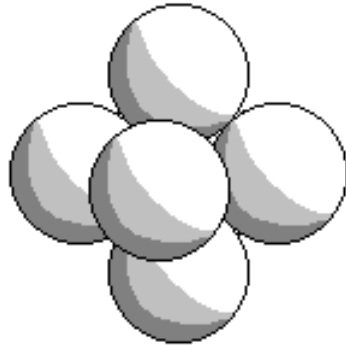
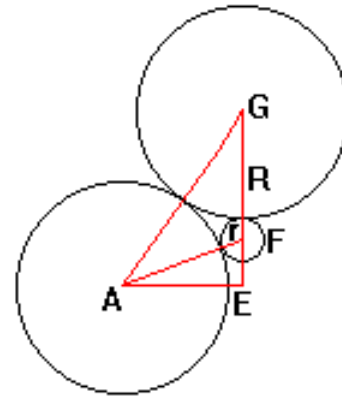
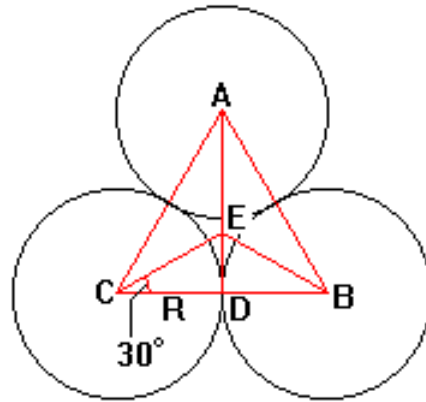
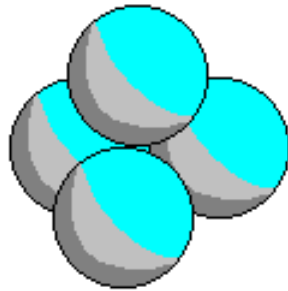
Stable

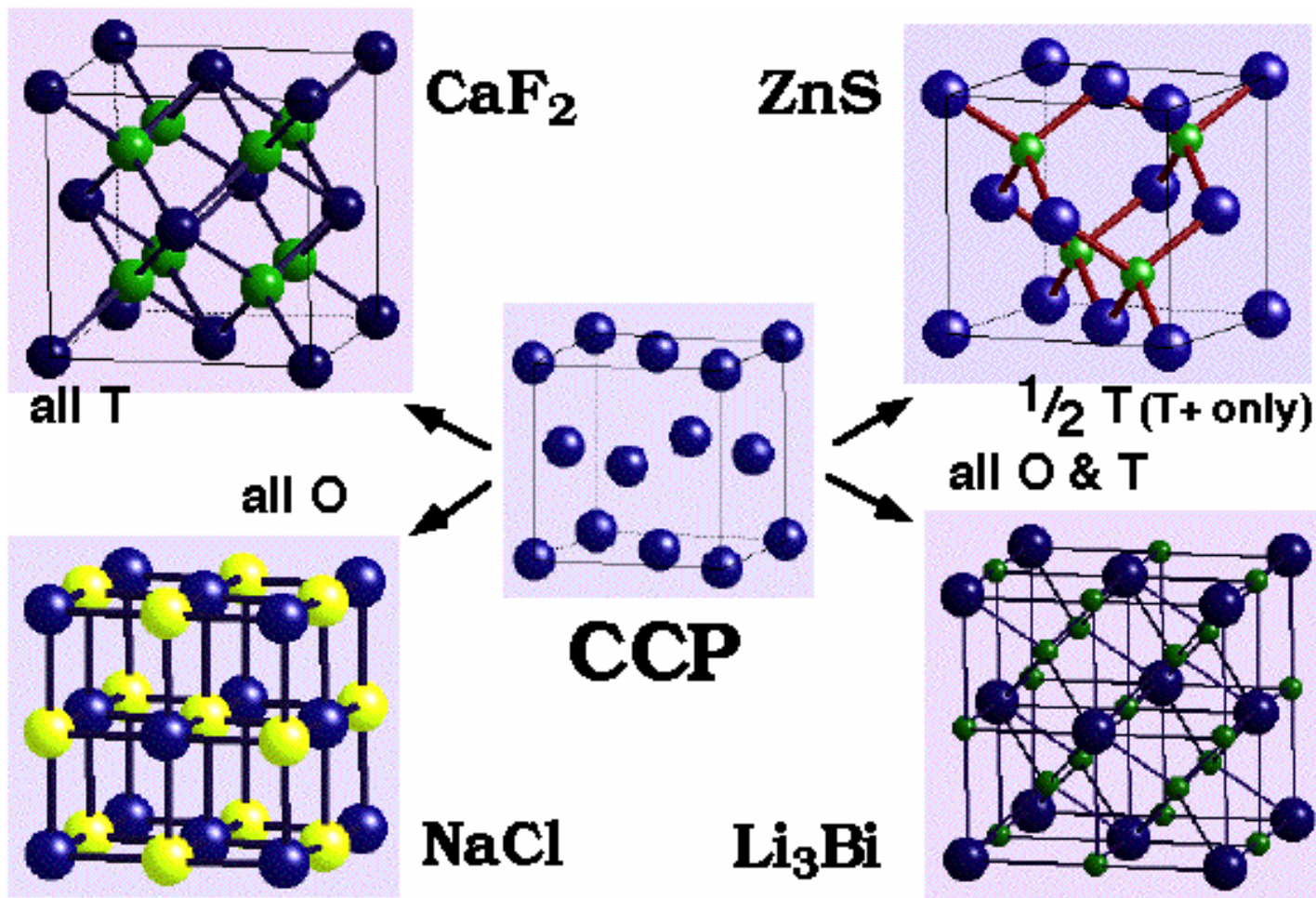
$$r_{\text{cation}}/r_{\text{anion}} < \text{ideal}$$

Unstable

Koordinační č.	r/R
12 – kub. a hex.	1.00 (substituce)
8 – Kubická	0.732 – 1.00
6 – Oktaedrická	0.414 – 0.732
4 – Tetraedrická	0.225 – 0.414

Struktury odvozené od nejtěsnějšího kubického uspořádání

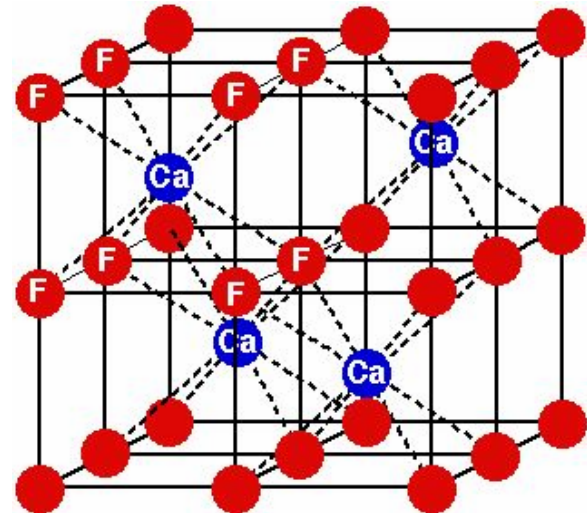
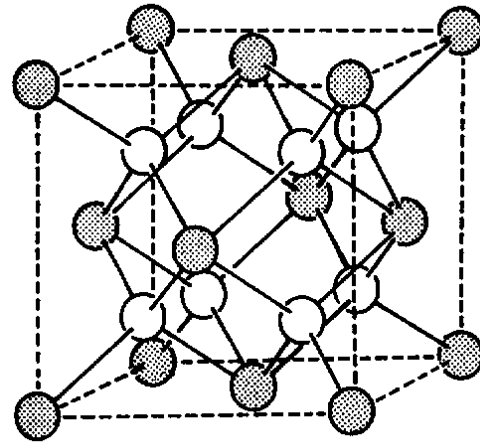
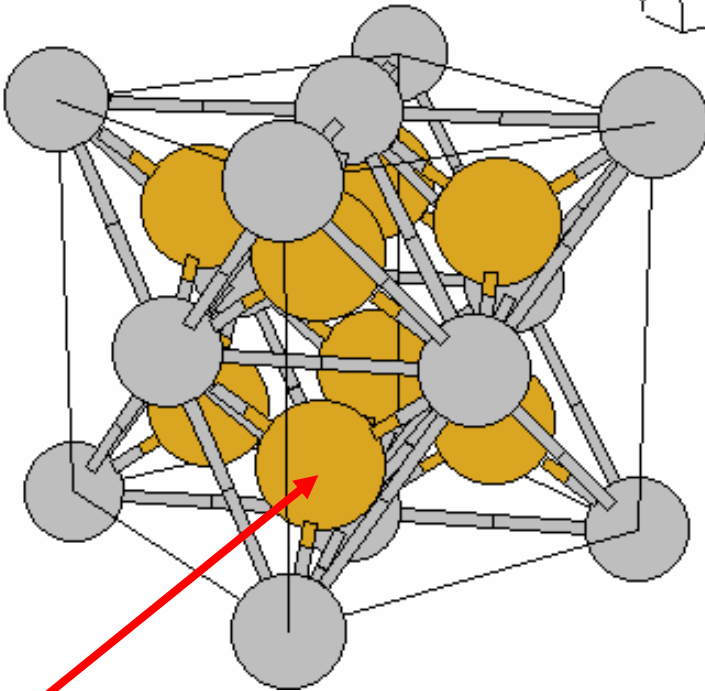
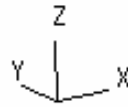

Struktury odvozené od nejtěsnějšího kubického uspořádání

Anionty/buňku (= 4)	Okt. (Max 4)	Tet. (Max 8)	Stechiometrie	Příklady
4	100% = 4	0	$M_4X_4 = MX$	NaCl (6:6 koord.)
4	0	100% = 8	$M_8X_4 = M_2X$	Li ₂ O (4:8 koord.)
4	0	50% = 4	$M_4X_4 = MX$	ZnS, sfalerit (4:4 koord.)
4	50% = 2	0	$M_2X_4 = MX_2$	CdCl ₂
4	100% = 4	100% = 8	$M_{12}X_4 = M_3X$	Li ₃ Bi
4	50% = 2	12.5% = 1	M_3X_4	MgAl ₂ O ₄ , spinel

Fluorit, CaF_2 (inverzní typ Li_2O)

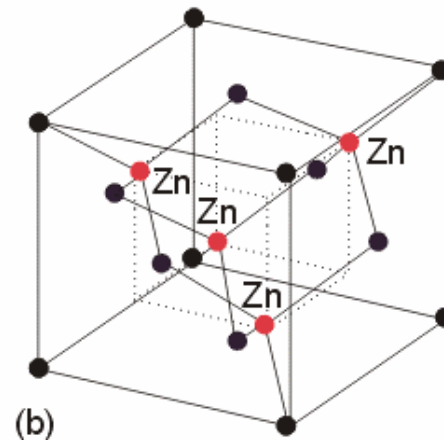
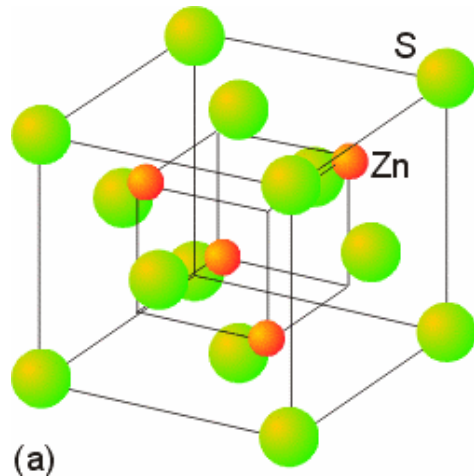
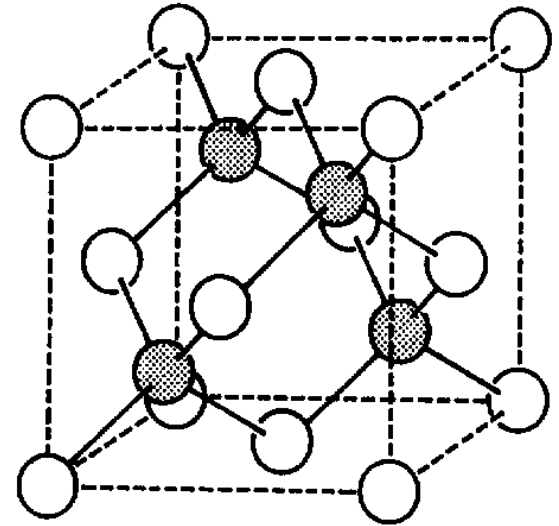
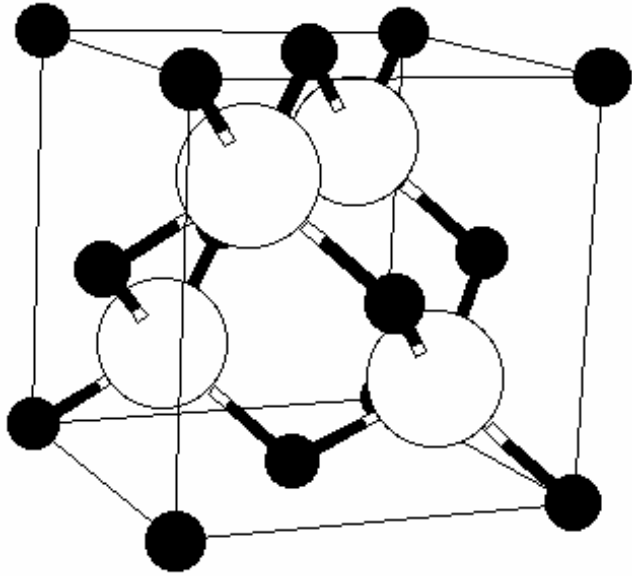
Active

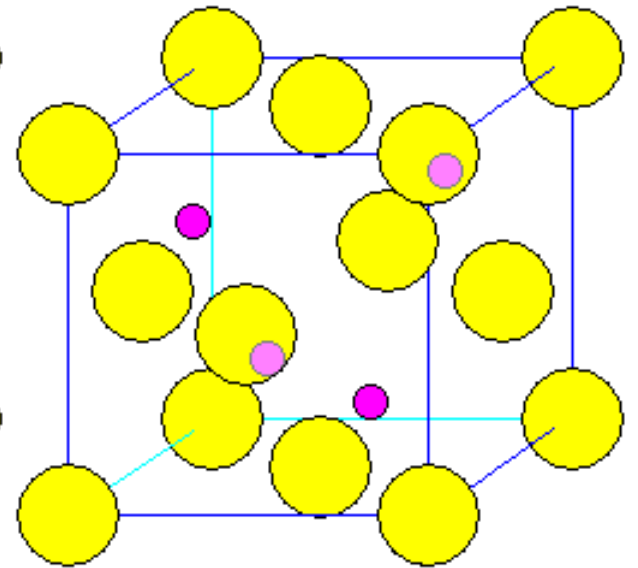
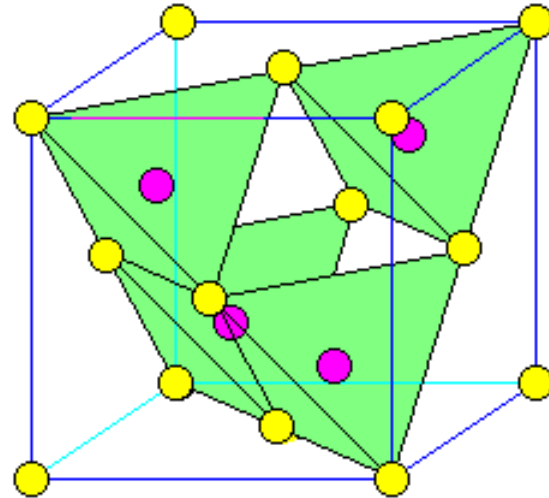
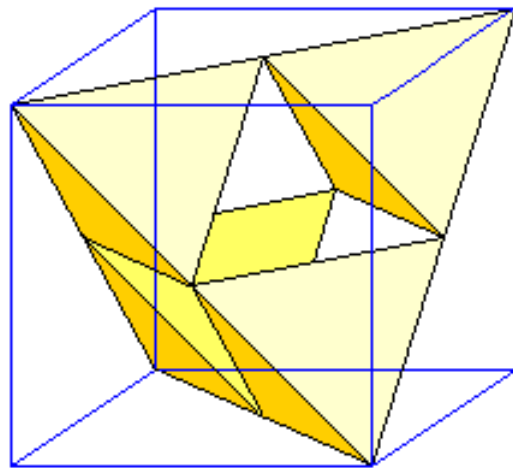
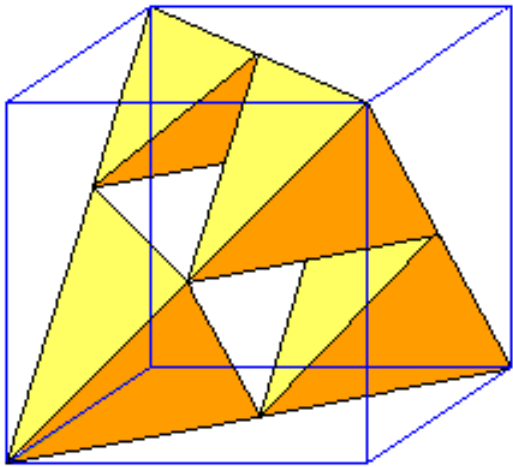
F / Li

$\text{K}_2[\text{PtCl}_6]$, $\text{Cs}_2[\text{SiF}_6]$, $[\text{Fe}(\text{NH}_3)_6][\text{TaF}_6]_2$

Sfalerit, ZnS

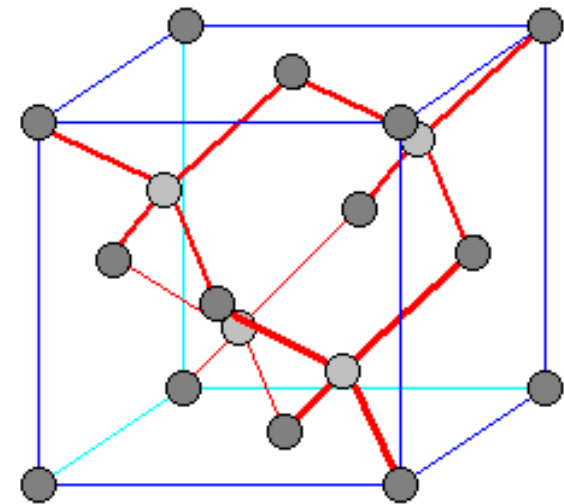
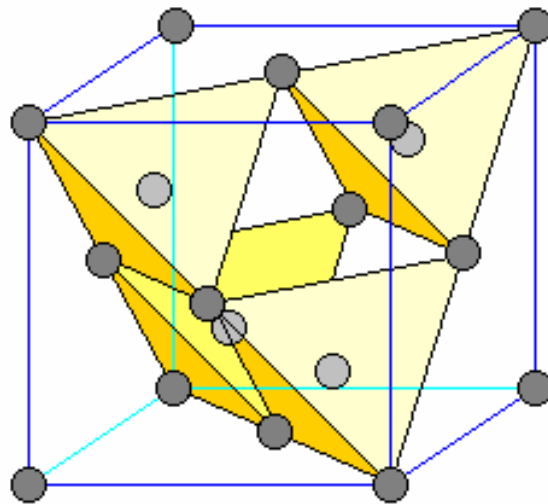
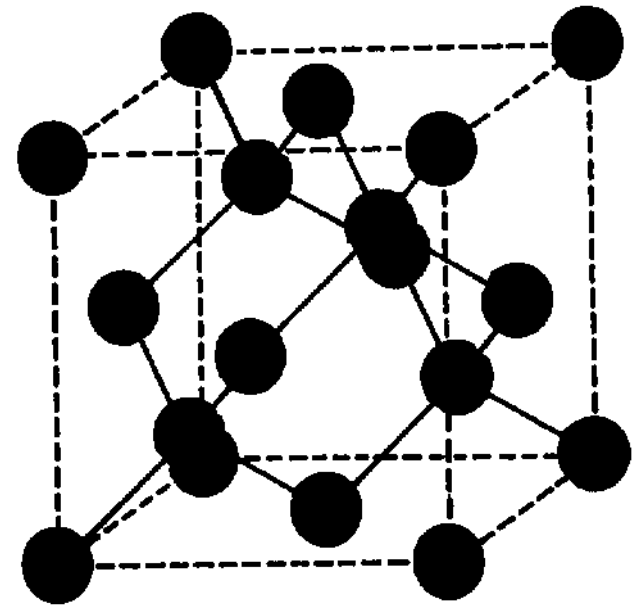
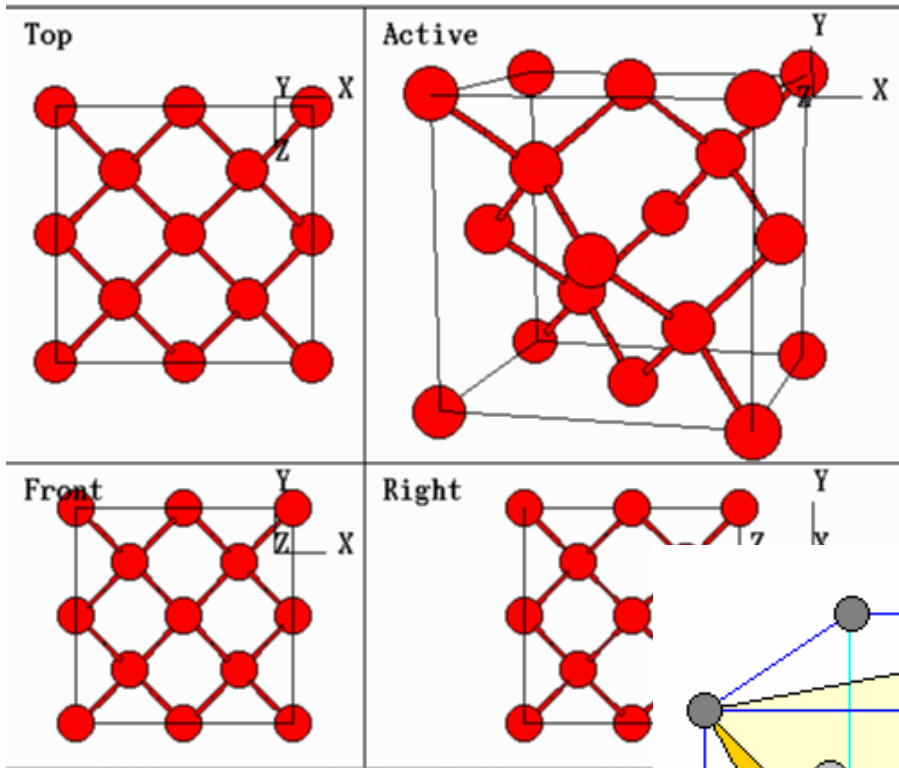

Sfalerit, ZnS

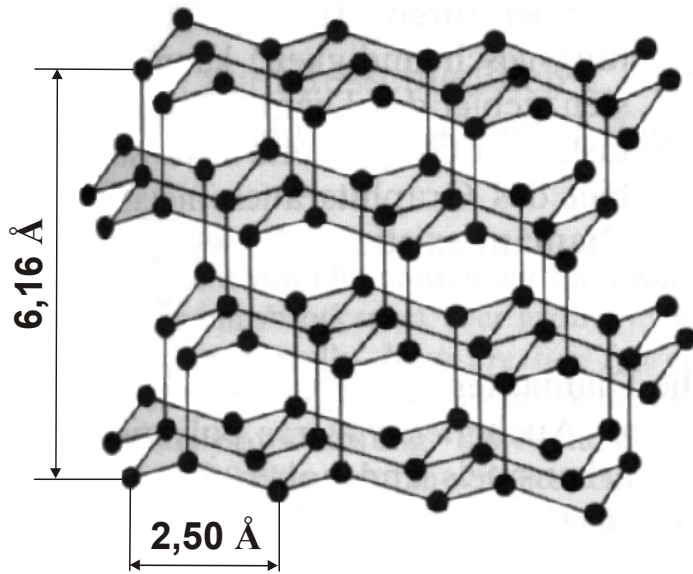
Sphalerite ZnS

Diamant, C

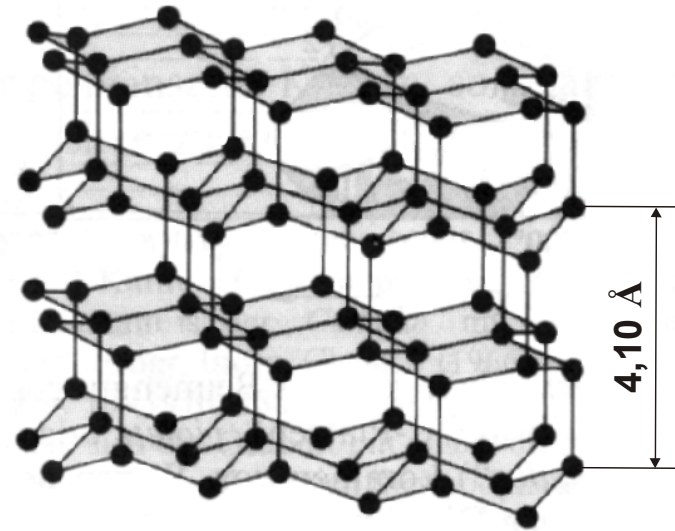
Diamant, C

kubický

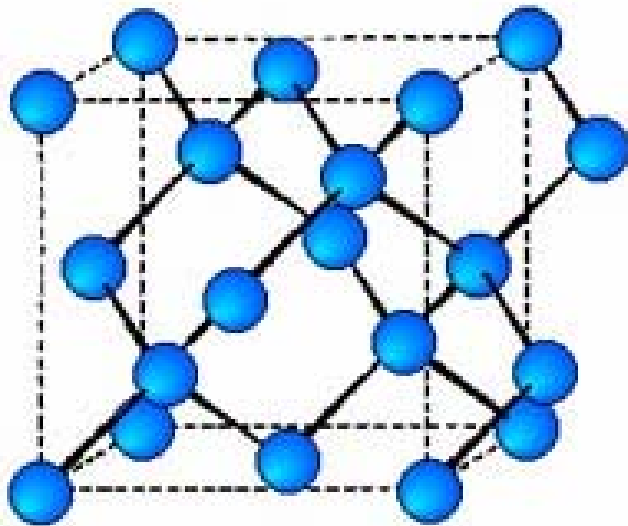
SiO₂ kristobalit

hexagonální

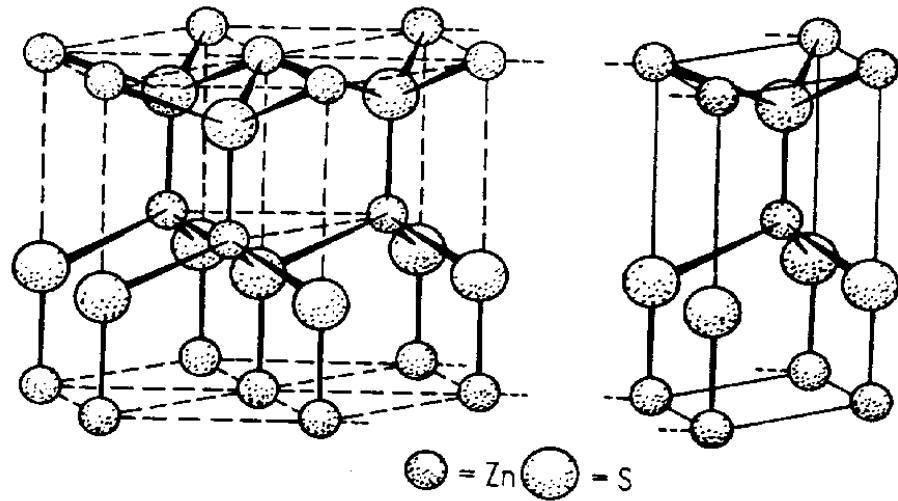
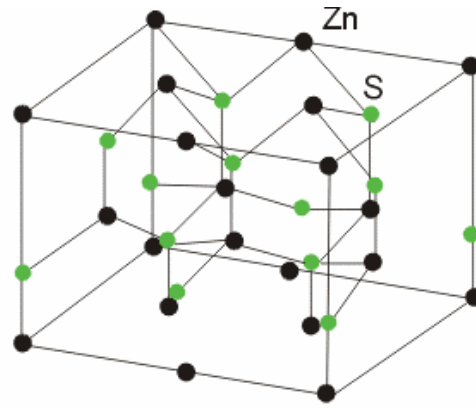
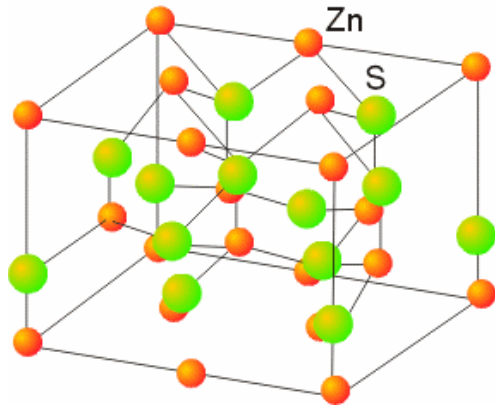
SiO₂ tridymit
led

Struktura prvků 14. skupiny

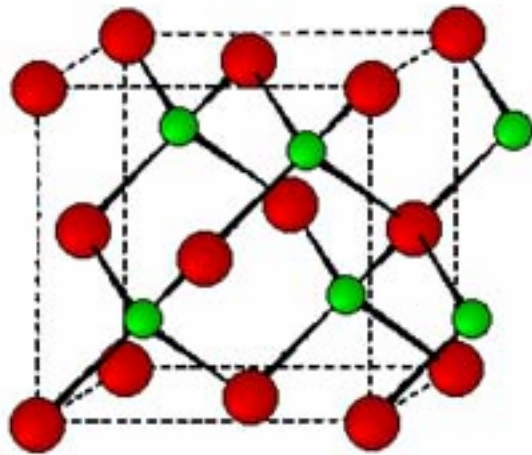
	a (Å)	d (g.cm ⁻³)
C	3.566	3.515
Si	5.431	2.329
Ge	5.657	5.323
a-Sn	6.489	7.285

Wurzit, ZnS

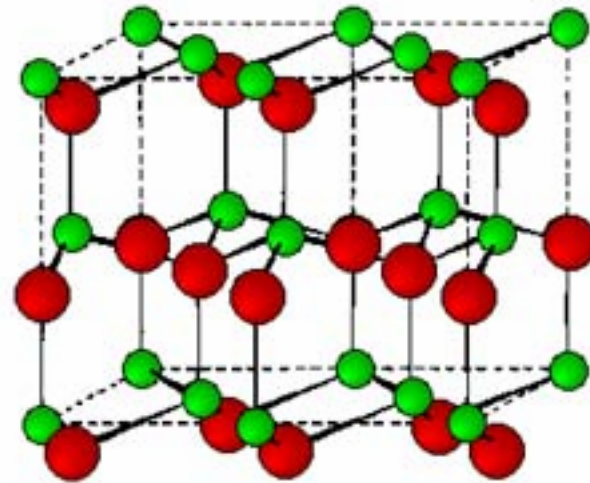

Polovodiče 13-15 a 12-16

Structure of III-V and II-VI
Compound Semiconductors

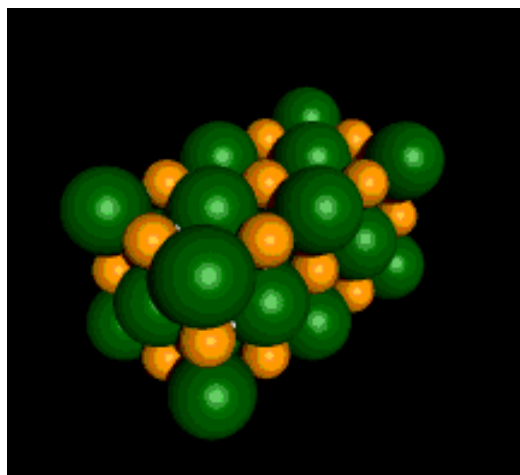
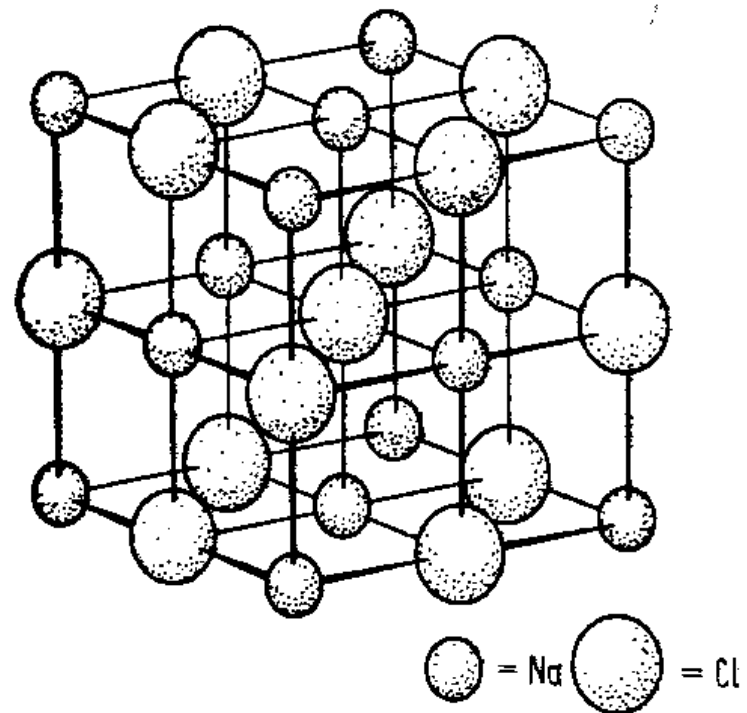
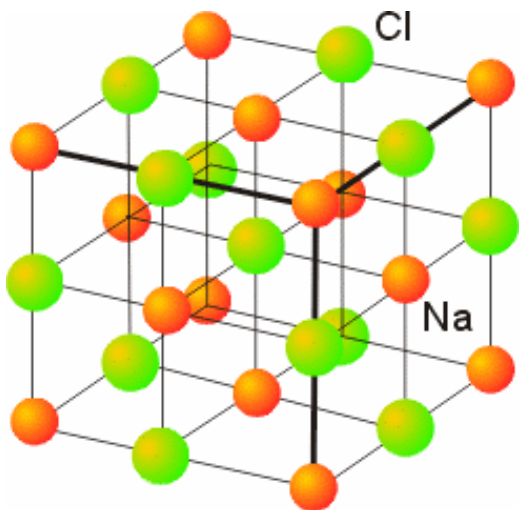

Zinc blende

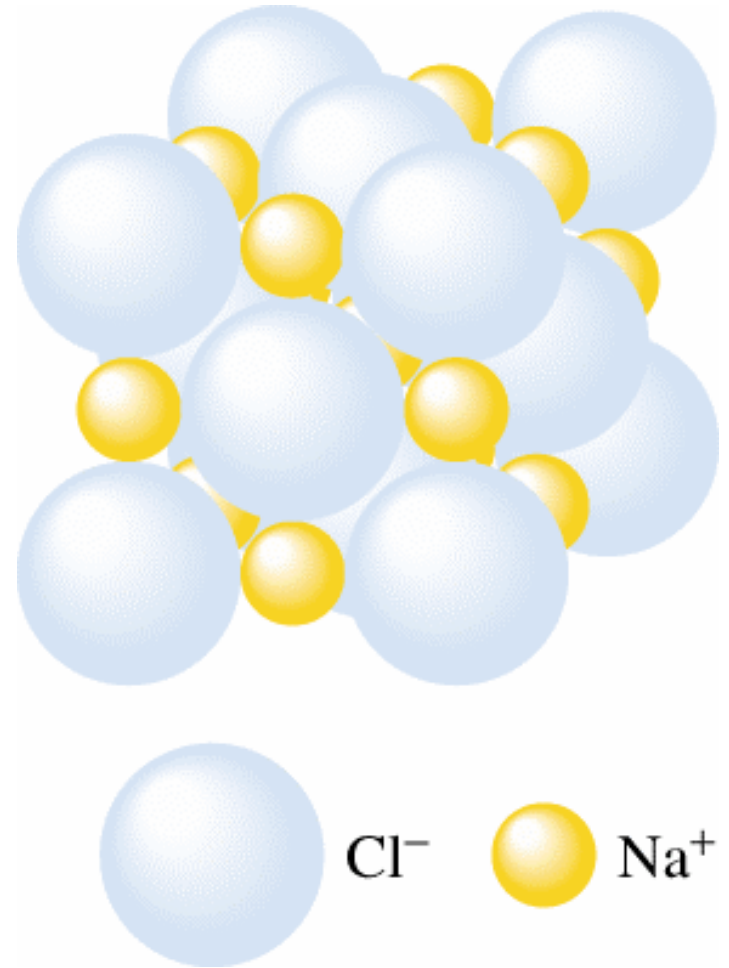
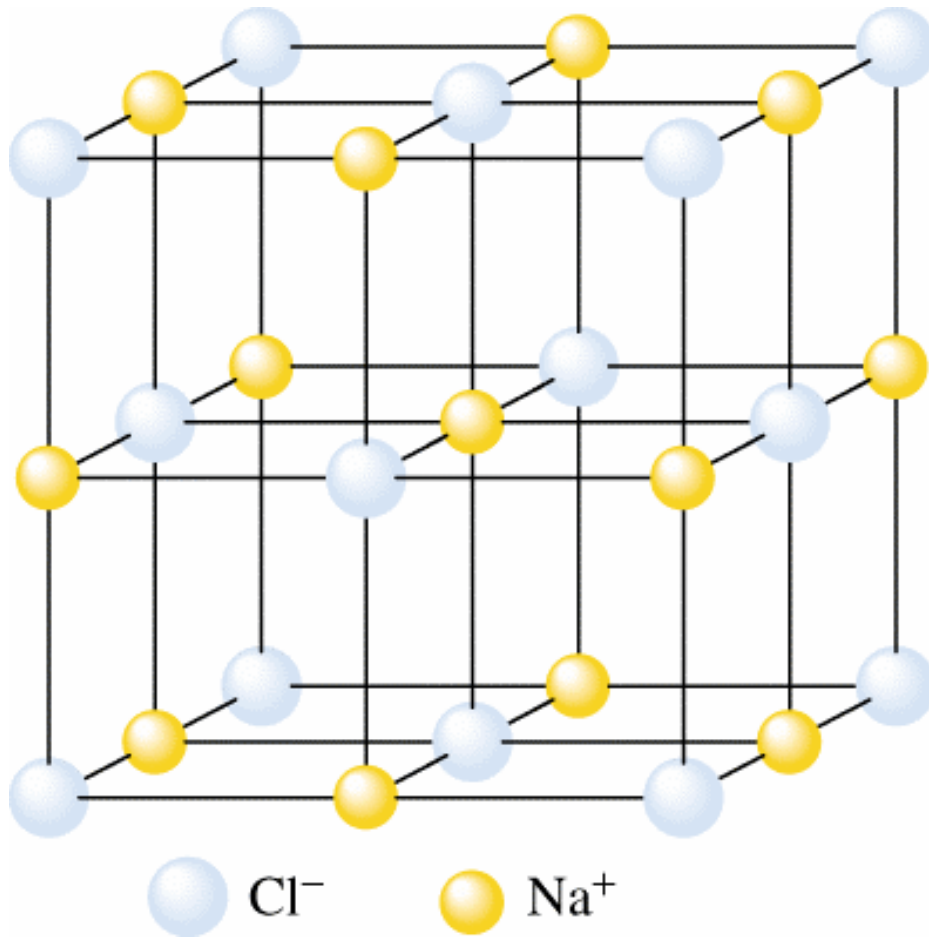

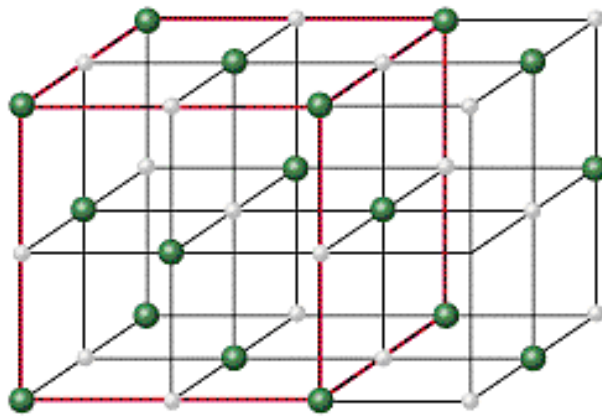
Wurtzite

Chlorid sodný, NaCl

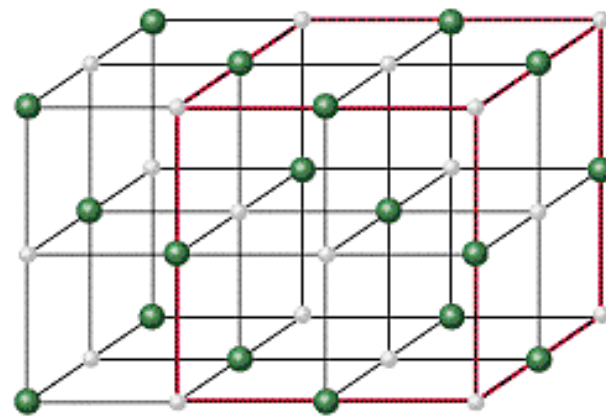

Chlorid sodný, NaCl

(a)

(b)

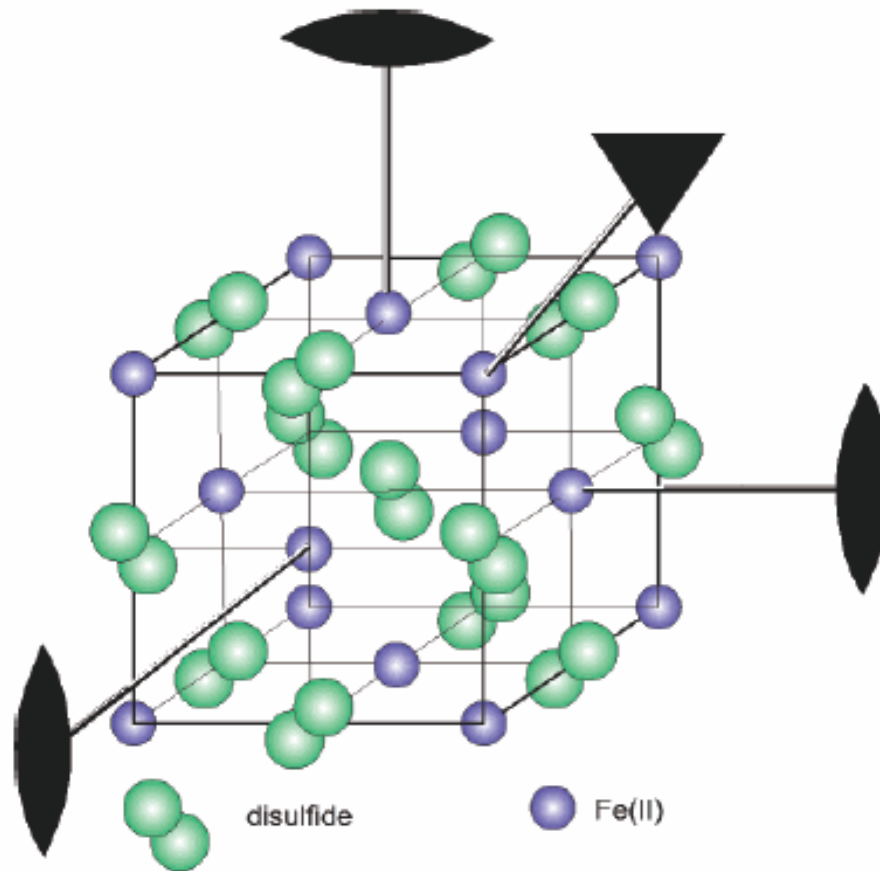
Dvě stejné nejtěsněji uspořádané kubické mřížky kationtů a aniontů

Struktura pyritu - FeS_2

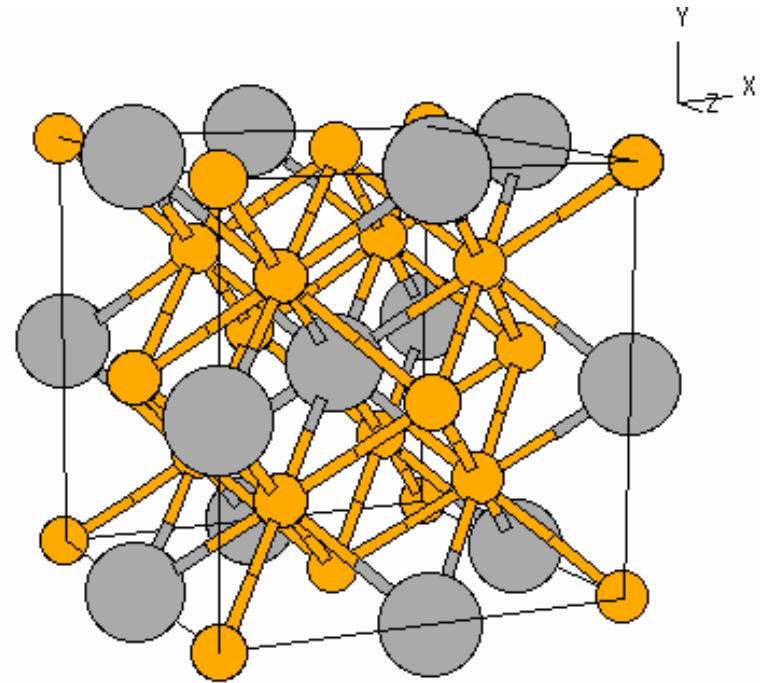
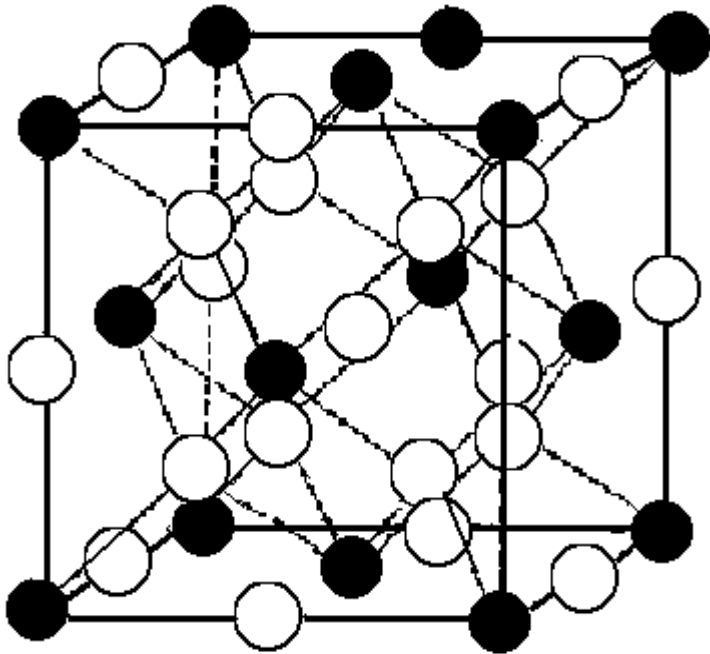
Odvození složitějších struktur od jednoduchých strukturních typů

Na^+ Cl^-

Fe^{2+} S_2^{2-}

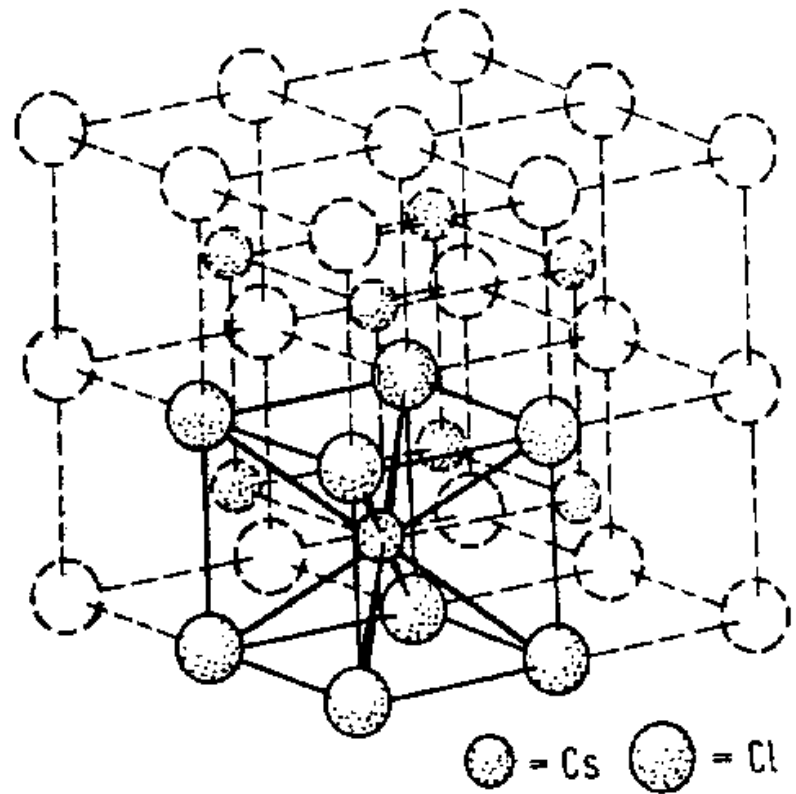
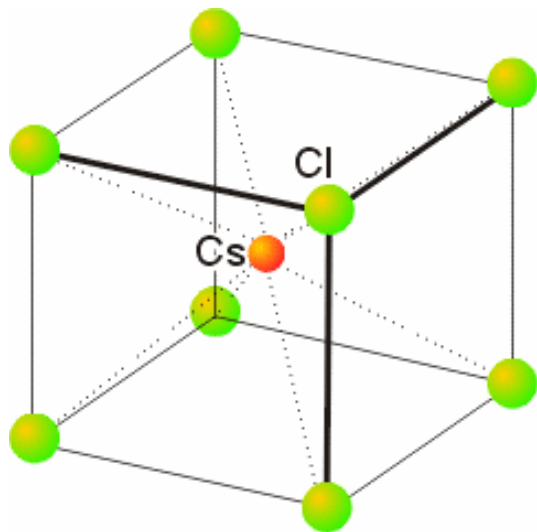

BiF₃/Li₃Bi

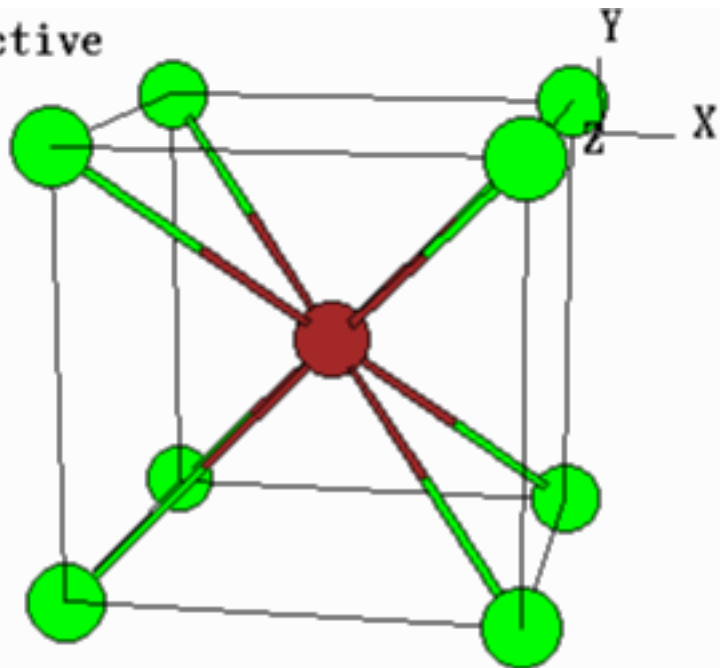

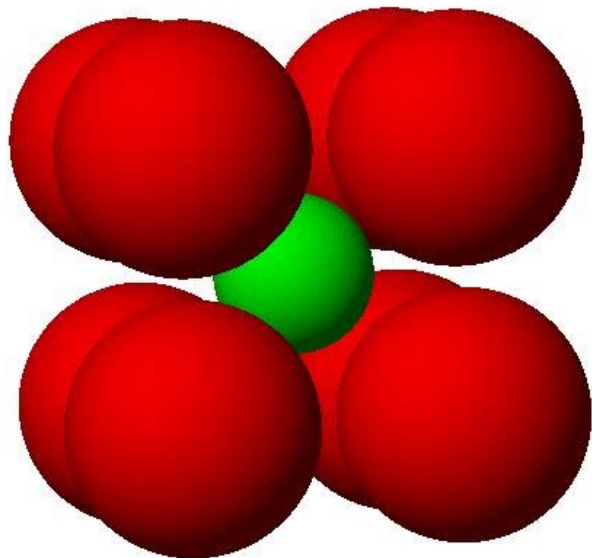
[Cr(NH₃)₆]Cl₃, K₃[Fe(CN)₆]
bcc

CsCl

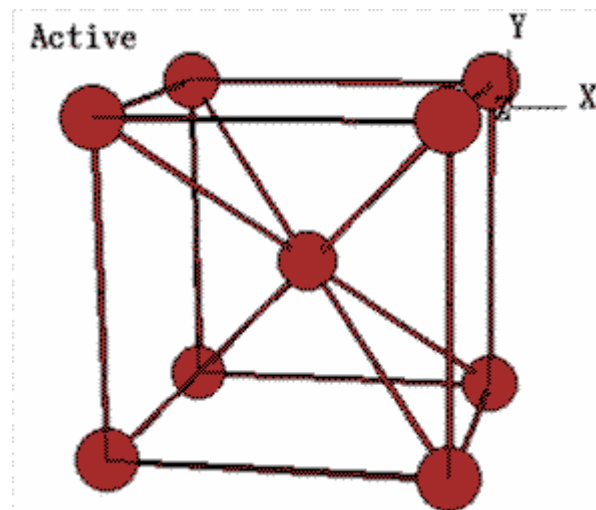
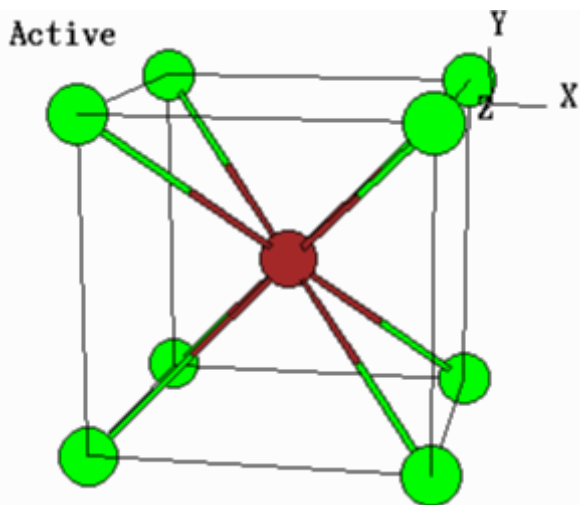

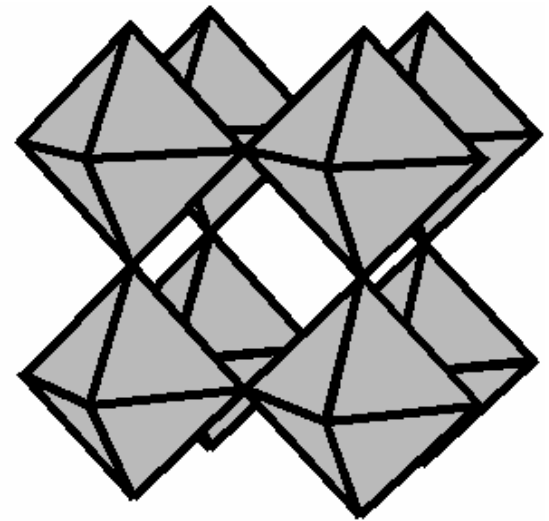
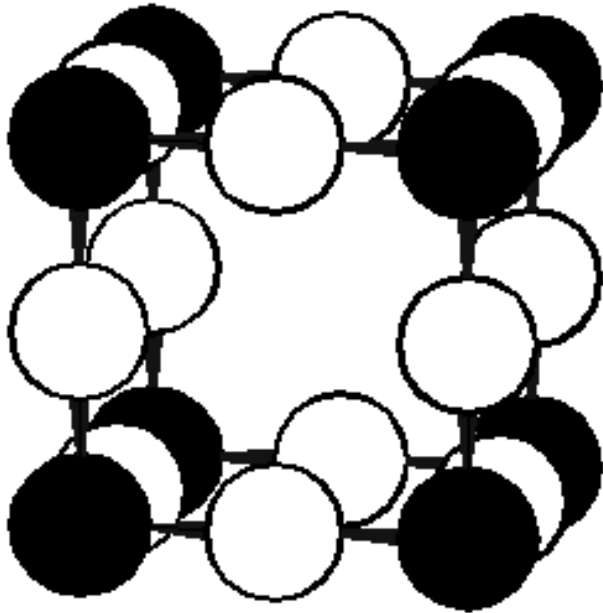
Active

CsCl není tělesně centrovaná kubická buňka

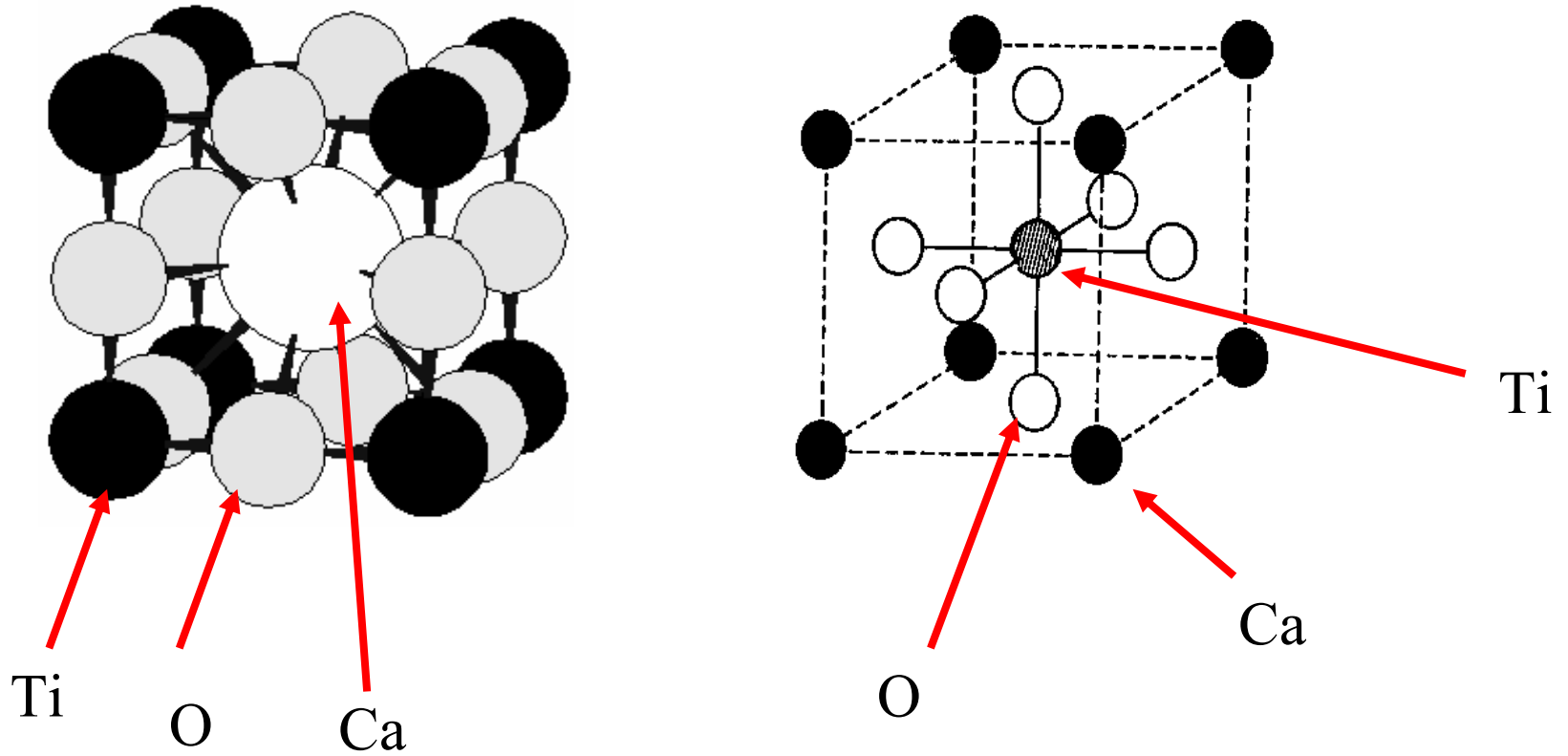

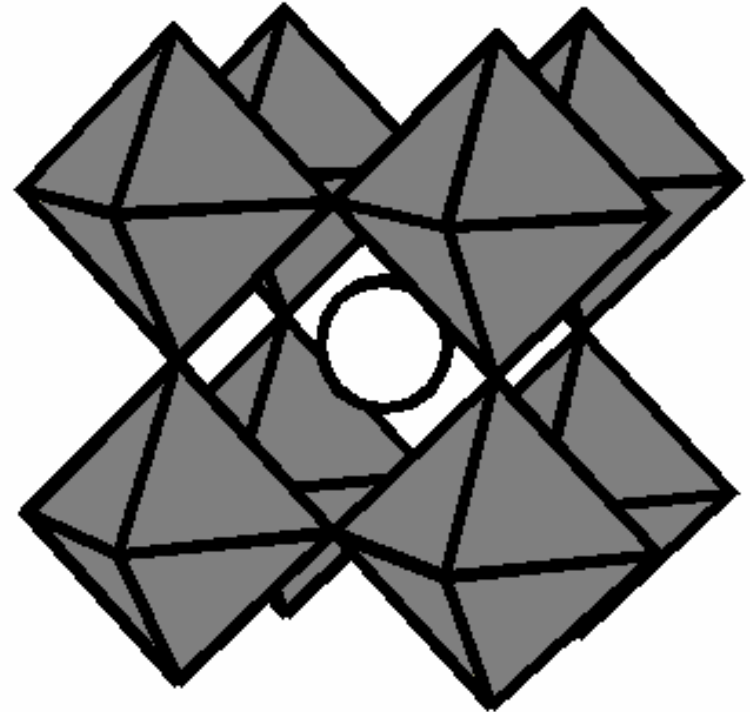
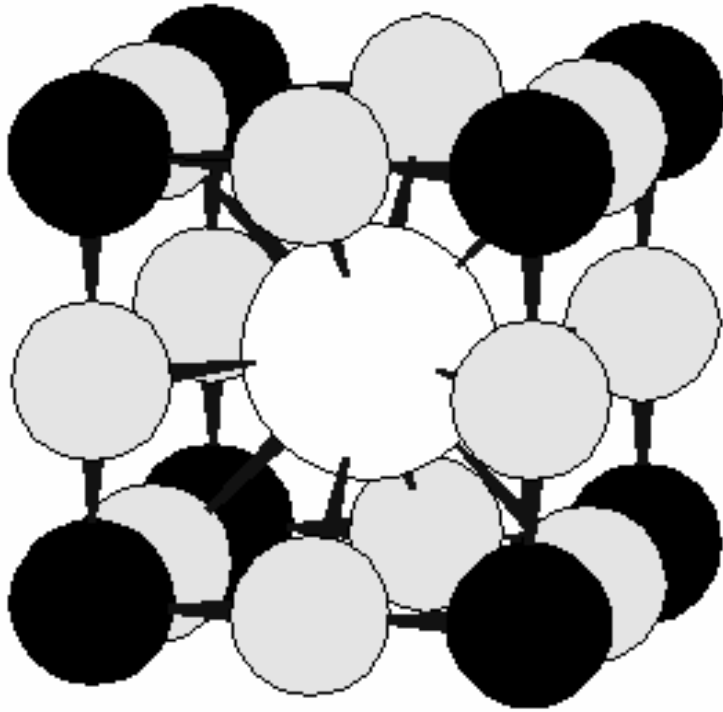
Primitivní kubická

Perovskit CaTiO_3

Dva ekvivalentní pohledy na základní buňku perovskitu

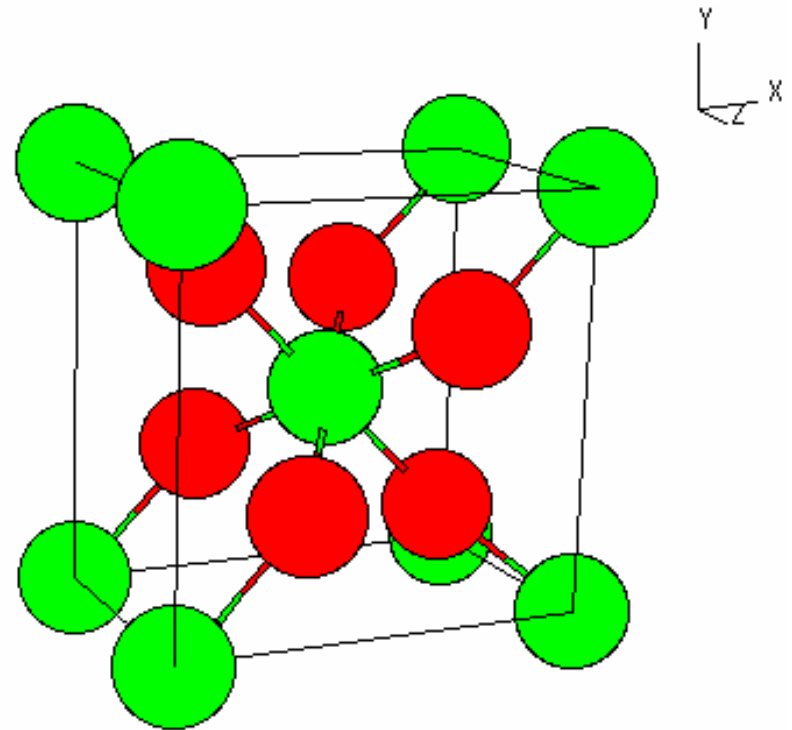
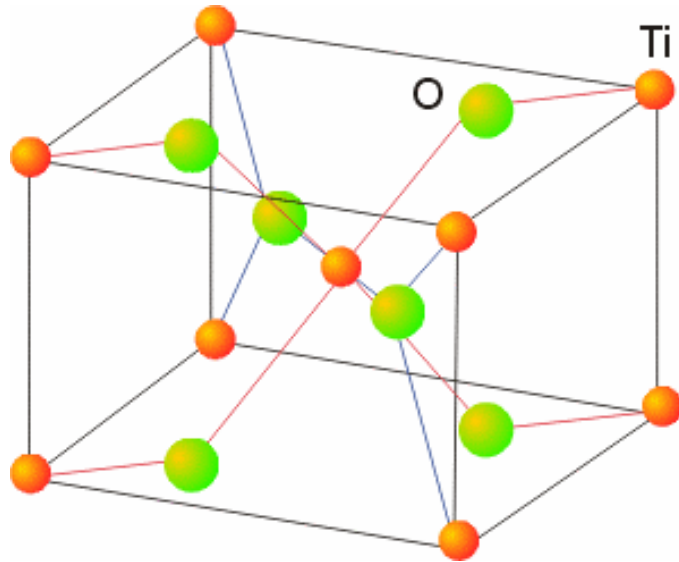

Perovskit CaTiO_3

Podobnost s CsCl

Rutil, TiO_2

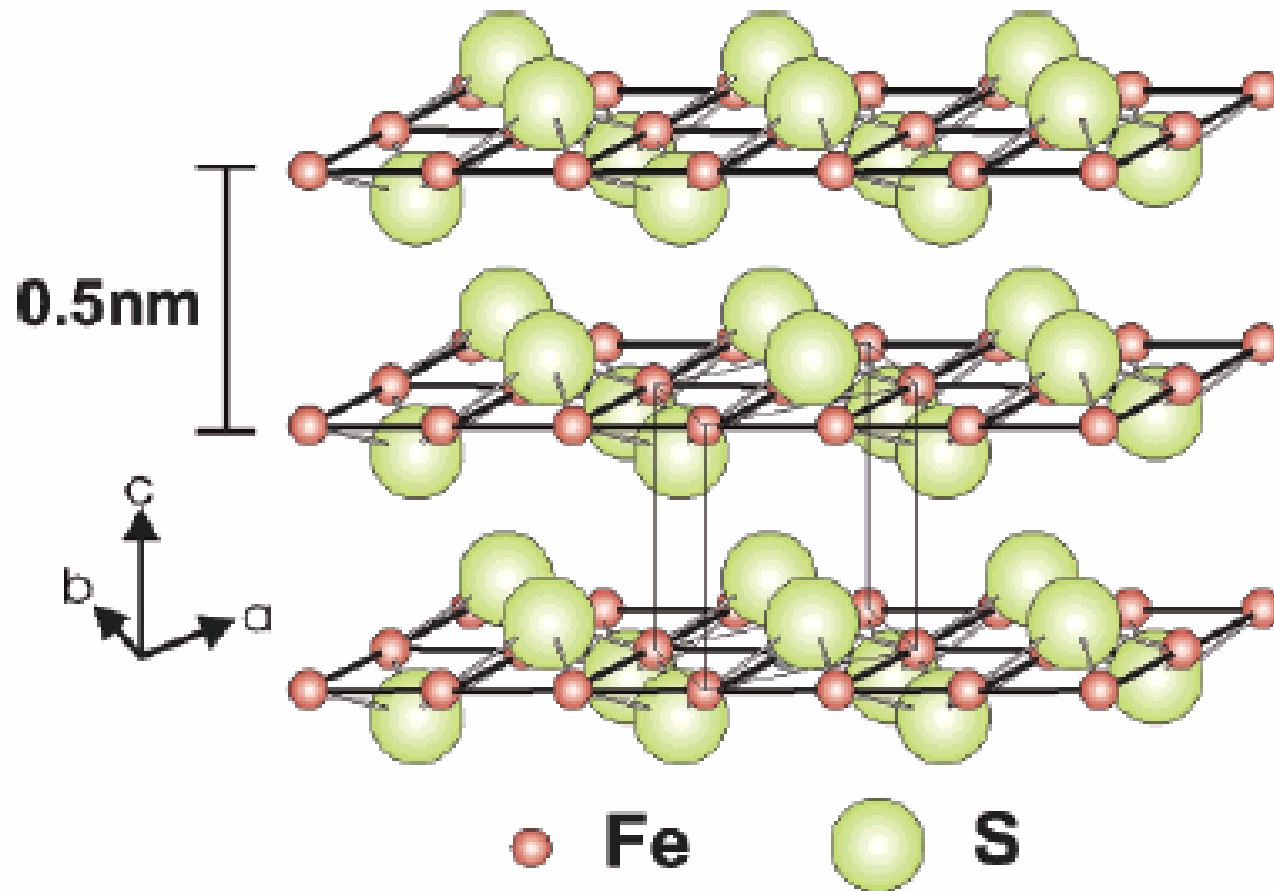

Pravidlo koordinačních čísel

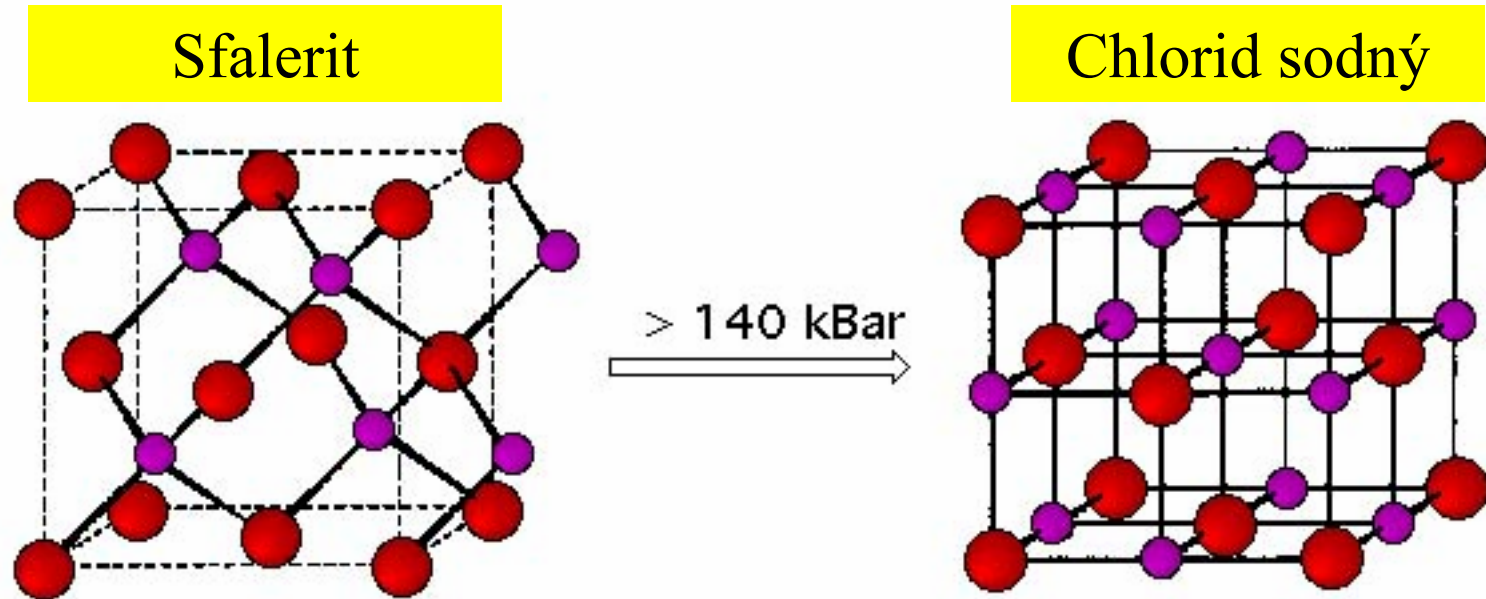

$$\text{k.č.}(A) / \text{k.č.}(B) = y / x$$

Struktura mackinawitu - FeS

Fázové přeměny za zvýšeného tlaku

Důsledky zvýšení tlaku

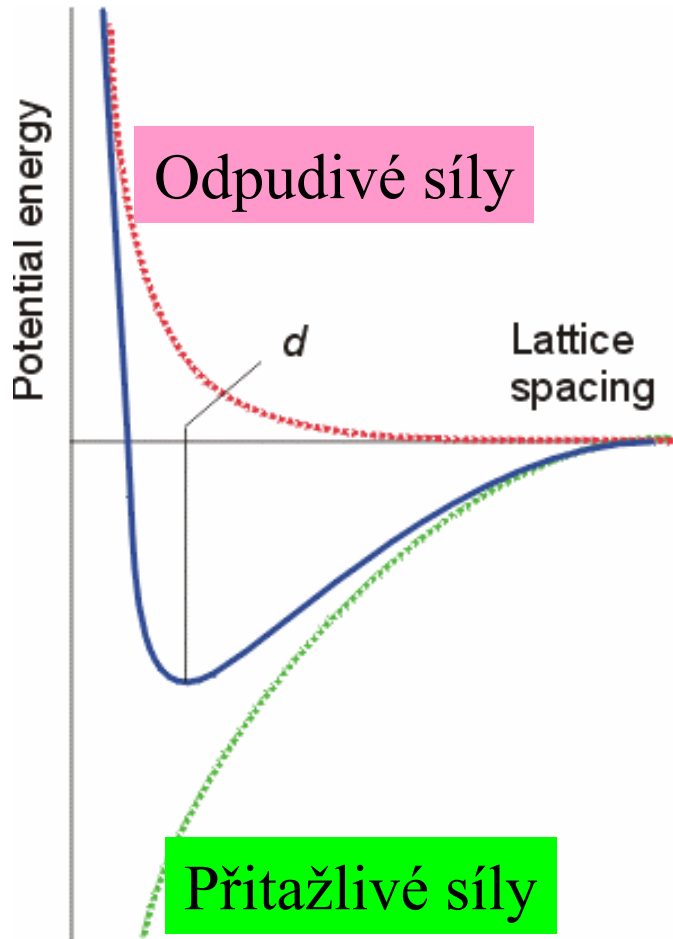
Zvýšení koordinačního čísla

Zvýšení hustoty

Prodloužení vazebných délek

Přechod ke kovovým modifikacím

Mřížková energie

$$L = E_{\text{coul}} + E_{\text{rep}}$$

Iontový pár

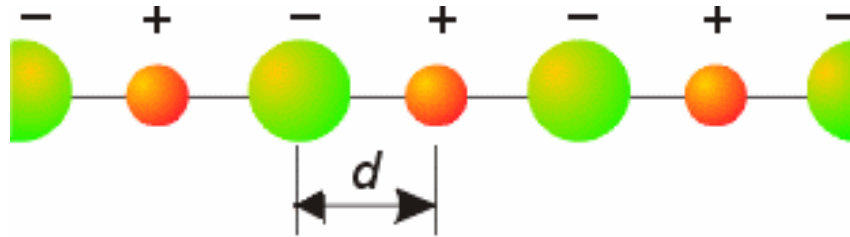
$$E_{\text{coul}} = (1/4\pi\epsilon_0) z_A z_B / d$$

$$E_{\text{rep}} = B / d^n$$

n = Bornův exponent
(experimentálně z měření
stlačitelnosti)

Madelungova konstanta

Nutno přihlédnout ke všem interakcím v krystalové mřížce

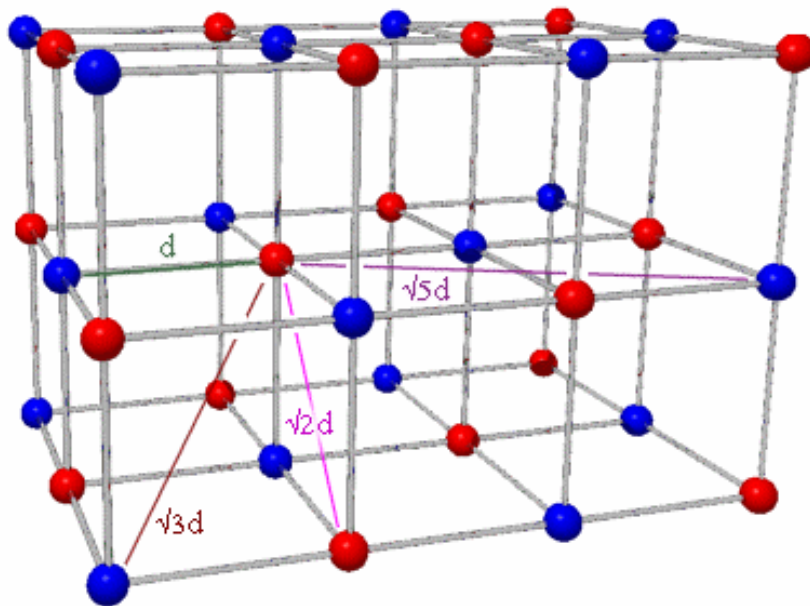

$$E_{\text{coul}} = (e^2 / 4 \pi \epsilon_0) * (z_A z_B / d) * [+2(1/1) - 2(1/2) + 2(1/3) - 2(1/4) + \dots]$$

$$E_{\text{coul}} = (e^2 / 4 \pi \epsilon_0) * (z_A z_B / d) * (2 \ln 2)$$

Madelungova konstanta M
(pro lineární uspořádání)
= součet konvergentní řady

Madelungova konstanta pro NaCl

$$E_{\text{coul}} = (e^2 / 4 \pi \epsilon_0) * (z_A z_B / d) * [6(1/) - 12(1/) + 8(1/) - 6(1/\sqrt{4}) + 24(1/) \dots]$$

Konvergentní řada

$$E_{\text{coul}} = (e^2 / 4 \pi \epsilon_0) * (z_A z_B / d) * M$$

Madelungovy konstanty pro strukturní typy

Strukturní typ	M
NaCl	1.74756
CsCl	1.76267
CaF ₂	2.519
ZnS Sfalerit	1.63805
ZnS Wurtzite	1.64132

Mřížková energie

Pro 1 mol iontů

$$E_{\text{coul}} = N_A (e^2 / 4 \pi \epsilon_0) (z_A z_B / d) M$$

$$E_{\text{rep}} = N_A B / d^n$$

$$L = N_A M \frac{z_A z_B e^2}{4 \pi \epsilon_0 d} + N_A \frac{B}{d^n}$$

$$L = E_{\text{coul}} + E_{\text{rep}}$$

Najít minimum $dL/d(d) = 0$

Mřížková energie

Born – Landeho rovnice

$$L = N_A M \frac{Z_A Z_B e^2}{4\pi\epsilon_0 d} \left(1 + \frac{1}{n} \right)$$

Born – Mayerova rovnice

$$L = N_A M \frac{Z_A Z_B e^2}{4\pi\epsilon_0 d} \left(1 - \frac{d^*}{d} \right)$$

El. konfigur.	n
He	5
Ne	7
Ar	9
Kr	10
Xe	12

$$d^* = 0.345 \text{ \AA}$$

Mřížková energie

Kapustinski

M/v je přibližně konstantní pro všechny typy struktur
 v = počet iontů ve vzorcové jednotce

M nahrazeno $0.87 v$, není nutno znát strukturu

$$L = 1210v \frac{Z_A Z_B}{d} \left(1 - \frac{0,345}{d} \right)$$

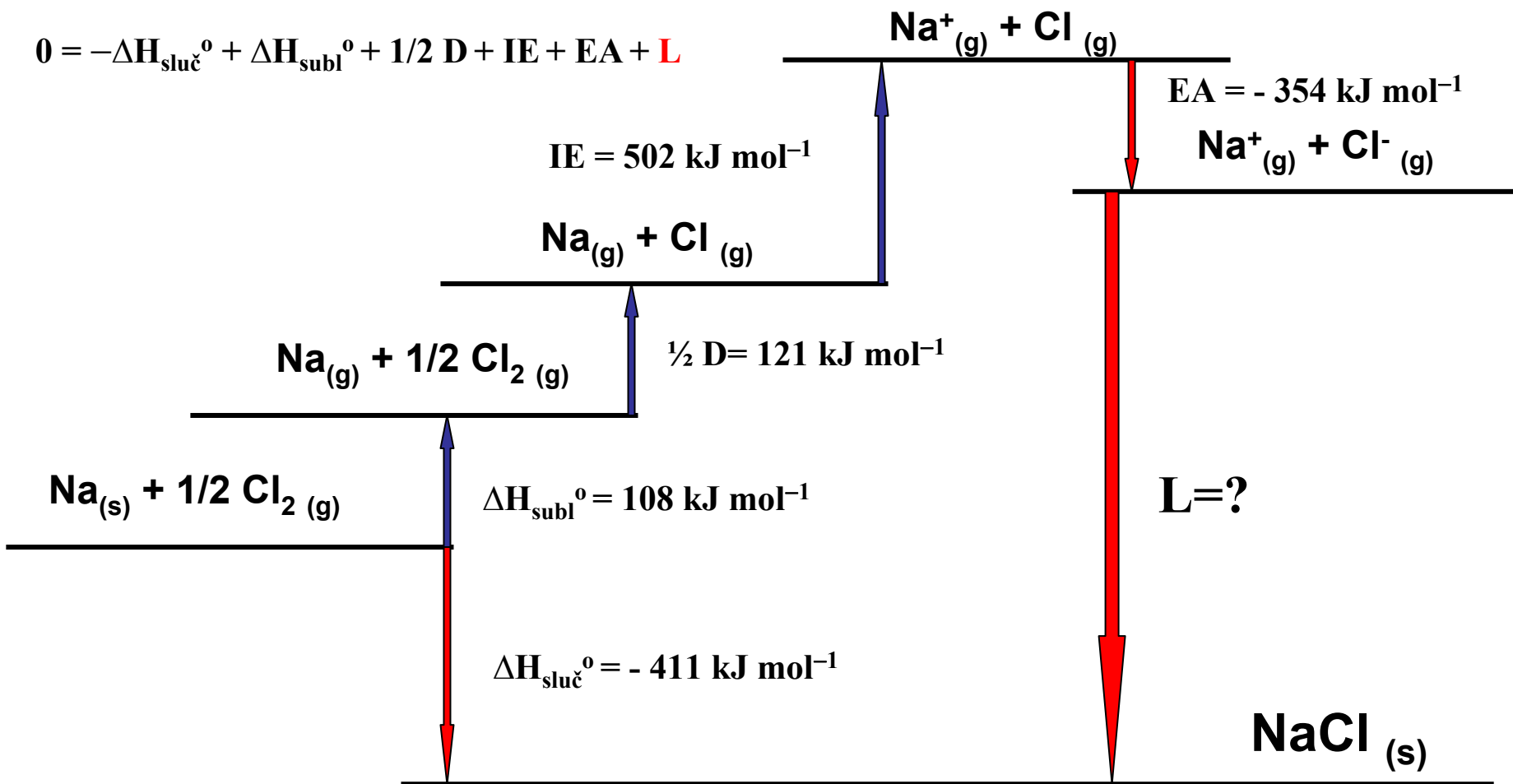
Kapustinski

struktura	M	CN	stechiom	M / v
CsCl	1.763	(8,8)	AB	0.882
NaCl	1.748	(6,6)	AB	0.874
ZnS sfalerit	1.638	(4,4)	AB	0.819
ZnS wurtzit	1.641	(4,4)	AB	0.821
CaF ₂ fluorit	2.519	(8,4)	AB ₂	0.840
TiO ₂ rutil	2.408	(6,3)	AB ₂	0.803
CdI ₂	2.355	(6,3)	AB ₂	0.785
Al ₂ O ₃	4.172	(6,4)	A ₂ B ₃	0.834

v = počet iontů ve vzorcové jednotce

Born-Haberův cyklus

$$0 = -\Delta H_{\text{sluč}}^{\circ} + \Delta H_{\text{subl}}^{\circ} + 1/2 D + \text{IE} + \text{EA} + \mathbf{L}$$

$$0 = 411 + 108 + 121 + 502 + (-354) + \mathbf{L}$$

$$\mathbf{L} = -788 \text{ kJ mol}^{-1}$$

Mřížková energie NaCl

Výpočtem z Born – Landeho rovnice $L = -765 \text{ kJ mol}^{-1}$
Uvažujeme jen iontový příspěvek

Měřením z Born – Haberova cyklu $L = -788 \text{ kJ mol}^{-1}$
Mřížková energie se skládá z iontového a kovalentního příspěvku